

Kerkleven in Oost Gelderland

Inhoud

Nieuwe eindredakteur: zo wordt de gaande man opgevolgd door de komende vrouw	3
Thema vredesweek: weg van honger en geweld.....	4
Bredevoort: vanuit evangelische opdracht	6
Nieuwe levensstijl moderne woorden voor bekering.....	7
Helpen waar geen helper is.....	9
Dokter Sijsma: kanaal voor een beter begrip	11
Ik geloof in de gemeenschap der heiligen	13
Avondmaal onafscheidelijk	16
Kerk reageert op streekplan.....	18
Samenwerkingsschool: wat vindt de kerk ervan?	20
Zuid-Afrika	21
Wat gebeurt er met ons geld?	22
Kontakten met Duitsland.....	25
Arbeid en werkloosheid	27
Onszelf op het spel zetten	30
Tweede brief aan het volk van God	32
Broederliefde voor de geestelijk gehandicapte.....	34
Boeren is een hartstocht	36
Stervensbegeleiding	38
Jongeren-diakonaat.....	40
Gasten uit Oost Europa.....	42
Wat te denken over abortus provocatus?	44
Gasten uit Oost-Europa.....	46
Streekplan Nordrhein-Westfalen	47
De rekening van ons koloniale verleden	49
“Wij zijn één gemeente van christus”	51
Drie x drie is negen	53
Help kernwapens de wereld uit	54
Dik Bloem: “Ik ben homofiel”	57
”Een mens hoeft niet alleen te blijven”	59
Zending! Wat doen we er mee?	60

Overleg met Duitse kerken	63
Ikvos-veldwerker: zaken binnen de kerk openleggen	69
De derde wereld in Nederland	71
Ikön beleid	73
Kerkeraden gaan praten over bewapeningsproblematiek	75
Een blok bestaat uit mensen	77
Kerkenkonferentie	79
Iedere gemeente eigen vormingswerk	81
Vrouw en vrede.....	82
Vredestichters	85
Boekbespreking.....	86
Gisteren vragen naar morgen.....	86
Feministische theologie	88
Boekbespreking.....	90
Racismeprogramma	92
Jaar van het kind.....	94
Diakonie in Aalten.....	95
Een Zuid-Molukker is niemand.....	97
Katechese voor verstandelijk gehandicapten	99
Arbeid en werkloosheid	101
Wat betekent de doop?.....	104
Homofilie in het kader van de kerk.....	106
Geloven is een werkwoord.....	107
Katechese en de onvanzelfsprekendheid van de kerk	109
Gesprek tussen christenen en moslims.....	112
Vrouw en woord	114
Spanningen in en rond hervormde kerk.....	116
Kerk-Turken zijn geen Turken.....	119
Zondagsschoolgeloof op de helling	122
Scheiden: een stuk uit je leven....	125
Jeugdwerkloosheid is geen doen!.....	128
“Heden ik, morgen gij!”	133
De geschiedenis gaat door...!	137
Uitluiden en inhalen	140

Nieuwe eindredakteur: zo wordt de gaande man opgevolgd door de komende vrouw

Kerkleven in Oost-Gelderland, donderdag 28 augustus 1975, 33e Jaargang nr. 23

In het nummer van 3 juli jl. hebt u in een kader kunnen lezen, dat per 1 september de funktie van eindredakteur van “Kerkleven in Oost-Gelderland” vakant wordt.

Op zoek dus naar een nieuwe eindredakteur. Er kwamen sollicitaties. Na enkele gesprekken en enig beraad besloot de redaktieraad in zijn vergadering van 31 juli jl. met algemene stemmen mevrouw S. Delhaas als opvolgster van de heer J.W. Bilderbeek aan te wijzen.

Een vrouw dus als eindredaktrice. Nu, dat kan niet mooier in het jaar van de vrouw. Mevr. Delhaas woont — nog niet zo erg lang — in Winterswijk. In het westen van het land deed zij journalistieke ervaring op, nadat zij zich in dit vak wat had bekwaamd. Zij is moeder van 4 kinderen en lid van de Gereformeerde Kerk van Winterswijk.

En zo komt er tegelijk een stukje oecumene om de hoek kijken in “Kerkleven”. En dat kunnen we heel goed gebruiken. Zij is met het kerkelijk leven in het algemeen goed op de hoogte en zij volgt de kerkelijke en geestelijke gebeurtenissen met grote belangstelling. En zo iemand hebben we precies nodig. Zij weet zich ook bij de oecumene betrokken. Zij neemt bijv. deel aan het oecumenisch avondgebed in haar woonplaats.

En zo zijn de verwachtingen van de redaktieraad hoog gespannen. We roepen haar van harte een welkom toe en moge mee door haar toedoen de groei en de bloei van ons blad voortgaan. En moge zij zich gesteund weten door plaatselijke redakties en vooral door de lezers.

Zo wordt de gaande man opgevolgd door de komende vrouw.

Namens de redaktieraad,

G.J. van Andel

Thema vredesweek: weg van honger en geweld

Sieth Delhaas

Kerkleven in Oost-Gelderland, donderdag 11 september 1975, 33e jaargang nr. 24

Wat doen we? Laten we de mensen in de ontwikkelingslanden de lange weg af lopen van de honger, omdat onze economische structuren hen geen kansen geven? Een weg, die vaak leidt naar geweld omdat die honger gestild móét worden. Wat doen we met onszelf? Zijn we nog steeds van plan de weg van honger naar meer welvaart, sociale zekerheid en nog meer vrije tijd te gaan en al die verworvenheden te verdedigen met een berg wapens, die we tegenover God en onze medemensen nooit kunnen verantwoorden?

Of hebben we het nu eindelijk door, dat deze beide wegen van de arme en de rijke heilloos zijn. Zijn we van plan een andere weg te zoeken van honger en geweld vandaan?

Dat is in het kort wat de samenstellers van de Vredeskrant, die ter gelegenheid van de Vredesweek wordt uitgegeven ter discussie willen stellen. Vertegenwoordigers van negen kerkgenootschappen hebben zich met dit probleem beziggehouden. De bedoeling is, dat wij allen er mee door gaan.

De vraag, die wij ons stellen moeten en die eigenlijk centraal staat is: Is onze ontwikkelingshulp, welk procent van ons inkomen dan ook, wel hulp. Kán het wel, hongerigen en slachtoffers van geweld helpen zolang je zelf rijk en zwaargewapend wilt blijven? De mensen van het Interkerkelijk Vredesberaad hebben met dit thema een goede keus gedaan. Járen lang hebben zij aan gesloten kerkdeuren geklopt met hun thema's voor vredesweken, die gauw, naar men vond, een politiek kleurtje hadden. Maar nu kunnen we er niet meer onderuit. Kerkelijk Nederland is het erover eens. We moeten naar een andere levensstijl. En daarmee zijn de IKV-ers, wat toch al kerkmensen waren, in gelijke pas gekomen met wat de kerken óók vinden: We zullen met minder toe moeten.

Daarom is het de moeite waard de Vredeskrant te bestellen (f 0,50 per exemplaar). Postbus 7627 Den Haag, tel. 070-656823) en hem als discussiestuk te gebruiken; binnen het gezin, want daar moet het beginnen, op de sociëteit, de vrouwenvereniging, de jeugdklubs enz.

En predikanten vergeet u ook dat informatiepakketje niet, dat u thuis gestuurd hebt gekregen en besteedt u er op zondag 21 september aandacht aan in de kerkdienst?

Behalve het denk- en praatmateriaal, dat de vredeskrant u aanreikt is er nog meer uit te halen. Er is een dokumentatiepakket beschikbaar met allerlei brochures (f 30,—), maar deze zijn ook afzonderlijk te bestellen. Voor de mensen van het onderwijs: (Er is een onderwijskatern voor 11- en 12-jarigen "Vrede een weg vol hindernissen" (f 1,—) mèt handleiding (f 0,75).

Dan voor onze diakonieën en andere financiële beleidsmensen.

Wist u dat er een coöp. bank voor ontwikkelingsprojecten in oprichting is, uitgaande van de Wereldraad van Kerken? Er wordt vooral op gelet hoe en waar het geld belegd wordt, niet in de eerste plaats of het economisch het meest oplevert. Het hoofdkantoor komt in Nederland. Informeert u eens bij de Werkgroep Alternatieve Beleggingen, Oostmaaslaan 80 in Rotterdam.

We zijn rijk hier in het Westen. En we zien het gevaar niet wat we daardoor lopen. Bij het lezen van de Vredeskrant schoten me de woorden te binnen van een jonge zendingspredikant Ds. van Veldhuizen, die hij sprak in de Rotterdamse Laurenskerk tijdens zijn verlof. Hij zei: “Ik moet u de groeten doen van mijn gemeente in (Ik weet de naam niet meer van de Afrikaanse staat). En ik moest u zeggen, dat we ledere dag voor u bidden. (De aanwezigen dachten, dat doen wij toch voor die stakkers dáár ...). Want we weten hoe moeilijk het is voor een rijke om in te gaan in het Koninkrijk der Hemelen...”.

Bredevoort: vanuit evangelische opdracht

Sieth Delhaas

Kerkleven in Oost-Gelderland, donderdag 25 september 1975, 33e jaargang, no. 25

Nog voordat het Moderamen van de Raad van Kerken in Nederland een oproep deed aan alle lid-kerken om zich in te zetten voor het zoeken naar oplossingen voor een verantwoorde opvang van Surinamers, hebben de Gereformeerde en Ned. Hervormde Kerk van de gemeente Bredevoort zelf al een dergelijk Initiatief genomen.

In een open brief aan het gemeentebestuur van Aalten, waaronder Bredevoort ressorteert, hebben gezamenlijke kerkeraden de volgende brief verstuurd:

“De kerkeraden van de Hervormde Gemeente en de Gereformeerde Kerk te Bredevoort, in gezamenlijke vergadering bijeen, verzoeken de gemeenteraad van de gemeente Aalten die maatregelen te nemen, die eventueel nodig zijn om ook in de gemeente Aalten Surinaamse rijksgenoten te huisvesten. Wij komen met dit verzoek, omdat wij van mening zijn, dat een christen in de politiek juist op dit punt aangesproken mag worden. Verder zijn wij van mening, dat een houding van “gelukkig zijn ze er nog niet” ons niet past. Hoewel we weten, dat één en ander veel problemen met zich brengt, hopen en vertrouwen wij op een positieve houding van de leden van de raad in deze zaak.”

Nadat de inhoud van dit schrijven via de nieuwsmedia wereldkundig was geworden hebben nogal wat mensen, vooral van buiten de kerkelijke gemeente, bij de betrokken predikanten protest aangetekend tegen dit initiatief. Om allerlei misverstanden alsnog te voorkomen hebben de kerkeraden in een extra daarvoor belegde vergadering op 18 september jl. nogmaals de zaak grondig doorgesproken en hebben daarna de volgende toelichting opgesteld.

“De beide kerkeraden hebben zich juist tot het gemeentebestuur gewend, omdat dit alleen in staat is te beoordelen hoeveel Surinamers er eventueel in de gemeente Aalten geplaatst zouden kunnen worden. Niet alleen wat woonruimte, maar ook wat werkgelegenheid, onderwijs en maatschappelijke voorzieningen betreft.

Er is dus geen sprake van “afschuiven”, integendeel, beide kerkeraden hebben nadrukkelijk uitgesproken het als hun taak te beschouwen hun diensten te verlenen bij het geestelijk en sociaal opvangen van deze Rijksgenoten. Daarbij speelt de vraag of het al dan niet wenselijk zou zijn geweest dat zij in Suriname waren gebleven geen rol. Zij liggen bij wijze van spreken nu op onze stoep. De kerkeraden hebben het gemeentebestuur willen vragen “Help hen!” en daarin tegelijkertijd uitgedrukt: wij willen daarin bijstaan.”

Wellicht heeft de oproep van de landelijke Raad van Kerken de initiatiefnemers bij het schrijven van hun toelichting nog een hart onder de riem gestoken bij deze moeilijke taak, die ze vanuit hun evangelische opdracht meenden op zich te moeten nemen.

Nieuwe levensstijl moderne woorden voor bekering

Sieth Delhaas

Kerkleven in Oost-Gelderland, donderdag 9 oktober 1975, 33e jaargang, no. 1

“Ik vermaan u dan broeders, met beroep op de barmhartigheden Gods, dat gij uw lichaam stelt tot een levend, heilig en Gode welgevallig offer: dit is uw redelijke eredienst. En wordt niet gelijkvormig aan deze wereld, maar wordt hervormd door de vernieuwing van uw denken, opdat gij moogt onderkennen wat de wil van God is, het goede, welgevallige en volkomene”. *Rom. 12:1 en 2*

Met deze bijbelwoorden begon drs. J. E. van Veen, lid van de werkgroep “Nieuwe Levensstijl” op de vergadering van de classis Zutphen zijn inspirerend betoog. Het moderamen had hem uitgenodigd, omdat, zoals ook op de vergadering bleek voor velen het begrip “nieuwe levensstijl” nog zonder inhoud is. Wat is nu het specifiek christelijke eraan, als ook de Klub van Rome al jaren geleden heeft opgeroepen tot versoering om onze aardbol te behouden en moeten we dan terug naar het “vasten” wat toch zo’n typisch rooms katholiek gebruik is, waren o.a. enkele reacties van de aanwezigen.

Ik heb geprobeerd wat punten uit de toespraak van drs. van Veen op te schrijven om ze aan u door te geven als hulp bij uw eigen pogingen, binnen welke groep dan ook, om te praten over en daardoor te komen tot een verandering van levensstijl.

De voorgelezen teksten, aldus drs. van Veen zijn een overgang van leer naar leven. Ze vermanen, roepen tot de orde en bemoedigen. God vraagt van ons, dat wij ons hele doen en laten tot een Gode welgevallig offer wijden. Het ware offer kennen wij in ons hedendaags bestaan niet meer. Ook: geef je niet aan het schema van deze wereld, geef je niet aan allerlei modes, aan de tijdgeest van deze wereld. Onze bestemming is het Rijk van vrede en gerechtigheid.

Anders

Vernieuwing van levensstijl is zo oud als het christendom zelf. De eerste Christenen onderscheidden zich door een ander leven. Guido de Brés schreef aan het begin van de Hervorming aan Margaretha van Parma over de nieuwe geloofsbelijdenis, dat dit geen revolutie was, maar een duidelijk maken van een andere manier van leven. Elke tijd heeft een aantal uitdagingen, in het volgen van Jezus van Nazareth. Vandaag heeft dat volgen andere uitdagingen dan bijv. 30 jaar geleden. We moeten in geloof zoeken naar nieuwe wegen.

Spreker somde enkele oorzaken op, die aanleiding waren tot dat zoeken. De eindigheid aan natuurlijke hulpbronnen. Niet meer leven volgens de stelregel alles mag wat kan. Generaties

na ons hebben ook recht op wat. De kloof tussen armen en rijken in de arme landen, maar ook tussen arme en rijke landen. De meeste grondstoffen moeten uit de landen van de derde wereld komen. Door de machtsverhoudingen zijn wij in staat deze grondstoffen daar weg te halen tegen prijzen, die niet in overeenstemming zijn met de schaarste ervan, maar ook niet met wat zij ons waard zijn. Hij pleitte voor een andere manier van voedselgewoonten, voor een minder vlees verbruik over de hele wereld, omdat het milieu nu zo verstoord wordt, dat de opvangcapaciteit teneinde is. De boeren mogen terecht van veranderde voedselgewoonten niet de dupe worden, prijsverhoging van elementaire voedingsprodukten, zoals melk, brood e.d., die na de oorlog kunstmatig laag gehouden zijn, zou het gevolg moeten zijn. De schaal van ons produceren kunnen wij als mensen niet meer aan.

De werkgroep heeft wat afstand genomen van de woorden vasten en versoberen. Hoe gewerkt moet worden aan de nieuwe levensstijl zal men voornamelijk zelf ter plaatse moeten uitzoeken. De groep wil slechts bouwstenen aanreiken en niet meer dan een jaar lang mótor zijn. Een jaar dat parallel loopt aan het parlamentsjaar, van prinsjesdag tot prinsjesdag. Het is een kwestie van personen en structuren, kiezen voor aanpak vanuit kleine schaal, vanuit gezin, familie, buurt waarin wij wonen. In kleine kring oefenen wat wij als wereld, als maatschappij nog moeten doen. Het gaat niet om minder, maar anders leven met geld en goed, met mensen, dieren, de aarde en tijd, zorgvuldigheid, duurzaamheid.

Tijd

Van Veen wees op de taak van de mensen de aarde te scheppen en te bewaren. Maar hebben wij in onze bio-industrie de grens van het toelaatbare niet overschreden? Is het niet schrijnend dat wij ten koste van de buitenlandse werknemers onze ekonomie hebben opgebouwd? Met onze automotor zijn we zuiniger dan met ons lichaam, daar stoppen we maar in wat we vreten kunnen. De boeren zijn vaak de kop van jut, die alle slagen moeten opvangen. Denk aan de werklozen, als je niets meer presteert in deze maatschappij, gaat er een stuk van je eigenwaarde verloren. Omgaan met de tijd. Vrije tijd is iets waar een ander niet aan mag komen, die is helemaal van jezelf. Zeg je “ik heb geen tijd,” dan betekent dat: ik vind het niet belangrijk; ik hecht er geen prioriteit aan.

Tenslotte als de bijbel spreekt over genieten, betekent dat waardéren van het goede van de aarde. Men kan niet genieten als het gaat ten koste van anderen.

Helpen waar geen helper is

Sieth Delhaas

Kerkleven in Oost Gelderland, donderdag 6 november 1976 — 34e jaargang nr. 3

De taak, die vormingspredikante ds. Ploeger en maatschappelijk toeruster Breunese zich hebben gesteld is kort gezegd: helpen, waar geen helper is. Gebleken is, dat bijv. op het terrein van de diakonie een groot gedeelte van het werk is weggefallen door o.a. sociale voorzieningen. Anderzijds signaleerde mevrouw Ploeger na een tijdje predikante te zijn geweest de onmacht bij velen om “de boodschap” over te brengen. Beiden gaan nu hun diensten aanbieden in de gemeenten van deze classes om de gemeente op deze twee terreinen beter toe te rusten.

Klankbeeld

Sinds enkele weken reizen ze de gemeenten langs met een serie klankbeelden. Daarin worden allerlei problemen gesignaleerd, die soms algemeen, soms kenmerkend voor de Achterhoek zijn: bijv. werkloosheid, overwerkte mensen, kernenergie. Hoe stellen wij ons op als kerken? Zoeken we er langs politieke weg een oplossing voor of willen we er onze handen niet aan branden? Problemen rond het agrarisch bedrijf met zijn schaalvergrotingen, legbatterijen, varkens- en kalvermesterijen. Voelen we ons er gelukkiger door, of hebben we door dat vele werk geen tijd meer voor de mensen om ons heen of voor kerkelijke zaken? Geschillen ook tussen boeren en anderen, die het kleinschalige willen behouden.

Kleine industrieën en daarmee de handwerksmannen die verdwijnen. Grote fabrieken komen er voor in de plaats; mensen worden door machines vervangen. Wat is werken? Alles waarvoor je betaald wordt voor je levensonderhoud of dat werk waarin de mens zich ver“werk”elijkt? Gastarbeiders, Surinamers, bejaarden, jeugd, het zijn allemaal onderwerpen waaromheen zich problemen hebben genesteld. Wat stellen wij als kerk, als gemeenteleden daartegenover?

Na het klankbeeld krijgen de vertegenwoordigers van de kerkeraden gelegenheid om aan de hand van zes vragen met elkaar te praten. Herkennen ze in het getoonde zaken, die ook in hun gemeente spelen? Zijn er andere knelpunten binnen eigen gemeente of op ander niveau te signaleren? Heeft de kerk van Christus een taak bij het oplossen daarvan?

Eigen problemen

Typerend is, dat iedere gemeente zo z'n eigen problemen blijkt te hebben. Er was aanvankelijk wel wat commentaar op de vertoning. Te horizontalistisch werd gezegd. Maar bij het doorpraten verdween de aversie en toonde men zich blij met de hulp van buitenaf. Bij sommigen is dat de jeugd. Waar moet die heen? Er is geen leiding dus het jeugdwerk ligt stil.

Agrarische gebieden hebben hun eigen moeilijkheden. Men voelt zich niet zo happy met die schaalvergroting. Maar wat moet je anders? Er verdwijnen al genoeg bedrijven. En dan nog die mensen uit het westen, die een tweede woning in je gemeente hebben en met de wet in de hand je het werk onmogelijk maken omdat bijv. de varkens “stinken”. Een plaats met een grote industrie is die dezelfde dag gekonfronteerd met het besluit van een fabriek om te sluiten. Wat doe je als kerk als een derde van je kostwinnende gemeenteleden op straat komt. Moet je dan alleen troosten of moet je je ook gaan bezighouden met de óorzaken van zo’n sluiting? Dan is er dat sterk verstedelijkte gebied, waar de mensen hun buurman niet meer kennen, de eenzaamheid toeslaat en de zelfmoordpogingen dagelijks terugkeren? Wat wordt er dan als kerk van je gevraagd?

Het is aan de gemeenten wat ze met de uitgestoken handen van mevrouw Ploeger en de heer Breunese gaan doen. Ze hebben hun hulp aangeboden om mee te zoeken naar oplossingen, als die er zijn. Om te helpen, dat de gemeenten van Christus hun Heer niet te schande maken in de wereld.

Dokter Sijsma: kanaal voor een beter begrip

Sieth Delhaas

Kerkleven in Oost-Gelderland, donderdag 20 november 1975, 343 jaargang nr. 4

Na de terugkeer van dokter Sijsma en zijn gezin uit Kameroun, waar hij namens de classis Zutphen 8 jaar heeft gewerkt als zendingsarts, heeft hij op allerlei manieren en plaatsen in de Achterhoek geprobeerd iets te vertellen over zijn werk daar.

Tijdens een kort gesprek, dat ik voor “Kerkleven” met hem mocht hebben zei hij het zo: “Ik wil graag een kanaal zijn voor een beter begrip voor de Afrikaanse kerk.” Of met de woorden van dr. Kooto. “Wil je iets van de universele kerk proeven, dan moet je weten hoe je broeder in zwart Afrika het Christendom beleeft”.

Er is heel wat gaande in de kerken in Afrika, net zo goed als hier. Maar wat weten we van elkaars problemen? We horen af en toe van een zwarte theologie. Maar nemen we de moeite te weten te komen wat dat precies inhoudt?

Of ligt Afrika te ver weg? Zendingsarbeiders als dokter Sijsma voelen de noodzaak van nauwer contact tussen kerken in Europa en elders, die zo nauw verbonden zijn door het brengen van het evangelie. Dokter Sijsma: “Het evangelie, kwam samen met het kolonialisme; we hebben de mensen daar het christendom leren zien door een Europese bril. We hebben geen begrip gehad voor cultuurpatronen zoals polygamie (veel vrouwendom). Als je polygamie verwerpt, de vrouwen weg laat sturen, wordt het hele sociale leven aangetast. Die vrouwen bleef niets over dan als hoer de kost te verdienen. In feite zette het christendom aan tot hoererij! En zo zijn er nog meer voorbeelden.

Er zullen veel dingen herzien moeten worden in de theologie en uit de Europese sfeer gelicht moeten worden. Zaken die straks in Nairobi (wereldraad van kerken, red.) aan de orde zullen komen.”

De Evangelische Kerk in Kameroun waar dokter Sijsma voor werkte is niet voor de ontwikkeling in Afrika, die de banden met de zendende kerken wil verbreken. Wel een eigen verantwoordelijkheid voor het kerkewerk, dat de mensen in Kameroun zelf financieren, maar geldelijke steun uit Nederland voor het vele ziekenhuiswerk, de scholen en internaten, die die kamerounese kerk ook moet betalen is welkom. Steun die ze durft vragen omdat een Afrikaan vriendschap, in dit geval zelfs broederschap in Christus, ziet als een recht om in geval van nood hulp te vragen zonder er steeds “dank-je-wel” voor te behoeven zeggen. Of onze kerken in Nederland dat begrijpen?

Een ander punt, dat dokter Sijsma aansnijdt is de kans die verspeeld wordt om via de zendingsmensen meer contact te hebben met de kerken. “Ik was verbonden aan de classis Zutphen, maar er was eigenlijk niet veel band. Het enige contact was tijdens het verlof, dat

je wat vertelde. Ik had liever een uitwisseling gezien, desnoods via mij. Dat de kerk hier schreef aan de kerk in Kameroun zo en zo is het bij ons, hoe zit het bij jullie? Daarom praat ik nu zoveel mogelijk hier. Ik wil proberen de kerken wat enthousiaster te maken. Laten zien, dat hun functie veel breder kan zijn, dat ze kunnen meewerken aan een meer universeel Christendom”.

Dokter Sijsma is teruggekomen naar Nederland voor z’n drie kinderen, waarvan er twee in de basisschoolleeftijd zitten. Hij gaat zich de komende 4 jaar specialiseren in verloskunde en vrouwenziekten.

Wij wensen dokter Sijsma en mevrouw Sijsma met hun drie kinderen een goede tijd in Nederland toe!

Ik geloof in de gemeenschap der heiligen

Sieth Delhaas

Kerkleven in Oost-Gelderland, donderdag 18 maart 1976, 34e jaargang Nr. 12

Ds. Kathie van Drimmelen, kantoor Bethanienheim, het konferentiecentrum van de Methodistenkerk in Wenen, Oostenrijk, werkt in opdracht van de Europese Kommissie van Protestantse kerken in Nederland, samen met de Evang. Reformierte Kirche in Oostenrijk. Financieel hebben deel de Werelddiakonieën van de Hervormde en Gereformeerde Kerken (Europa Kommissie) en via de Stichting Oecumenische Hulp aan Vluchtelingen participeren de overige protestantse Kerken in Nederland in dit werk. Ds. van Drimmelen was voorheen 10 jaar directeur van het vormingscentrum 'Den Alerdinck' te Laag Zuthem; studiesekretaresse van de World Council of Christian Adducation in Genève en 6 jaar predikant in Ureterp-Siegersward

Hoe leven Christenen in Oost Europa? Wat weten we er veel meer van dan de kreet, de arme vervolgte Christenen achter het IJzeren Gordijn? Is er alleen maar een 'Ondergrondse Kerk' zoals Wurmbrand ons graag doet geloven? Dominee

Käthie van Drimmelen, die sinds 8 jaar namens de Hervormde en Gereformeerde Kerken de kontakten onderhoudt met de kerken in Oost-Europa, in dit geval Roemenië, Bulgarije, Joegoslavië, Hongarije, Tsjechoslowakije en Polen, is in februari jl. vanuit Wenen twee weken naar Nederland gekomen. Zij deed dit op verzoek van de Europakommissie: 'dan kunnen de mensen eens zien waar het diakoniegeld blijft'. Ze heeft de tijd hier besteed met vele spreek- en preekbeurten en heeft de indruk gekregen, dat haar verhalen overal een erg 'warme respons' kregen. Ik mocht voor 'Kerkleven' bij de familie Hannema in Almen een gesprek met haar hebben.

Wat vindt u het belangrijkste, dat wij hier over de kerken in Oost-Europa moeten weten?

Ds. v. Dr.: 'Men moet weten, dat in deze marxistische landen de kerken overal getolereerd zijn. Maar er zijn aan de kerken bepaalde beperkingen opgelegd. Van land tot land is het verschillend hoe die beperkingen zijn. Godsdienstonderwijs wordt, sinds staat en kerk gescheiden zijn, niet meer op de scholen gegeven. In Tsjechoslowakije is het na 1968 weer ingevoerd. Op grond waarvan weet ik niet. Ik denk dat men weten wilde welke leerlingen van christelijke huize zijn. Dat heeft tot gevolg gehad, dat niet iedere ouder zijn kinderen naar die godsdienstlessen toestuurde. Tot die beperkingen behoort o.a., dat een kerkelijk organisatieleven niet kan plaats vinden. Dus geen vrouwenverenigingen, geen jeugdklubs, enz. De katechisaties moeten gegeven worden binnen de ruimte van de kerk en moet beperkt blijven tot zaterdagen en zondagen, omdat de marxistische organisaties ook hun vormingsuren tijdens het weekend hebben. Dat kan voor de christelijke jeugd moeilijkheden geven, want deze vormingsuren zijn vaak weer belangrijk voor hun positie in de maatschappij.

Trouwens, jongelui uit christelijke gezinnen hebben altijd veel obstakels te overwinnen. Voordat zij aan een universiteit worden toegelaten moeten ze een examen doen. Dan is er plotseling een numerus clausus en dan zijn het net de christenjongeren, die afvallen. Natuurlijk is het mogelijk, dat ze het volgend jaar weer meedingen, soms komen ze er, maar soms ook niet. De reden is duidelijk; men wil zo weinig mogelijk jonge intellectuelen, die christen zijn.

Wie regelmatig naar de kerk gaat moet niet rekenen op promotie in zijn eigen beroep. Hij wordt niet ontslagen, maar er blijven hem weinig kansen. Maar ook dit geldt weer voor sommige landen.'

Zijn er kerkbladen?

Ds. van Dr.: 'Ja er is een kerkelijke pers. Maar die ondervindt veel vertraging. Er wordt een kerkelijke almanak gedrukt met gegevens over iedere gemeente. Hongarije heeft bijv. Reformatus Lapja een kerkelijk weekblad, dat heel goed is. In sommige situaties is het niet zo gemakkelijk om aan papier te komen. Er moet van de persen van de staatsdrukkerij gebruik gemaakt worden en vaak is het zo, dat er nodig iets anders gedrukt moet worden, als het kerkblad er aan komt.'

Hoe is het met de predikanten?

Ds. v. Dr.: 'De predikantensalarissen worden met uitzondering van Joegoslavië door de staat betaald. In verreweg de meeste landen zitten zij in de laagste salarisgroepen. In Tsjechoslowakije staat het inkomen gelijk met dat van een ongeschoolde arbeider daar. De predikantsvrouwen werken dan ook allemaal en verdienen veel meer. Veel in het onderwijs. In 1947 is al het christelijk onderwijzend personeel in Roemenië bijv. ontslagen, maar nu zijn ze weer in dienst. Daarom zijn de christenen daar ook zo vreselijk bang voor Wurmbrand, omdat die steeds hamert op die situatie rond '47 en die is nu zoveel verbeterd.'

Hebt u Wurmbrand ooit ontmoet?

Ds. v. Dr.: 'Nee, jammer genoeg niet. Ik zou hem dan graag enkele vragen willen stellen. Ik heb nooit iets gemerkt van een ondergrondse kerk.'

Mogen de predikanten hun zieken in de ziekenhuizen bezoeken?

Ds. v. Dr.: 'Ja, maar alleen op de algemene bezoeken. Natuurlijk belemmert dat weleens een goed gesprek, maar daar is altijd een oplossing voor. Ik vind, dat liefde vindingrijk maakt. Dat zie ik zo sterk.'

Denkt u dat de christenen in Oost-Europa hun medechristenen in het westen benijden?

Ds. v. Dr.: 'U bedoelt, moeten wij deze mensen beklagen? Mijn antwoord is ronduit nee. Natuurlijk hebben zij het in een socialistische samenleving moeilijk, maar ze zijn niet te beklagen, omdat wij als christenen in een kapitalistische maatschappij ook onze moeilijkheden hebben. Daar moeten wij als christenen uit twee werelden samen over praten. Dan krijg je die ontmoeting. Zij vertellen over hun problemen. Wij over de onze. Bijvoorbeeld de toenemende onkerkelijkheid. Daar komen er procentsgewijs toch meer dan hier. Denk vooral niet, dat de kleine boeren in deze landen er onder lijden. Die merken er niets van. Die hebben het veel beter dan voor de wereldoorlog. Het levenspeil lag daar zo ver beneden het peil in andere W.E. landen. Door de intelligentia wordt eigenlijk veel meer geleden. Die zijn

zich veel meer bewust van de hele problematiek, die willen erover schrijven. Maar de fabrieksarbeider, die zijn loon heeft lijdt daar niet onder.'

Zijn er nog andere mogelijkheden voor geloofsoverdracht dan de ouders en de kerk zonder verenigingsleven?

Ds. v. Dr.: 'Het feit, dat er geen kerkelijke verenigingen zijn wil niet zeggen, dat er geen groepen uit kerken bijeenkomen. Er zijn bijbelkringen, waarmee ook jongeren zich bezig houden. En vooral voor de jongeren, die voor het geloof kiezen is het een echt bewuste keus. Zij hebben ook grote belangstelling voor wat er in Taizé gebeurt. In Tsjechoslowakije, een heel muzikaal volk, is men steeds bezig nieuwe liederen te maken, die op een band opgenomen worden of waarvan platen worden gemaakt. De jonge christenen in Oost-Europa houden zich bewust bezig met de vraag: hoe ben ik christen in een gesekulariseerde maatschappij.

In Joegoslavië organiseer ik jaarlijks een vrouwenkonferentie, waar ongeveer 60 deelnemers uit 6 verschillende kerken komen (RK, Servisch Orth., Herv.-Ger, Luthers, Methodisten, Greco Kath.). Dan bereiden wij ons voor op het thema voor de Wereldgebedsdag. In dat land heb ik ook een bijeenkomst gehad met Rooms Katholieke priesters en hebben we heel 'Nairobi' (laatste Verg. Wereldraad van Kerk. red.) behandeld. Dat kun je daar zo officieel doen. Zo is er een heel stuk kerkelijk vormingswerk ontstaan. Een ander aspekt van mijn werk is, dat ik veel op reis ben in die landen en dat ik veel konferenties organiseer in oecumenische zin, die gericht zijn op de ontmoeting tussen Oost en West. Ook verstuur ik vanuit mijn kantoor in Wenen veel theologische boeken en medicijnen naar die landen.'

Wat moeten wij aan met de berichten over vervolgte christenen, die in gevangenissen zitten?

Ds. v. Dr.: 'U moet rekenen, dat ik dus niet in Rusland en de DDR kom. Maar het is wel zo, dat in de Baptistenkerk veel meer geleden wordt dan in de andere kerken. Ze zijn kwetsbaarder omdat ze meer naar buiten treden als Christen en dan komen ze in konflikt met de staat. Ze willen over hun geloof spreken. Maar neem nu Amerika. Daar is het kommunisme verboden.'

Tegenwoordig gaan er veel mensen op vakantie naar Oost Europese landen, wat zouden we als christen, buiten vakantie vieren, kunnen doen?

Ds. v. Dr.: 'Er zijn nogal wat mensen, die met auto's vol met allerlei dingen komen en aan het uitdelen slaan. Dat is eigenlijk verschrikkelijk goedkoop. Wij moeten in west Europa weten, dat onze materiële hulp voor hen minder belangrijk is dan het werkelijk contact tussen christenen. Wij kunnen hen helpen met praten over hun en onze problemen. Die materiële hulp, die voor ons een hele cultuur dreigt te worden, is een belemmering voor het gesprek.'

Voor jongeren, groepen van plm. 10 man, kan dominee Kathie van Drimmelen kampen organiseren naar Joegoslavië, waar ze of in een kamp of bij gemeenteleden terecht kunnen. Ook ouderen, die kontakten willen met Oost Europese Christenen kunnen terecht bij haar. Het adres is: Dominee Käthie van Drimmelen, Europäisches Pastorat, Strehlgasse 13, 1190 Wenen, (Oostenrijk).

Avondmaal onafscheidelijk

Sieth Delhaas

Kerkleven in Oost-Gelderland, donderdag 15 april 1976, 34e jaargang, no 14

”Wat hebben wij een hoop gemist, dat wij dit verband niet gezien hebben” en “het huiselijke van deze avondmaalsviering heeft mij veel gedaan, het heeft het avondmaal dicht bij mij gebracht.”

Dit zijn twee reacties van deelnemers aan de avondmaalsviering op de afsluitingsavond van de cursus “achtergronden van de bijbelse boodschap”.

Op woensdag 7 april jl. waren de twee kursusgroepen, samen 70 mensen, waarbij opvallend veel dames, in gebouw “Elim” te Aalten gekomen om een lessenserie van 12 avonden af te sluiten. Ds. Israël uit Bredevoort heeft daar een diaserie over de joodse Sederviering, de “gedenking” van de uittocht uit Egypte, vertoond en daarbij de lijnen doorgetrokken naar het Heilig Avondmaal zoals wij het als christenen vieren.

Het was een avond, die op de aanwezigen veel indruk heeft gemaakt. Niet alleen door het rondgaan met matses en wijn aan het slot van de avond, maar zeker ook door de steeds terugkerende ontdekking, dat je het avondmaal eigenlijk niet kunt vieren, als je de lijnen niet kent, die via ons avondmaal teruglopen naar de joodse Sederviering. We doen ons daarmee veel tekort en het zou een verrijking van de avondmaalsviering betekenen als we ons in die lijnen, die achtergronden eens meer zouden verdiepen.

Te licht wordt vergeten, dat het Avondmaal is ingesteld tijdens de Sedermaaltijd, de gedenking van de bevrijding van de Joden uit Egypte.

Zijn de handelingen en de symbolen rondom deze joodse viering je duidelijk, dan krijgen ook de handelingen van Jezus, waarbij hij het brood (het ongezuurde) en de beker der dankbaarheid (één van de vier tijdens de Sederviering) aan zijn discipelen doorgeeft, meer betekenis.

Het “huiselijke” van de avondmaalsviering, zoals één van de dames het had ervaren, was zeker ook een gevolg van de viering in gezinsverband, zoals de joodse familie het op de dia’s het ons voordeed en waarbij een liturgie gevolgd werd met gezongen psalmen, waaraan ook de kinderen volop meededen. Een voorbeeld voor onze gezinnen, waar zelfs het bijbellezen aan tafel in ongebruik dreigt te raken. Kort gezegd: de avondmaalsviering werd door kennisneming van de achtergronden ontdaan van het “die eten en drinken zichzelf een oordeel”, zoals het in onze oude avondmaalformulieren voorkwam en waarvan de “doem” nog nagalmt in onze harten.

Niet alleen tijdens deze laatste avond, maar de hele cursus door hebben de deelnemers de ervaring gehad “wat mis je veel, als je de lijnen niet doortrekt naar Israël”. Zes predikanten uit de regio hebben in een tijd van drie maanden aan de hand van het boek van drs A.B. Lam:

“Het gegeven Woord” aan 70 enthousiaste kursisten de achtergrond getoond en daardoor is er voor vele werkers in de gemeenten, maar ook voor de “gewone” gemeenteleden, die uit pure interesse aan de cursus deelnamen, een nieuw licht opgegaan. Door deze serie lessen is er voldaan aan een vraag, die gekomen is uit de gemeenten zelf.

In Varsseveld bleek er al een plan te bestaan om iets dergelijks te gaan doen in Hervormd-Gereformeerd verband en ook vanuit het Nederlands Bijbelgenootschap, Oost Gelderland, was er behoefte. Het is bovendien op een niveau gebracht, dat iedereen de stof kan bevatten.

Mevrouw ds. Ploeger-Grotegoed, die namens de kommissie Vorming en Toerusting in de beide classes de cursus organiseerde beschikt over een vijftigtal reacties van kursisten die vragenlijsten hebben ingevuld. Met deze gegevens hoopt ze een volgende cursus, die zeer waarschijnlijk volgend seizoen zal plaatsvinden, en dan ook voor een groter aantal gemeenten, nog meer tegemoet te komen aan de wensen en behoeften, die er onder de mensen leeft om met hun verdiepte achtergrondkennis aan het werk te gaan in de gemeente van Jezus Christus.

Kerk reageert op streekplan

Sieth Delhaas

Kerkleven in Oost-Gelderland, donderdag 27 mei 1976, 34e jaargang, nr. 17

Dank zij de bemoeienissen van de heer J.W. Breunese, de maatschappelijk toeruster, die onze beide classes sinds vorig jaar in dienst hebben, is er dezer dagen namens 50 kerkelijke gemeenten (de classes Zutphen en Doetinchem) een brief verstuurd naar de streekcommissie Oost Gelderland, waarin gereageerd wordt op het voorontwerp van het Streekplan Oost- Gelderland. Een erg belangrijke zaak, als men bedenkt, dat ook de kerk in het maatschappelijk leven een rol móét spelen. Niet zoals het zo vaak gebeurt, veel te laat, maar op een tijdstip, dat er nog rekening met haar stem gehouden kan worden. De brief is deze en vorige week op de beide classesvergaderingen besproken en wordt dus namens hen verzonden. Die 50 gemeenten geven dan een wat te rooskleurig beeld van de zaak, want in feite vroegen slechts 16 gemeenten het streekplan ter bespreking aan en reageerden maar tien daarvan met een eigen kijk op het stuk.

Onderstaand treft u een verkorte inhoud van het schrijven aan:

1. In de brief wordt gesteld, dat ook wij inspraak een goede en nuttige zaak vinden omdat het een bijdrage levert aan een voor onze democratie noodzakelijke gedachtenwisseling tussen bestuurders en basis. Hiervoor is een vertrouwensrelatie nodig tussen overheid en burgers, maar er is geconstateerd, dat deze er bij ons maar ten dele is, gezien de keus die bijvoorbeeld t.a.v. het streekziekenhuis is gevallen op Winterswijk, terwijl velen anders wilden. Anderzijds tonen wij begrip voor de ingewikkelde structuur van onze samenleving, maar wij willen toch aandringen op een voortdurende inspraakmogelijkheid, ook als de vaststellingsfase is afgesloten en de realisering begint.
2. Planning is noodzakelijk maar vraagt om bijsturing en correctie, dit om te voorkomen, dat onbelangrijk schijnende correcties een ingreep betekenen op fundamentele uitgangspunten van het plan.
3. Welzijn en welvaart nemen een centrale plaats in. Wij menen, dat voor welzijn een bepaalde welvaart nodig is, maar als welvaart tot hoogste wijsheid wordt verheven wordt aan welzijn afbreuk gedaan. Wij wijzen verder op de verantwoordelijke plaats, die de mens in de natuur inneemt. Deze staat hem ten dienste, maar mag niet uitgebuit worden. Anderzijds mag door het "landschapsdogmatisme" het welzijn van de mens niet aan het landschap worden opgeofferd. De verhouding van mens tot mens in verantwoordelijkheid ten opzichte van elkaar zouden wij "welzijn" willen noemen, gedacht daarbij wordt aan: menselijkheid, betrouwbaarheid, gemeenschapszin,

vrijheid, mogelijkheden tot ontplooiing geven en ontvangen, inzet voor allen, respect voor ieder en geluksgevoel. Er van uitgaand, dat het bovenstaande bevordert wordt door kleinschaligheid wordt stilgestaan bij een aantal zaken uit het streekplan.

4. Wij gaan er van uit, dat er binnen de kleine kernen ruimte moet worden gecreëerd voor de natuurlijke groei. De vraag van “import” naar woonruimte in deze kernen maakt deze voor jongeren onbetaalbaar. Gevraagd wordt er om sociale woningbouw. Naast een voldoende voorzieningenniveau pleiten wij voor voldoende ontplooiingsmogelijkheden voor kerkelijk en verenigingsleven.
1. Een ongebreidelde groei van kleine kernen moet voorkomen worden. Wij kiezen voor leefbaarheid van de kleine kernen, omdat wij juist in een kleinschalige samenleving de beste mogelijkheden zien voor de ontplooiing van de menselijkheid. Gedacht wordt o.a. aan opmerkzaamheid voor menselijke gaven, overzichtelijkheid van verantwoordelijkheden, aanleiding tot directe hulp, verlening van niet professionele aard. De rol van de kerk kan in zo’n kern duidelijker herkenbaar zijn dan in een grote stad.
2. In verband met het bovenstaande wijzen wij er op, dat het streven naar behoud van het landschap, zoals dat nu is, nooit tot hoogste norm verheven mag worden.
5. Onder het hoofd “landbouw” wordt de zorg tot uitdrukking gebracht voor het lot van de kleine zelfstandigen en dat van de landbouwers in het bijzonder, die vaak beneden of rond het bestaansminimum leven. Doordat sanering dreigt is er naast materiële ook geestelijke nood, die ook een belasting betekent voor het gezinsleven. Erkend wordt, dat de mechanisering van de bedrijven, verlichting van lichamelijke inspanning tot gevolg heeft gehad. Nu echter de mens het verlengstuk van de machine is geworden vragen wij ons af hoelang dit proces van schaalvergroting nog kan en mag doorgaan. Wij menen, dat dit ontmenselijkend werkt.
Omdat dit probleem zich eveneens in de industrie voordoet, doet het ongewenste verschijnsel zich voor dat de mens zijn geluk niet tijdens zijn arbeid maar pas daarna ervaart. Wij erkennen, dat wij als kerken in het verleden te zeer een opvatting van arbeid hebben aangehangen, die aan deze gedachten geen recht deed. Een herbezinning op de rol van de arbeid lijkt ons van het grootste belang.
6. Als kerk herkennen wij ons in de doelstelling van het streekplan het welzijn van de bevolking te bevorderen. Op haar eigen wijze hebben wij dit steeds nagestreefd, maar in snel groeiende plaatsen en regio’s is meer welzijnswerk nodig, om de groei zo geruisloos mogelijk te laten verlopen. De taak van dit werk mag niet alleen zijn het opvangen van individuele noden, maar ook de vorming en het onderwijs voor zover die betrekking hebben op de samenleving in zijn geheel als op “het samenleven van mensen”. Welzijnswerk moet uitgaan van wat aan de basis leeft en moet niet van bovenaf opgelegd worden. Inschakeling van vrijwilligers en inspraak vanuit de basis en kleinschalige opzet, zijn uiterst belangrijk.
7. Ten aanzien van de woonwagencentra zijn wij het eens met een grotere spreiding, maar er zal voor gewaakt moeten worden, dat besluiten worden genomen over de hoofden van de betrokkenen heen. Medezeggenschap is noodzakelijk, maar dit geldt uiteraard voor alle minderheidsgroeperingen.

Er was grote waardering van de kant van de classesbezoekers voor de manier waarop de heer Breunese de reacties van de verschillende gemeenten in bovengenoemd schrijven had verwerkt.

Samenwerkingsschool: wat vindt de kerk ervan?

Sieth Delhaas

Kerkleven in Oost-Gelderland, donderdag 27 mei 1976, 34e jaargang nr. 17

Tijdens de op 19 mei jl. gehouden classisvergadering Zutphen heeft de heer Koopmans, sekretaris van de raad voor de zaken van kerk en school van de Ned. Hervormde Kerk de diskussienota "samenwerkingsschool" toegelicht. Sinds november 1974 houdt de raad zich actief bezig met de problemen, die uit verschillende gemeenten naar voren zijn gekomen rond dit onderwerp. Het resultaat is bovengenoemde nota, die overal in het land besproken wordt (moet worden) om de meningsvorming op gang te brengen en te stimuleren. Gebleken is, dat bij de diskussies pro's en contra's vaak scherp worden geformuleerd. En het "oude zeer" van al of niet christelijk onderwijs zal in deze diskussies weer de kop op steken.

Wat is nu eigenlijk een samenwerkingsschool? De betekenis is voor diverse uitleggingsvatbaar: a. als open school, waarbij het doel is "in de opzet van het onderwijs" een bewuste ontmoeting tussen verschillende levensbeschouwingen; b. in enge zin waar de godsdienst of levensbeschouwelijke lessen voor iedere richting afzonderlijk gegeven worden door docenten van de eigen richting; c. de oecumenische school waarin samengewerkt wordt door meerdere protestants christelijke richtingen met of zonder rooms katholieken.

Diverse onderwijs "zegslieden" hebben er hun licht over laten schijnen, en daarmee lijkt alles nog verwarder geworden.

Wil de samenwerkingsschool hoe dan ook een kans krijgen, dan zullen vooral de ouders zich ermee bezig moeten houden en zich daarbij niet laten overschreeuwen door de landelijk gebundelde onderwijszuilen, zoals de nota het noemt. Wijk voor wijk zal de zaak bekeken moeten worden. Door verhuizingen, nieuwbouw van hele wijken, ontvolking en wat voor snelle veranderingen er in onze tijd nog meer plaats vinden, zal ook de onderwijssituatie veranderen. Is het dan nog wel verantwoord meerdere scholen van verschillende signatuur, in één wijk te openen, aangenomen, dat er voldoende leerlingen voor zijn? Zou in zulke gevallen een samenwerkingsschool de oplossing bieden en wie zullen er samen gaan werken?

Vele vragen, kombinatiemogelijkheden, pro's en contra's. Belangrijk genoeg om er diepgaand over te spreken.

Voordat de officiële nota klaar gemaakt wordt (eind 1976/begin 1977) is er nog gelegenheid visies kenbaar te maken aan de raad. Wie de diskussienota in eigen kring wil bespreken en zo mee wil doen aan een belangrijke meningsvorming kan dit stuk aanvragen bij genoemde raad, adres: Javastraat 100, Den Haag.

Zuid-Afrika

Sieth Delhaas

Kerkleven in Oost-Gelderland, donderdag 24 juni 1976, jaargang nr. 34, no. 19

In verband met de rassenonlusten van de af gelopen week in Zuid- Afrika wil ik u graag attenderen op het bestaan van de Stichting Werkgroep Kairos (p/a C. Houtmanstraat 17, Utrecht). Deze werkgroep is in 1970 in het leven geroepen door vrienden van het Christelijk Instituut (Dr. Beyers Naudé). Het beschouwt als zijn belangrijkste taak in kerkelijke groeperingen in Nederland meelevens te bevorderen met het Christelijk Instituut, dat het steeds moeilijker krijgt.

De Zuid-Afrikaanse regering stort de laatste jaren een stroom van propagandalektuur uit over het Westen om begrip te wekken voor de apartheidspolitiek. Kapitalen zijn daarvoor op haar begroting uitgetrokken. Om in Nederland een bescheiden tegenwicht te bieden geeft de werkgroep Kairos viermaal per jaar een blad uit "Kairos-Berichten", dat gedegen dokumentatie en beschouwingen bevat over de apartheidspolitiek. Het blad is zeer bruikbaar voor de behandeling van de apartheidsproblematiek in gespreks- en jongerengroepen.

Op Kairos-Berichten kan men zich abonneren door een briefkaart te sturen naar de Stichting. Een jaarabonnement kost f 10,—.

Wat gebeurt er met ons geld?

Sieth Delhaas

Kerkleven in Oost-Gelderland, donderdag 8 juli 1976, 34e jaargang nr. 20

Je wordt er stil van. Ja, je voelt je beschaamd als je het rapport leest, dat Osaci (zie kader) heeft geschreven over de “praktijken” van Shell (60 procent Nederlands en 40 procent Brits) in Zuid Afrika.

Waar moet je beginnen om wat te vertellen uit dit trieste verhaal. Over de “Poverty Datum Line”, de absolute hongergrens, waarvan Shell in 1973 wist te melden, dat zijn laagst betaalde lonen hierboven lagen, als uitzondering op verschillende andere Britse maatschappijen, die daar nog onder bleven, of over het “Minimum Effective Level”, het effectieve bestaansminimum, waar nu de minimumlonen op gebracht zijn? Feit is, dat de maatschappij in 1973 haar laagstbetaalden net te veel betaalde om dood te gaan, nu krijgen ze bijna genoeg om van te leven. Wie die “normen” vaststelden bijv. de Universiteit van Zuid Afrika gaan uit Van de allerlaagste ramingen van bestaansminima. Men gaat er bijvoorbeeld vanuit dat Afrikanen, die als kontraktarbeiders in de blanke gebieden behoren te werken alleen in hun eigen(!) levensonderhoud behoeven te voorzien, omdat hun families in de reservaten zichzelf door kleine land- en tuinbouw in leven houden. De man geldt dus niet als kostwinner, maar alleen als loonslaaf voor de maatschappij. Kinderen, die op school zouden moeten zitten en vrouwen, die voor hun kleine kinderen zouden moeten zorgen moeten zelf maar zien, dat ze aan de kost komen.

Wat te denken bijv. van de redenering bij het bepalen van de behoeften van “zwarten”, dat Afrikanen geen jassen nodig hebben, omdat hun gezinnen doorgaans weinig geld hiervoor uittrekken..

Nee, wat wil je, als prof. Joh. Potgieter van de Universiteit van Port Elisabeth bij die norm alleen uitgaat van MINIMALE behoefte aan voedsel (een Afrikaan zou minder eiwit nodig hebben omdat hij licht werk verricht), kleding, gas, olie, elektra, was, en reinigingsmiddelen, huisvesting en vervoer voor een zwart gezin van zes personen, maar de onmisbare zaken als belasting, onderwijs, medische zorg en vervanging van huishoudelijke artikelen, zijn er niet in verrekend.

Door het Interkerkelijk Vredesberaad, Pax-Christi- Nederland, Betaald Antwoord en de werkgroep Kerk en Ontwikkelingssamenwerking van de Raad van Kerken in Nederland is onlangs opgericht het Oecumenisch Studie- en Actiecentrum voor Investerings” (OSACI). Officiële doelstelling van het centrum is onderzoek naar hoe de kerken en kerkelijke instellingen hun geld beleggen, informeren en bewustmaken van kerkleden en anderen over de gevolgen van hun gedrag als konsument, spaarder en investeerder en gesprekken voeren met het bedrijfsleven over de maatschappelijke en politieke kanten van de bedrijfsvoering.

Osaci werkt nog aan het doorlichten van de beleggingen van het Genootschap van Vrienden, de rol van Philips in de ontwikkelingslanden en verzamelt informatie over de Gront Mij.

In de gesprekken, die de werkgroep Kairos tussen 1973 en 1976 met de Shell over zijn betrokkenheid bij de apartheid in Zuid Afrika voerde, trachtte de maatschappij aan te tonen, dat zij een verantwoordelijke rol speelt in Zuid Afrika. Het rapport ontzenuwt de argumenten van Shell.

Plannen

Het is niet van de laatste tijd, dat Shell steun verleent aan de blanke politiestaat. Volgend jaar hoopt Shell- Zuid Afrika zijn 75-jarig bestaan te vieren. En de plannen voor de toekomst bewijzen, dat Shell een vast geloof heeft in het voortbestaan van de overheersing van de blanke minderheid.

In een grote advertentiekampagne vorig jaar werd voor de komende 10 jaar toegezegd: “Wij hopen een doorgaande en ontwikkelende rol te spelen in de economieën van deze landen en wij overwegen op dit ogenblik grote nieuwe projecten, die in de komende 10 jaar kapitaalsuitgaven ter hoogte van R. 500 mln. met zich kunnen brengen.” De aanwezigheid van Shell met driekwart miljard rand in Zuid Afrika helpt de regering haar onafhankelijkheid van andere landen te vergroten. Dat Shell zoveel investeert in dit land is natuurlijk niet te danken aan het feit, dat de mensen daar zo vriendelijk en aardig zijn, maar aan de voorraad zwarte mensen, die in hun eigen land nauwelijks rechten hebben en dus met een klein loontje gehonoreerd kunnen worden. Het komt de Winsten van Shell beslist ten goede. Vandaar! Al tientallen jaren is de rijkdom zo verdeeld dat 4 miljoen blanken (20 procent) over 70 procent van het inkomen beschikken, zodat voor de 15 miljoen zwarten maar 30 procent overblijft.

Shell zou wel anders willen, maar wijst erop, dat allerlei wettelijke bepalingen verhinderen, dat men zijn werkers verschillende faciliteiten aanbieden kan. B.v. hulp bij huisvesting wordt erg bemoeilijkt door het stelsel van wetten, dat de Afrikaan tot een rechteloze trekarbeider beoogt te maken, die in de blanke stad hooguit recht heeft op een tijdelijke huisvesting als ALLEENSTAANDE, terwijl zijn onproduktieve gezinsleden naar de bantoestan werden verbannen. Het streven van de Shell om zwarten toegang tot hogere functies te openen wordt doorkruist door de officiële kleurgrens, die o.m. inhoudt, dat een zwarte geen leiding mag geven aan een blanke.

Stelling nemen

Dit relaas lijkt een hetze tegen Shell. Maar het gaat niet in de eerste plaats om Shell. Het gaat erom dat wij met de gegevens uit dit rapport zien hoe de vork werkelijk in de steel zit. Wij, christenen in Nederland kunnen er niet meer omheen met te zeggen: “te ingewikkeld, ik kan er geen oordeel over geven,” zoals met de kwestie rond de levering van de kernreaktor vaten maar al te vaak werd gehoord. Je kunt je er niet meer zo gemakkelijk vanaf maken. Je stellingname wordt vereist. Daartegenover staat, dat men niet van alles de finesses kan weten, omdat krantenverslagen vaak te oppervlakkig zijn.

Daarom is het geweldig, dat vanuit de kerken materiaal, zoals dit rapport wordt aangedragen om zich een gedegen Inzicht te verschaffen, over de achtergronden van een bepaalde zaak. En

het zou de stem van de kerk in de wereld ten goede komen, als vele groepen zich over dit materiaal gaan buigen en het bestuderen.

Niet alleen maatschappijkritische groepen, maar gewoon de jongeren, gespreksgroepen en vooral zou ik een lans willen breken voor het bespreken in vrouwengroepen. Vrouwen hebben er, helaas, nog te weinig begrip voor welke moeilijkheden een man in zijn werk, bij het beleggen van zijn geld (aandelen Shell) ontmoet om “stelling te nemen”.

Het rapport “Shell in Zuid Afrika” is verkrijgbaar door overmaking van f 5,50 op postgiro 632686 ten name van de St. Werkgroep Kairos met vermelding van “Shell rapport”.

Kontakten met Duitsland

Sieth Delhaas

Kerkleven in Oost-Gelderland, donderdag 30 september 1976 – 34e jaargang nr. 25

Toen de nazi's de kommunisten haalden, heb ik gezwogen, want ik was geen kommunist. Toen ze de socialisten insloten heb ik gezwogen, want ik was geen socialist. Toen ze de katholieken ophaalden, heb ik niet geprotesteerd want ik was geen katholiek. Toen ze mij haalden, was er niemand meer die protesteren kon...! Dr. Martin Niemöller

Onder de diverse gemeenteberichten las ik de laatste tijd nogal eens iets over kontakten met Duitse kerken: uitwisseling met een zangkoor, bezoeken van jeugdgroepen uit Eefde en Lichtenvoorde aan Refrath en Weyer; op 11 oktober de jaarlijkse bijeenkomst van ambtsdragers uit Kreis Wesel en de classes Zutphen en Doetinchem. Misschien zijn er nog wel meer van dergelijke wederzijdse bezoeken, die zeker verrijkend kunnen werken.

‘Berufsverbote’

Tegen deze achtergrond wil ik u wat vertellen over een gesprek, dat ik begin van deze maand heb gehad met ds. van Zwieten de Blom, die sinds augustus vorig jaar als predikant verbonden is aan de Evangelische Studenten Gemeinde (22.000 studenten) in Bochum. Daarvoor was hij verbonden aan de hervormde gemeente Assendelft. We hadden het over “Berufsverbote”. Iets wat in ons land nog geen algemene bekendheid heeft, maar enkele kranten, o.a. Trouw, hebben aan dit verontrustende verschijnsel al uitvoerig aandacht besteed. “Berufsverbot” houdt in, dat iedereen, die lid is van een kommunistische groepering, die dienst weigert of die om welke reden dan ook kritiek heeft op de hedendaagse gang van zaken in Duitsland geen baan kan krijgen in overheidsdienst. Dat betekent dus ook niet in het kerkelijk bedrijf. Want in Duitsland zijn kerk en staat zo nauw verweven, dat hier ook sprake is van “overheidsdienst”.

Ik vroeg ds. van Zwieten hoe de rol van de kerken onder deze omstandigheden is, nu de Duitse burgers centimeter voor centimeter hun vrijheid dreigen te verliezen? “De rol van de kerken 2de ik helaas niet positief” vertelde hij.

“De grote instituten als de evangelische en R. Katholieke Kerk zijn veel meer in het geheel van de bestaande maatschappij ingebed. Daarom is het zo moeilijk voor de kerk om zich tegen deze ontwikkeling te verzetten. Binnen de kerken zijn er wel groeperingen, die in het geweer komen, maar ze vinden nauwelijks gehoor. Het valt mij op, nu ik hier werk, dat de verhouding tot kerkelijk hogere functionarissen heel anders is. Hier vertellen de kerkelijke overheidsfiguren de lagere wat ze te doen hebben. Daar moest ik erg aan wennen- Zij zien het probleem niet. Zij staan te ver van hun basis af. Zij zeggen tegen ons studentenpredikanten: jullie overschatten het probleem van de Berufsverbote. Ze weten niet eens, dat in hun eigen kerk bij een aanstelling gevraagd wordt naar de “Verfassungstreue” (trouw aan de grondwet)

van de mensen. Als zo'n groep ouderlingen een predikant onder druk zet kan die nog wel van zich afbijten, hij kan de publiciteit op zich vestigen, maar bijv. een jeugdwerker in zo'n situatie heeft veel minder mogelijkheden.

Ook binnen de kerk hebben mensen die een beetje "links" gaan het moeilijk." Een jonge student met wie ik sprak, en wiens naam ik "uit veiligheidsoverwegingen" niet mocht noemen vertelt, dat hij rechten studeerde. Zijn dienstweigering motiveerde hij als christen, dat hij niet opgeleid wilde worden in het doden van zijn medemens. Resultaat, hij kon nergens geplaatst worden als volontair, wat zonder meer nodig is om zijn studie af te kunnen sluiten.

Uitgerangeerd

Wie "anders" is dan het "modell' Deutschland, dat de SPD voor ogen staat of het "wir wünschen keine Experimente" van de CDU wordt uitgerangeerd. Voor drugverslaafden is afkicken alleen mogelijk in psychiatrische inrichtingen of gevangenissen, waar ze dan ook meestal belanden, gevolgd door homofielen en andere buitenbeentjes in deze welvaartsmaatschappij. Geen plaats dus, zoals het Evangelie ons daarentegen leert, voor de zwakkere in onze samenleving, die recht heeft op onze aandacht en hulp. Politiek is er weinig verandering te verwachten. Onder de socialisten zijn deze wetten uitgevaardigd, maar de Christelijke CDU dringt aan op nog straffere maatregelen tegen mensen, vooral jongeren, die zich niet kunnen verenigen met een samenleving, die alleen is gericht op welvaart en waarin "de mens" als individu dreigt ten onder te gaan. Duitsland is op weg weer fascistisch te worden en sommigen die er zich intensief mee bezig houden zeggen: het is al zo ver.

Opdracht

De strekking van dit verhaal? Laat het bij de kontakten met Duitsland niet alleen blijven bij oppervlakkigheid, gezelligheid. Je kunt elkaar vanuit je evangelische achtergronden ergens op aanspreken. Je kunt informeren wat zij vanuit hun christen-zijn doen aan zulke ernstige ontwikkelingen. Het is misschien niet zo gemakkelijk en niet zo leuk, niet om het te doen en niet om er over aangesproken te worden. Maar, en dat is erg belangrijk, de mensen in Duitsland, die deze gevaren signaleren zijn zelf niet bij machte te protesteren. Er is ook al censuur op publikaties hierover. En iedereen is o zo bang, dat z'n baan gevaar loopt. De hoop is gevestigd op de publieke opinie in het buitenland. Misschien is Duitsland hiervoor nog gevoelig

(Volledige tekst van het gesprek met ds. van Zwieten de Blom in het oktobernummer van "Weerwoord", LLGJ/CJV, Postbus99, Driebergen).

Arbeid en werkloosheid

Sieth Delhaas

Kerkleven in Oost-Gelderland, donderdag 25 november 1976, 35e jaargang nr. 4

Onlangs bleek uit een enquête gehouden onder kerkmensen, dat de maatschappijbetrokkenheid onder hen maar magertjes is. Binnenkerkelijke zaken vinden zij belangrijker dan wat er “buiten” in de wereld gebeurt. Iets dergelijks kan ook binnen onze classes gekonstateerd worden. Kursussen als “achtergronden van de bijbelse boodschap” en die voor katecheten trekken verheugend veel geïnteresseerden. Anders vergaat het de cursus “Arbeid en werkloosheid”, die door maatschappelijk toeruster J. W. Breunese en vormingspredikante J. J. Ploeger is opgezet. Tijdens hun kennismakingstoernee langs de Achterhoekse gemeenten, waarbij de verschillende knelpunten ter sprake werden

gebracht bleek het probleem rond de toenemende werkloosheid steeds weer terug te komen. Beide werkers boden hun hulp aan bij pogingen tot oplossing van vragen te komen. Centraal stond: “Wat zouden wij als kerk er aan moeten doen?” Zij zetten mede als vervolg op een inleiding, die industriepredikant ds. Plasman in februari van dit jaar voor de classicale vergadering van Doetinchem hield, een cursus op van 4 avonden. Thema’s daarvoor waren: Hoe beleven werklozen hun zonder werk zijn; hoe kunnen wij komen tot een nieuw denken over arbeid; de economische achtergronden van werkloosheid (de heer G. H. Terpstra CNV); de betekenis van een nieuw denken over arbeid., Ondanks de gesignaleerde vragen die de werkloosheid in de classes met zich brengt blijkt er een minieme belangstelling. In Doesburg kon de cursus o.l.v. de heer Breunese niet doorgaan omdat slechts twee personen zich aanmeldden. In Winterswijk is de cursus begonnen met een deelnemersaantal van 16, terwijl er plaats voor 25 personen per cursus was.

Het is onmogelijk alles door te geven wat er aan gedachten zijn uitgewisseld op deze avonden. Toch lijkt het me belangrijk genoeg u wat punten door te geven. Te meer, omdat het niet ondenkbaar is, dat er later in de tijd toch meer vraag komt naar een voortzetting van deze gespreksavonden.

De deelnemers in Winterswijk hadden verschillende redenen voor hun aanwezigheid. Enkelen vanuit hun kerkelijke functies bijv. diakenen, hervormde vrouwendienst, maar ook persoonlijke interesse waar men te maken had met werkloosheid in kennissenkring, de dreiging binnen het eigen bedrijf. Gelukkig, hoe raar het ook klinkt, is er één werkloze in ons midden, die uit eigen ervaring kan putten bij de punten waar het om minder plezierige ervaringen, gevoelens e.d. gaat en zo de realiteit in de discussie houdt.

De eerste avond luisterden we naar een geluidsbandje waarop werklozen tussen 50 en 65 jaar hun gevoelens spuiden. Angst om als profiteur te worden aangezien, schuldgevoelens over het

nog rijden in een auto, het niets uitvoeren en toch geld krijgen blijken belangrijke factoren. De veranderde positie van de vrouw thuis, ze verliest een stuk vrijheid, wrijving tussen echtparen waar de man tussen vier muren is opgesloten, het steeds minder komen tot activiteiten omdat men zich uitgerangeerd voelt. Men heeft geen dagindeling meer; wie niet werkt, heeft geen vrije tijd. Ook blijkt, dat mannen vaak alleen kontakten hebben, die gekoppeld zijn aan hun werk. Geprobeerd werd die avond tot een definitie te komen wat arbeid nu eigenlijk is. Door de verscheidenheid van waarden, die de kursisten toekenden aan werken, al dan niet betaald, bleek een eensluidende uitspraak niet mogelijk.

De heer Terpstra, die zich bij het Christelijk Nationaal Vakverbond bezighoudt met economische aangelegenheden heeft de tweede avond voor een chaos gezorgd.

Hij probeerde de economische achtergronden van het verschijnsel werkloosheid duidelijk te maken.

Er worden heel wat oorzaken aangevoerd en er worden ook heel wat ideeën aangedragen om tot een oplossing te komen. Enkele gedachten die leven: werkloosheid is de voorhoede van een nieuwe maatschappij. Een basis inkomen voor iedereen los van wat je werkt, inkomen los van arbeid.

Met arbeid bedoelen wij betaalde arbeid. Ons economisch systeem is erop gebaseerd, dat een mens niet geneigd is tot arbeid en dat je hem tot arbeid moet dwingen door hem hoger te belonen, naarmate hij harder werkt. Sociale uitkeringen zijn lager: als je niet meer aan de slag gaat blijft je inkomen lager. Een andere gedachte waar we aan zullen moeten wennen: er zullen grote groepen mensen zijn, die nooit meer werk zullen vinden door o.a. economische en milieuproblemen. De prestatie moraal moet omgebogen worden als we kiezen voor een selectieve groei, minder energieverbruik, minder verbruik van grondstoffen.

Een andere oorzaak van werkloosheid zijn de conjunktuurschommelingen. De industrie investeert meer kapitaal per persoon. Vroeger werd op bestelling geproduceerd nu produceert men voor de markt, dat betekent dat iedere industrie een groei raamt, waardoor er overproductie ontstaat. Daardoor ontstaat een opgaande en neergaande economie.

Behalve in de industrie doen zich ook in de landbouw problemen voor. Afzet blijft konstant, er is een werkgelegenheidsvermindering sinds 1969. De afbraak van de werkgelegenheid en industrie en landbouw wordt gedeeltelijk opgevangen door de dienstensektor. De omvang van af te breken ondernemingen is groter dan opbouw van nieuwe werkgelegenheid. Techniek beheerst onze wereld, te kapitaalintensief, er worden te veel grote machines gebouwd, door concurrentie tussen ondernemingen worden steeds grotere machines aangeschaft. Een groep zegt lonen en sociale lasten stijgen te sterk, een andere groep zegt belangrijkste factoren zijn de investeringen in het kader van internationale concurrentie.

Lonen worden opgekrikt door sterke ondernemingen.

De heer Terpstra verontschuldigde zich voor de gestichte verwarring door aan te voeren dat men eerst op de hoogte moet zijn van de feiten voordat men zich kan buigen over een bepaalde problematiek.

Het grote probleem dat ons die avond bezig hield was wel dat iedereen blijkt te vechten voor zijn eigen werk, zijn eigen welvaart. Dat niemand bereid is tot een stap terug. En dat een totaal nieuwe economische orde eigenlijk noodzakelijk zou zijn. Gericht op minder produktie en een totaal andere waardering van de arbeid dan tot nu toe het geval is geweest.

Wat kan de kerk als aandeel hierin leveren? Zeker als men bedenkt dat er binnen die kerk maar zo weinigen bereid zijn om een stap terug te doen ten behoeve van de ander en de hele samenleving. Volgende keer hoort u hoe wij de zaak vanuit de bijbelse achtergrond hebben bekeken!

Onszelf op het spel zetten

Sieth Delhaas

Kerkleven Oost-Gelderland, donderdag 6 januari 1977 – 35e jaargang nr. 7

Een schemerdonkere duizend jaar oude kathedraal in Münster, slechts verlicht door honderden kaarsen met hier en daar in de hoge zijbeuken een lamp, duizenden mensen, meest Jongeren die de banken vullen, zittend op de grond, staand, overal waar maar enige ruimte gelaten ia. In het midden een kleine groep, in een kring van licht, Frère Roger Schutz met enkele broeders Uit Taizé. Niet alleen uit alle windstreken van Duitsland zijn de Jongeren gekomen, nee er zijn Spanjaarden, Portugezen, Fransen, Hollanders en Italianen. Samen willen ze het vertrek van Frère Roger voorbereiden, die zondagmorgen 24 oktober vertrekt naar Bangladesh en Calcutta. Met een groep jongens en meisjes zal hij daar tot begin december leven met de armste en ellendigste mensen van de hele wereld. Samen ook zullen ze werken in de sterfhuizen van moeder Theresa In Calcutta.

Indrukwekkend, maar tegelijkertijd ontroerend van eenvoud is het steeds terugkerende, gezongen Veni Creator Spiritus, Kom Schepper Geest, uit de duizenden keilen tussen de vóórhelden die drie kwartier duren en die uitgesproken werden door Jongeren in steeds verschillende talen. Het lijkt één groot Pinksterfeest.

Kan dat nog. vraag je je af, als je na bijna drie uur staan in een stampvolle kerk, je benen danig gaat voelen? Bestaat dat nog zoveel geduld voor een kerkdienst waar schijnbaar niets bijzonders gebeurt, een eenvoudige liturgie, een lange toespraak van broeder Roger?

Het is die avond, zaterdag 23 oktober bewezen. Zij zijn gekomen om te laten zien: “Wij bidden voor u als u daar bent bij de allerarmsten, waar u een enorme strijd te wachten Staat” De lichamelijke strijd zal niet de ergste zijn, nee de geestelijke strijd. Wat zal je te verwerken krijgen als je van zó dichtbij ervaart de diepste ellende van ziekte, dood en verlatenheid, die er bestaat?

In augustus 1974 is het begonnen. Toen is in Taizé het startsein gegeven voor het concilie van jongeren. Honderdduizenden jongeren over de hele wereld verspreid zijn vanaf dat moment op weg om zichzelf op het spel te zetten; om zichzelf open te stéllen om alles van iedereen te begrijpen, die mens gevormd uit dezelfde klei als zij, die mens die zoals zij zoekt, strijdt, schept en bidt, omdat Christus het van hen vraagt. Bij het begin van dat concilie is er ook een brief geschreven aan “Het volk van God”, dat is de kerk, dat zijn alle mensen, die zeggen bij God te horen. En al die jongeren die “in beraad zijn gegaan” vragen in die brief aan dat volk van God: Kerk wat zeg je van de toekomst? Ga je afzien van machtsgebruik, van compromissen met de politieke en financiële machten? Ga je je voorrechten prijsgeven? Ga je nu eindelijk een universele gemeenschap worden waarin allen samen delen? Ga je zo plaatselijk en over de hele aarde het zaad worden van een samenleving zonder klassen en

zonder voorrechten, zonder overheersing van de ene mens over de andere, van het ene volk over het andere? Kerk, ga je volk van de zaligsprekingen worden zonder andere zekerheid als Christus, een arm volk, vrede scheppend, brenger van vreugde en van een bevrijdend feest voor alle mensen?

Twee jaar is het beraad van de jongeren gaande. Er is een hoop die levend blijft, er zijn honderdduizenden jongeren, die geïnspireerd door de broeders in Taizé ieder op hun eigen plaats proberen gestalte te geven aan die zaligsprekingen.

Nu is Frère Roger in Calcutta. Samen met de jongeren die met hem zijn zal hij daar bij de doorleving van al die ellende een tweede brief schrijven aan het Volk van God. Aan ons!! Op 4 december zal die brief worden voorgelezen in eenzelfde dienst als in Münster, maar nu in de Nôtre Dame in Parijs. Ze zullen er weer zijn, duizenden Jongeren. Laat het Volk van God, de Kerk zijn hart niet verharderen!

Laten wij deze weken bidden voor Frère Roger, maar ook voor onszelf, om het volk van Gold te mógen blijven!

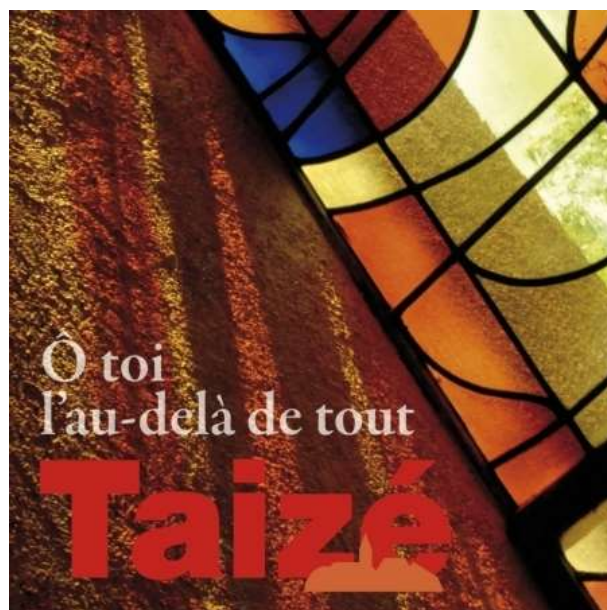
Tweede brief aan het volk van God

Sieth Delhaas

Kerkleven in Oost-Gelderland, donderdag 6 januari 1977, 35e jaargang nr. 7

Jeugdrubriek

In de jeugdrubriek van 28 oktober heb ik wat verteld over het afscheid van Frère Roger Schütz van Taizé voor zijn vertrek naar Bangladesh en Calcutta. Tijdens zijn verblijf daar heeft hij met jongeren uit Azië en andere continenten de Tweede brief aan het Volk van God geschreven, die hij op 5 december in de Notre Dame in Parijs heeft voorgelezen. Gezien de positieve reacties op dit eerste artikel wil ik niet nalaten enkele punten weer te geven uit de brief gedateerd Calcutta-Chittagong, 1 december 1976.

Genezing

“In Azië zijn wij bevestigd in de zekerheid, dat de wonden die in de mensheid geslagen zijn genezen kunnen worden. Wij zouden voor alles deze overtuiging willen doorgeven aan hen die denken dat zij tevergeefs alle middelen uitgeput hebben, in hun streven een menselijker wereld op te bouwen. Om tot een betere toekomst bij te dragen beschikt het Volk van God over unieke mogelijkheden als het, verspreid over de hele wereld, besluit alles te delen met alle mensen, dan kan het in de mensenfamilie een teken oprichten. Dit zal over voldoende kracht beschikken om zich door te zetten en zelfs de meest vastgeroeste structuren schokken en gemeenschap in de mensenfamilie stichten.

Delen

Jij die deze brief leest, of je jong bent of oud, als je het volk van God tot deze radikaliteit van het Evangelie brengen wilt, laat dan in je eigen leven blijken dat je alles wilt delen, wat je dat ook moege kosten. Deel alles wat je hebt, je zult er vrijheid door vinden. Biedt weerstand aan de konsumptie. Het opbouwen van reserves voor jezelf, voor je kinderen is het begin van de ongerechtigheid.

Het is niet mogelijk van de ene dag op de andere de levensstandaard te wijzigen, daarom vragen wij met aandrang aan de gezinnen, de gemeenschappen van Christenen, aan de leidingen van kerken een zevenjarenplan op te stellen, dat hen in staat stelt in op elkaar volgende etappes afstand te doen van alles wat niet absoluut noodzakelijk is. Eén van de doeleinden van het koncilie van jongeren zal voortaan dit zijn: bijdragen tot de voorbereiding van zulke 7-jaren-plannen, die verschillend zullen zijn al naar gelang de omstandigheden en

de landen. Van nu aan zullen jongeren twee aan twee gezinnen en gemeenschappen bezoeken.

Delen zal er ook toe aanzetten je eigen woning te veranderen. Maak van je huis een plaats waar iedereen altijd welkom is, een verblijf van vrede en vergeving. Als concreet gebaar van solidariteit zullen sommigen er niet voor terugschrikken van woning en buurt te veranderen om te wonen te midden van de vergetenen in de samenleving, ouden van dagen, de buitenlandse werknemers.

Delen heeft ook met je werk te maken. Werk om te verdienen wat noodzakelijk is; nooit om te potten. Delen strekt zich uit tot de gehele mensenfamilie. Een herverdeling van de rijkdom houdt niet alleen in dat de geïndustrialiseerde landen hun overschot afgeven.

De structuren die ten grondslag liggen aan de internationale onrechtvaardigheid moeten tegen elke prijs gewijzigd worden. De norm ligt niet in het voldoen aan de behoeften van de westerse mens maar in de werkelijke behoefte van alle mensen tot aan de laatste van de laatsten.

Om zoveel in de mensenfamilie te genezen moeten wij op verschillende terreinen tegelijkertijd werken. Accepteer dat met hetzelfde doel voor ogen anderen een weg kiezen die verschilt van de jouwe.

Bron

Waar kun je de energie, de liefde putten om zoveel risico's op je te nemen tot aan je laatste levensuur?

Het gebed is voor jou een bron om lief te hebben.

Het beeld van God in de mens is verlangen van liefde. Geef je zelf, belangeloos met lichaam en ziel. Verdiep je elke dag in enkele woorden uit de Schrift om je te plaatsen voor de Ander, buiten jezelf, de Opgestane. Laat in de stilte een woord van leven, dat van Christus komt in je opkomen ten einde dat woord dadelijk in praktijk te brengen.

Tenslotte wanneer het volk van God present wil zijn in het leven van de wereld dan is het niet verbazingwekkend dat het zelf ook dooreengeschied wordt, geschokt door opeenvolgende crises. Toch is overal in het Lichaam van Christus, de Kerk een nieuw leven bemerkbaar”.

Helaas kan ik slechts enkele punten weergeven omdat de ruimte ontoereikend is.

Wie echter deze brief helemaal zou willen lezen kan hem aanvragen bij Ariël Huiskamp, Goudvinkenstraat 47, Winterswijk, telefoon 05430-5632.

Broederliefde voor de geestelijk gehandicapte

Sieth Delhaas

Kerkleven in Oost-Gelderland, donderdag 20 januari 1977, 35e jaargang nr. 8

Taken

"Philadelphia" (is: Broederliefde) zal de meesten onder ons niets zeggen. Het is de naam van de Landelijke Protestantschristelijke Vereniging van ouders en vrienden van het afwijkende kind die in 1956 werd opgericht. Als taken zag men o.a.: het onderling kontakt van ouders, waardoor de behoefte naar voren kwam om voorzieningen te treffen zoals dagverblijven, gezinsvervangende tehuizen etc.; bekendheid geven aan de problemen rond de geestelijk gehandicapte om zodoende andere groepen te interesseren voor de problematiek w.o. overheid, kerken, het individu; recreatie bevorderen bijv. vakantiekampen; samenwerking met scholen, werkplaatsen, soc. ped. diensten en andere ouderverenigingen; het bevorderen van een goede wetgeving; het (doen) oprichten van internaten, enz.

In de 20 jaar van het bestaan van "Philadelphia" kwamen ca. 260 gezinsvervangende tehuizen en 190 dagverblijven tot stand.

De landelijke vereniging is onderverdeeld in plaatselijke of regionale afdelingen. In Aalten werd al in 1958 een afdeling opgericht, die de hele Oostelijke Achterhoek omvat. Het is een bloeiende afdeling met in totaal 400 leden, waarvan 150 ouderparen en maar liefst 250 "vrienden" die ook meeleven met het wel en wee van de vereniging.

Informatiedag

Toch blijkt nog steeds dat niet alle ouders en familieleden van het afwijkende kind volledig op de hoogte zijn van de mogelijkheden die er zijn voor de opvang op allerlei terrein. Met het oog daarop, maar ook om niet direkt betrokkenen kennis te laten maken met een stuk van de samenleving waaraan zo gemakkelijk wordt voorbijgegaan, organiseert Philadelphia-Aalten met de Ver. van ouders voor geest, gehandicapten (algemeen en RK) een informatiedag op zaterdag 29 januari a.s. Tussen 11.00 en 16.30 uur is iedereen welkom in het Cultureel Centrum aan de Haitsma Mulierweg te Winterswijk.

Kinderen kunnen zonder meer meegebracht worden omdat er een crèche is met allerlei spelen. Erg belangrijk is dat belangstellenden, dat geldt dan voor direkt betrokkenen bij de zorg voor een geestelijk gehandicapte, gehaald en thuis gebracht kunnen worden om deze dag mee te maken. Hiervoor moet men kontakt opnemen met mevr. van Manen, Jan Tooropstraat 23 te Winterswijk, tel. 05430-3896.

Film

Er zullen een groot aantal stands zijn met informatie over dagverblijven voor zowel ouderen als kleuters, gezinsvervangende tehuizen, sociale werkvoorzieningen, internaten, ouderverenigingen, recreatie en vrijetijdsbestedingen (Eucalypta in Winterswijk en Socuwel in Lichtenvoorde verzorgen wekelijks ontspanningsavonden), scholen voor zeer moeilijk lerende kinderen; schooladviesdienst, sociaal pedagogische diensten, spel-o-theek, vormingswerk, vakantiecampen en een literatuurstand van het hoofdbureau.

De film “Een andere kijk op zwakzinnigheid” van Jan Vrijman wordt twee keer vertoond: ‘s Morgens om half twaalf en ‘s middags om half drie en duurt ongeveer drie kwartier. Steeds zal daarna een forum, bestaande uit ouders, afgevaardigden van de sociale pedagogische dienst en scholen, o.l.v. burgemeester J. de Vries van Winterswijk vragen van ouders of belangstellenden beantwoorden, die naar aanleiding van de film naar voren kunnen komen.

Kerkdiensten

De sekretaresse van de afd. Aalten, mevr. J.H. Jansen-Wikkerink, Bredevoortsestraat 68 te Aalten is graag bereid informatie te geven over de andere activiteiten van de vereniging. In Aalten worden bijv. 2 x per jaar ledenvergaderingen georganiseerd waarop aktuele onderwerpen besproken worden. Jaarlijks wordt er een familiedag gehouden voor ouders met hun kinderen die in het teken van de ontspanning staat.

Boeren is een hartstocht

Sieth Delhaas

Kerkleven in Oost-Gelderland, donderdag 3 februari 1977, 35e jaargang nr. 9

Als je de ontboezemingen leest van de boer in de tweespraak tussen boer en buitenstaander in de brochure "Burgers en Buitenlui" lijkt de uitspraak "boer-zijn is een hartstocht" de enig redelijke verklaring voor het nog aanwezig zijn in onze samenleving. Geen perspektief meer voor de toekomst. Overgeleverd aan het spel van vraag en aanbod. Voor de meesten van hen een inkomen beneden het minimum loon en daartegenover een prestatie van 70 tot 80 uur werken per week. Nog afgezien van de zorg om de zaak dag in dag uit draaiende te houden.

Bovendien worden er eens in de drie maanden aangepaste kerkdiensten georganiseerd in één van de omliggende gemeenten, waarvan, en dat zeg ik uit eigen ervaring, ook "normale" mensen heel wat mee kunnen nemen!

Arend van Dam tekende een treffende blikvanger op het groene omslag van de brochure uitgegeven door de Raad voor Overheid en Samenleving van de Nederlands Hervormde Kerk (ROS). Een klomp als collectezak aan een hengel voor een boerderij. Uitnodiging voor de burgers en buitenlui om bij te dragen in het onderhoud van de met ondergang bedreigde of al ondergegane boerenstand. Of misschien ook wel bedoeld als een vergoeding voor het genot om te mogen kijken en je als stadsmens te verlekken in de aanblik van die romantische stulpjes waar de boer met zijn gezin in huist. Vergetend, dat modern comfort dat in iedere stadse of dorpse nieuwbouwwoning vanzelfsprekend is, voor de boerin een onbereikbaar ideaal blijft omdat al het geld in het bedrijf blijft steken.

De brochure is bedoeld als handreiking om het gesprek op gang te brengen tussen boeren, burgers en buitenlui. Moet dat nou, vraag je je af. Hebben de boeren daar nu zelf wel behoefte aan dat hun zorgen en moeiten besproken worden door mensen die er toch niets van snappen? Als dat zo van bovenaf komt, loop je dan niet de kans dat de boeren alleen maar boos worden om zoveel bemoeizucht? Dat die kans bestaat heeft de werkelijkheid al uitgewezen. Intussen is het ook waar, dat uit plattelandsstreken al signalen kwamen van bezorgdheid om ontwikkelingen waarvoor de boeren staan en de maatschappelijke positie waarin zij verkeren. Anderzijds zitten boeren zelf met de problematiek rondom de intensieve veehouderij. Is dit ethisch wel verantwoord? Een verzoek om hierover mee te helpen nadenken richtte de gemeente Lemele enkele jaren geleden tot de Raad voor Theologie. Nog meer vragen doemden op toen de Raad van Kerken in Nederland de Christenen opriep te versoberen door bijv. minder vlees te eten.

Een werkgroep, bestaande uit een boer, een tuinder, enkele deskundigen uit de landbouworganisaties en enkele mensen die het kerkelijk leven op het platteland kennen en

twee stafleden van de ROS stelde na discussie en vele gesprekken de inhoud van het boekje samen.

Er worden geen oplossingen aangedragen. Dat kan ook niet want hoe verder men leest hoe nauwer de verwevenheid aangetoond wordt van deze problemen met veel wat er elders in de wereld aan de hand is t.a.v. honger, armoede, overbevolking, EEG, voedseltekorten en voedseloverschotten.

Van boerenproblematiek, uitgebeeld in een tweespraak, via marktmechanisme, EEG-landbouwpolitiek, het milieu, de boer hier en de boer in de ontwikkelingslanden komt men terecht bij een keuze. Niet een mogelijkheid, maar een móéten. Want gaan we op de weg voort waarop we nu zitten, waarschijnlijk ongewild omdat we ons gedachteloos door de techniek hebben laten leiden, dan zullen we met z'n allen, en waarachtig niet de boer alleen, verdrinken in de problemen.

En voor we wanhopig worden komen we de uitspraak tegen: er is iets (= veel) aan te doen! "Rond de oplossing van het wereldvoedselvraagstuk liggen een groot aantal problemen. Eén heel belangrijke vraag kan echter positief beantwoord worden, nl.: is het mogelijk om alle mensen op de wereld voldoende voedsel te geven? Het "Ja" op deze vraag houdt in dat we de verantwoordelijkheid moeten aksepterén voor een verdeling naar behoefte van het voedsel".

Welke wegen?

Wat houdt die wetenschap van dat "Ja" in? Dat we als boeren, burgers en buitenlui samen naar een oplossing gaan toewerken. Wat wij in het westen gaan doen met de zegeningen van rijkdom, kennis is onze verantwoordelijkheid. Als christenen zullen we naar wegen moeten zoeken en dat zullen meestal politieke wegen zijn, om deze vraagstukken in wereldverband op te lossen. Als u toch van plan bent iets met deze brochure te gaan doen dan is het misschien wel aardig om als een stukje praktische uitwerking als gespreksgroep de verkiezingsprogramma's van de politieke partijen erbij te nemen. Wat gaan die met deze problemen doen? Of vraagt u de kieswijzer bij het Interkerkelijk Vredesberaad eens aan getiteld "Onderontwikkeld" waarin u kunt lezen wat er van de beloften vier jaar geleden terecht kwam t.a.v. het ontwikkelingsbeleid.

Misschien stembepalend voor u op 25 mei a.s. Mevr. Ploeger, Mosterdhof, Westervoort, tel. 08303-8104 en J. Breunese, Zijpendaalseweg 51a, Arnhem, tel. 085-456047 staan graag voor advies ter beschikking.

"Burgers en Buitenlui", De Horst Driebergen, giro 42618, prijs f 3,25

Stervensbegeleiding

Sieth Delhaas

Kerkleven in Oost-Gelderland, donderdag 17 februari 1977, 35e jaargang nr. 10

We houden, ook als Christenen, nauwelijks rekening met de dood. Ze overvalt ons als iets wat we niet hadden voorzien. De dood past kennelijk niet in ons hedendaagse leefwereldje. Dat is waarschijnlijk de reden, dat de laatste jaren nogal wat aandacht wordt besteed aan “stervensbegeleiding”. En daarmee wordt niet alleen bedoeld de begeleiding van de stervende zelf, maar ook van de direkt betrokkenen. Onlangs is uitgekomen het boekje “Eerst geloven dan zien”, gedachten. over het meegaan met mensen in de laatste levensfase.

Verskillende personen hebben eraan meegewerkt vanuit hun beroep te weten mevr. A.S. Ekelmans-van Klaveren, die de eindredactie had, ex-maatschappelijk

werkster, nu assistente van haar man (oogarts), Zr. M.A. Karsemeijer, direktice van een verzorgingstehuis, dr. J.R. Poelman, internist en docent aan de VU, ds. Jac. J. Rebel, Christ. Geref. predikant te Sassenheim en dr. A.J.H. Thiadens, medewerker werkgroep 2.000, gezondheidsvoorlichting. Ook is er een vraaggesprek in opgenomen met een ouderpaar, dat binnen een half jaar twee zoons van 16 en 20 jaar door de dood verloor. De schrijvers vertellen ieder vanuit hun beroep wat zij aan ervaringen opdeden bij de begeleiding van stervenden en proberen de lezer te laten inzien wat een belangrijke taak er voor je is weggelegd als je naast de stervende probeert te staan en zover mogelijk met hem probeert mee te gaan op het laatste stuk levensweg dat hem nog rest.

Al lezend krijg je het spijtige gevoel, dat we al die dingen die samenhangen met het sterven veel te weinig bij het leven, als er nog helemaal geen sprake is van een “dreiging des doods”, bepraten met de mensen, ouders, kinderen, familie of vrienden, waarvan je je afhankelijk weet. Zouden we dat wel doen dan zou het ook het leven zelf meer waard maken. Wat hebben we als Christenen dan een enorme rijkdom weg te geven, maar wat staan we vaak met lege handen en met een mond vol tanden bij een sterfbed! Wat anders dan dat laatste is het luisterend “er zijn”, dat ds. Rebel zo benadrukt als we in de nabijheid zijn van iemand die sterven gaat.

Jammer dat het boek te veel uitgaat van de ideale situatie. Een christen-stervende, een christen-arts, christen-verplegenden en dan al die zorg voor de naaste familie als de patiënt in het ziekenhuis ligt. Uit het gesprek met het ouderpaar blijkt wel dat de praktijk wat het laatste betreft vaak anders is.

Toch een wetenschap waar je wat aan kunt hebben als je er zelf voor staat, dat beroepsmensen als artsen en verpleegkundigen het als normaal beschouwen als er op de manier als in het boek gesteld tegenover stervende en familie wordt opgetreden. Dan wéét je wat aanvaardbaar is en waar je eventueel je rechten kunt laten gelden.

*“Eerst geloven dan zien”, uitgave Wytse Benedictus – Hilversum, Paperback.
Prijs f 13,50.*

Jongeren-diakonaat

Sieth Delhaas

Kerkleven in Oost-Gelderland, donderdag 3 maart 1977, 35e jaargang nr. 401

Jeugdrubriek

Tijdens een wijkavond voor de jeugd voorjaar 1975, uitgaande van de Hervormde en Gereformeerde Kerk te Varsseveld (de oecumenische samenwerking is daar zéér ver gevorderd) werd er verteld wat er zoal in het kerkelijk bedrijf omgaat. Wat doet een

ouderling, wat is de taak van de kommissie van beheer, kerkvoogdij en waar heeft de diakonie nu allemaal voor te zorgen? In die laatste inleiding is gezegd, dat de diakenen best wat hulp zouden kunnen gebruiken. (Wie zei, dat de taak van de diaken zo klein is geworden met al onze sociale wetten?). Denk maar eens aan de nood ver hier vandaan, de derde wereld, ontwikkelingssamenwerking en de stille hulp aan Oost Europese banden.

Persoonlijk kontakt

Maar het persóónlijk kontakt, het opbouwen van een relatie, waar de mens die deze relatie nodig heeft steeds weer naar uitkijkt, dreigt er wat bij in te schieten. En op die wijkavond is er vanuit de jeugd een spontane reactie gekomen en hebben 22 jongeren zich opgegeven om mee te doen. Plannen waren er om tuinen te onderhouden, karweitjes te doen die vooral voor ouderen te zwaar waren, eenzame ouderen te bezoeken, met mensen te gaan rijden. Kortom plannen genoeg.

Nu, na ruim een jaar zijn de jongeren zelf, er zijn ongeveer nog 10 deelnemers, en ouderling Rutgers met wie ik sprak niet zo erg tevreden over de gang van zaken.

Het enige wat eigenlijk goed loopt is “stand-by” die de jongeren geven tijdens het wekelijkse zanguurtje in het bejaardentehuis “De Bettekamp” op zaterdagavond en de begeleiding van de patiënten van het verzorgingstehuis “De Esch” naar en van de kerkdienst op de zondagochtend.

Dat er maar 10 jongelui overbleven is niet omdat de andere twaalf geen interesse meer hadden in het werk. Maar, zoals op veel plaatsen vertrekken er naar elders voor studie of werk.

Waar hapert de zaak nu? “dat persoonlijke kontakt is toch wel het moeilijkste” geven de jongeren toe. De één werd aan de deur al afgescheept bij een bejaarde, een ander vindt “het hoeft niet voor mij” en de uitnodiging “je mag gerust komen” klinkt ook niet direkt alsof de bejaarden zitten te springen om aandacht van de jeugd. Daartegenover staat dat er met anderen toch wel een plezierig kontakt is ontstaan. Je kunt jezelf alleen afvragen is dit het nu waarom die oproep er voor het jongeren-diakonaat moest komen. Het enthousiasme in het groepje is (begrijpelijkerwijs) getaand.

Goede opzet?

Is de opzet wel goed geweest? Ligt het aan de begeleiding? De heer Rutgers, diaken, die met de groep van het begin af heeft samengewerkt, geeft toe dat het een spijtige ontwikkeling is. Vooral omdat de jongeren toch bereid waren — en nog zijn — mee te werken. Zelf ziet hij het ook als een tekort, dat er vanuit het Algemeen Diakonaal Bureau geen begeleiding is voor zulke projekten. Tóch, en daar zijn alle betrokkenen het mee eens, mag dit stukje jongerenwerk niet opgeofferd worden aan onbegrip of onkunde.

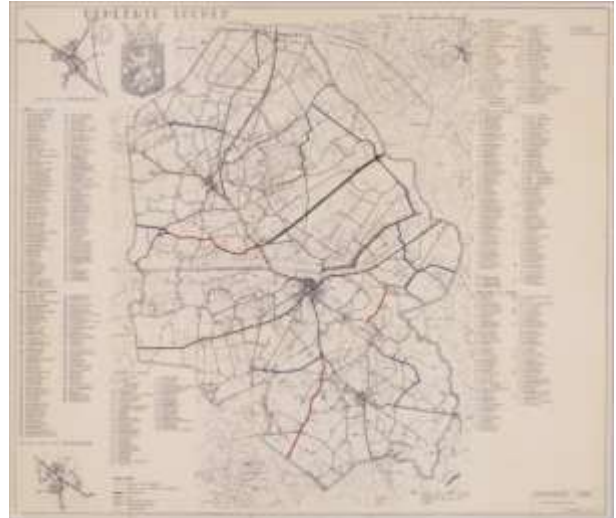
Misschien toch ook eens iets om over na te denken bij de oudsten uit de gemeente die misschien van deze jongeren voor zichzelf niets nodig meenden te hebben. Wellicht had er vanuit de ouderen een hand uitgestoken kunnen worden naar die jongere aan de deur die een poging deed een relatie op te bouwen waar in deze tijd zo'n vraag naar is.

Gasten uit Oost Europa

Sieth Delhaas

Kerkleven in Oost-Gelderland, 17 maart 1977, 35e jaargang nr. 12

Twaalf mensen voornamelijk dames, afkomstig uit de gemeenten Barchem en Almen waren woensdagochtend 9 maart jl. bij elkaar in één van de zalen van hotel Meilink in Barchem om te praten over een vraag van ds. Kathie van Drimmelen uit Wenen. Misschien herinnert u zich nog het artikel, dat in februari vorig jaar in "Kerkleven" stond over het werk, dat deze predikante namens het Hervormde en Gereformeerde Werelddiakonaat onder de christenen in Oost-Europa doet. Tijdens haar verblijf destijds in Nederland heeft zij ook gesproken voor een groep gemeenteleden uit Lochem, Ruurlo, Vorden en Barchem. Haar verhaal maakte diepe indruk op de aanwezigen en de vraag kwam: "Wat kunnen wij doen als christenen in Nederland?" Het antwoord van ds. van Drimmelen luidde: "Leg zo veel mogelijk kontakten door er heen te reizen of vraag de mensen hier te logeren".

In een brief, die ds. Barnard onlangs van haar ontving vraagt zij nu: "Kunnen en willen jullie nog logees hebben?" Ds. Barnard heeft die vraag doorgegeven aan de gemeenten, die vorig jaar bij dat gesprek betrokken waren. Via "Kerkleven" wil ik die vraag in een nog grotere kring stellen, nl. aan alle gemeenten in de Achterhoek. Wie wil er een gast, een echtpaar, of wie er maar voor in aanmerking komt, te logeren hebben?

Financiën

Er zijn heel wat zaken besproken tussen de aanwezigen. Er waren nog maar weinig exacte gegevens. O.a., dat het zou gaan om mensen uit Polen of Joegoslavië, omdat voor andere landen de tijd te kort is om nog visa aan te vragen. Een feit is ook, dat deze mensen slechts financiële middelen hebben om tot Wenen te reizen. Voor het verdere reisgeld, het zakgeld en alle andere kosten, die zo'n verblijf hier met zich brengt, bijv. verzekeringen, logieskosten in een gezin (als die dat vergoed zou moeten worden) uitstapjes etc. zal vanuit Nederland gezorgd moeten worden.

Het resultaat van het gesprek jl. woensdag was: proberen per gemeente 2 echtparen te krijgen. Binnen de kring werden al enkele gastgezinnen gevonden en zowel Almen als Barchem wilden ieder twee echtparen voor hun rekening nemen. Dat betekent, dat de gemeente voor dit idee gewonnen zal moeten worden. Dat de kosten voor een verblijf, dat op 2 á 3 weken werd geschat, i.v.m. de duur van de visa, op f 1.500 per echtpaar zullen komen. Dit voorstel zal niet alleen financieel door de gemeente gedragen moeten worden, maar ook de daadwerkelijke zorg zal over meerdere mensen verdeeld moeten worden. Uitgegaan is van

één gastgezin, maar dat diverse andere mensen, als de gasten er behoefte aan hebben, uitstapjes met hen maken, of hen op een andere manier begeleiden. Ook wat het zakgeld betreft zullen er naar alle waarschijnlijkheid diverse mogelijkheden zijn.

Een echtpaar, dat met dit werk ervaring had, noemde de aanschaf van kleding, maar ook zou het kopen van boeken, die in die landen moeilijk te bemachtigen zijn een bestemming van het geld kunnen zijn. Dat men de gasten daarin zo veel mogelijk vrij zou moeten laten om met het geld te doen zoals zij het wensen, was geen punt van discussie.

“Wij moeten in West-Europa weten, dat onze materiële hulp voor hen minder belangrijk is dan het werkelijk contact tussen christenen. Wij kunnen hen helpen met praten over hun en onze problemen. Die materiële hulp, die voor ons een cultuur dreigt te worden, is een belemmering voor het gesprek.”

Ds. Käthie van Drimmelen in een interview met “Kerkleven” febr. 1976.

Vragen

Wat echter het allerbelangrijkste zal zijn naast het vakantieviereen, het contact met Westerse Christenen en het gesprek over elkaars problemen en ervaringen.

Vragen die nog niet beantwoord konden worden zijn: Wanneer zullen die gasten komen? Vanuit de kring werd de wens geuit na half augustus i.v.m. eigen vakanties en de drukte in de vakantietijd; hoeveel mensen kunnen er komen; zijn de financiële ramingen die we gemaakt hebben juist, of is er toch meer geld nodig. Een antwoord erop kon nu nog niet gegeven worden, omdat ds. van Drimmelen in Wenen niet bereikbaar was. Intussen heeft ds. Barnard haar geschreven en als u dit leest zijn de antwoorden misschien al van haar binnen.

Het is een geweldige mogelijkheid voor de gemeenten om op deze manier persoonlijke contacten te leggen met mensen, die onder totaal andere, moeilijker omstandigheden moeten leven dan wij.

Wat er verder nog aan vastzit zal de toekomst moeten leren. Zeker is, dat er spontane reacties zijn vanuit twee gemeenten. Als u dit leest wilt u in uw woonplaats misschien ook iets organiseren.

Ds. Barnard te Barchem, telefoon 05734-462 zal graag uw aanmelding in ontvangst nemen.

Wat te denken over abortus provocatus?

Sieth Delhaas

Kerkleven in Oost-Gelderland, donderdag 28 april 1977, 35e jaargang nr. 15

Het heeft er een tijd lang op geleken, dat het abortusvraagstuk buiten de verkiezingsstrijd zou blijven. Ergens is het woord gevallen en ineens lijkt iedereen het op te pakken.

Steenkamp (CDA), op een verkiezingsbijeenkomst, Van Agt (idem) voor de radio in een tweespraak met de filmaktrice Willeke van Ammelrooy en op dezelfde dag in een uitzending voor politieke partijen roept, nee schreeuwt, pater Koopman de luisteraars toe op de RKPN op de andere kleine christelijke partijen plus de Boerenpartij te stemmen als je tégen abortus bent.

Een geschikt moment lijkt me om de pastorale brief aan de gemeente, opgesteld door de **moderamini** van de Hervormde en Gereformeerde Kerken in Nederland, die begin van dit jaar is verschenen en waarvan alweer een tweede oplage is gedrukt, onder uw aandacht te brengen.

Dat er iets gedaan moet worden aan de wetgeving in dit opzicht is duidelijk. Maar daarover gaat dit geschrift niet. Want wat de Nederlandse wet over abortus zegt en wat de Bijbel er (niet) van zegt zal een groot verschil zijn. Immers, Nederland is geen christelijk land meer, als het dat ooit geweest is! Er is met de Bijbel in de hand heel veel gedaan, maar of het altijd bijbels was?

Wie denkt, dat abortus alleen die vrouw of het gezin aangaat, die er direkt mee te maken krijgt heeft het mis. “Heus, het gaat iedereen aan”, zegt de brief. Grootouders door hun kleinkind, dat ongetrouwd een baby verwacht; het voltooide gezin, waar toch nog uitbreiding komt, de vriendenkring, ja wij allemaal. Kijk maar naar de politiek!

Er wordt gewezen op de veranderde situatie. De publieke opinie was fel tegen abortus. Kindermoord werd het genoemd en bepaalde kringen noemen het nog zo. Maar nu lijkt er een sociale dwang te zijn ontstaan naar het tegenovergestelde standpunt. Zit je met het probleem en spreek je het uit dan wordt er al gauw gezegd: “Ach kind, laat het toch weghalen, het betekent echt niets. Je zou wel gek zijn als je je hele leven gebukt ging onder iets dat je niet hebt bedoeld of gewild. En denk er ook eens aan wat voor leven zo’n kind krijgt”.

De sociale dwang waaronder mensen hun beslissing moeten nemen! Je zou denken wie kan er nog tegen zijn? Maar, zeggen de schrijvers van de brief, die uitdrukkelijk stellen, dat hij niet geschreven is vanachter de kathedraal, maar op een stoel in een huiskamer, door mensen, die bezig willen zijn met dit probleem of die er diep in terecht gekomen zijn, wat zegt de Bijbel over abortus?

Waar u ook zoekt, u zult het nergens tegenkomen. Ik denk ook niet, dat iemand dat in ernst verwacht zou hebben. In de Bijbel leren we “in grote lijnen” hoe we moeten leven. We zien hoe God omgaat met het volk Israël en later hoe Jezus Christus het voorbeeld geeft tijdens zijn leven op aarde.

“Leven is in de Bijbel een feestelijke zaak en gericht naar het feest van Gods toekomst. Het sterven van de mensen in de kracht van hun leven en vooral dat van kinderen was een pijnigend raadsel, dat nauwelijks te verwerken was”.

“Ook als de trouw en de liefde van een vader en moeder wegvallen wankelt er veel, maar niet alles. De grote Bondgenoot blijft. Het leven wordt gedragen door Gods trouw en liefde”.

De vraag wordt gesteld of we abortus beoordelen naar de waarden van ónze tijd; welvaart, gemakzucht, uitbannen van lijden, gebrek aan opofferingsgezindheid, of laten we ons als christenen leiden door andere maatstaven en waardebepalingen? Wat voor hulp kunnen we als mensen elkaar bieden, de officiële instanties, de arts, de predikant?

En toch abortus? Het “neen, tenzij...” wordt diepgaand besproken.

Van geval tot geval zal het steeds anders zijn en “bij alles wat we schreven zijn we er ons van bewust geweest dat de eigenlijke verantwoordelijkheid en dus ook de beslissing bij de ouders zelf ligt en in het bijzonder bij de moeder. Niemand kan deze verantwoordelijkheid overnemen.”

Ik vind, dat het een geweldige brochure is geworden, die echt helpt, om alle verwarrende denkbeelden en uitspraken terug te brengen tot de kern waar het om draait.

Hopelijk gaan veel mensen hem lezen. Jongeren zouden dat eigenlijk ook moeten doen, want ik heb, maar misschien is dat wat eenzijdig, uit hun mond nogal eens griezelig lichtzinnige of ondoordachte uitspraken gehoord.

Wat zegt u, komt de kerk er wat laat mee? Ja, ben ik met u eens. Maar die Kerk dat zijn u en ik, hadden wij deze zaken onder elkaar al eens besproken en hadden we de kerkleiding al geïnspireerd tot een dergelijke handreiking? Is het niet vaak zo (geweest) dat onze houding als christenen, bijv. door het niet accepteren van een ongehuwde moeder, ook wat betreft de mogelijkheden die ze heeft om voor haar kindje te blijven zorgen in onze maatschappij (huisvesting, opvang kind) haar dwingt tot het besluit om de zwangerschap af te laten breken?

“Wat te denken over abortus provocatus”. Prijs f 1,95. Bestelden: Persbureau van de hervormde kerk Den Haag. Uitsluitend per giro 138211.

Gasten uit Oost-Europa

Sieth Delhaas

Kerkleven in Oost-Gelderland, donderdag 28 april 1977, 35e jaargang nr. 15

In “Kerkleven” van 17 maart jl. berichtten wij u over de aktie, die vanuit de gemeente Barchem is gestart om gasten uit Oost Europa naar de Achterhoek te laten komen. Intussen is ds. Käthie van Drimmelen jl. zondag in Almen geweest, waar zij een kerkdienst heeft geleid en na afloop daarvan met belangstellenden uit de gemeente en omliggende plaatsen heeft gesproken over haar werk en de activiteiten rond de logees. Het blijkt nu, dat er in de loop van augustus een predikanten- en een tandartsenechtpaar naar Almen komen uit Hongarije.

Bij de gezinnen, die zich in Barchem als logeeradres gemeld hebben komen twee Poolse echtparen. Ook Lochem heeft zich bereid verklaard een Oost-Europees echtpaar te willen ontvangen en financieel voor verblijf en reis te willen opkomen. Nauwkeurige gegevens welke gasten hier zullen komen kon ds. van Drimmelen nog niet geven.

Dominee Kathie van Drimmelen, die vanuit Wenen kontakten onderhoudt met de kerken in Oost-Europa in opdracht van de Hervormde en Gereformeerde diakonieën, toonde zich erg blij over dit antwoord op haar vraag; “kunnen en willen jullie nog logees hebben?” die zij onlangs in een brief aan ds. Bamard stelde en waardoor deze activiteiten op gang kwamen. “Ik hoop”, aldus ds. van Drimmelen jl. zondag “dat hieruit een regelmatig kontakt zal groeien. Een roep naar elkaar vanuit Oost naar West en omgekeerd van “kom over en help ons”. Ik hoop ook echt, dat de mensen uit Nederland hun vrienden ook in Oost Europa gaan opzoeken”.

In Almen is er een kommissie benoemd vanuit de diakonie, die kontakt zal onderhouden met de gastgezinnen en die via brieven aan de gemeenteleden eraan gaat werken om zowel de financiële als de organisatorische kant rond te krijgen.

Streekplan Nordrhein-Westfalen

Sieth Delhaas

Kerkleven in Oost-Gelderland, donderdag 26 mei 1977, 35e jaargang nr. 17

Wie nog mocht denken dat de kerk niets met politiek te maken heeft — behalve de VVD-er Hans Wiegel blijkens zijn reactie op de verklaring van de Raad van Kerken t.a.v. de Tweede Kamerverkiezingen -, het Moderamen van de classis Doetinchem denkt daar anders over.

Op de classisvergadering van 23 mei jl. is medegedeeld, dat het breed moderamen zich heeft afgevraagd of deze classis i.c. de Streekraad zich niet moet gaan bezig houden met het Landesentwicklungsplan VI van de deelstaat Nordrhein-Westfalen (D). Voor dit gebied zijn tot 1990 nl. 20 Industrierterreinen en 27 elektriciteitscentrales gepland. De industrierterreinen zullen een totale oppervlakte krijgen van 7.700 ha met een min. van 200 ha. per terrein, w.o. ijzer-, staal- en andere metaalindustrieën, voertuigen-, olieverwerkende en chemische Industrieën. Hiervan zullen 2.365 ha. binnen een straal van 60 km van de Ned.-Duitse grens komen te liggen. (Bocholt 235 ha, Wesel 400 en 920 ha).

Van de 27 elektriciteitscentrales zijn er 14 als konventionele centrales (steenkool) en 13 als kernenergie(!) of konventionele centrales gepland.

Bezwaren

Deze plannen zijn in het algemeen in het Nederlandse grensgebied met ongerustheid ontvangen. Een groot aantal burgerlijke gemeenten hebben bezwaar aangetekend, er zijn handtekeningenakties door milieugroepen georganiseerd in verschillende Achterhoekse gemeenten; het samenwerkingsverband Oost-Gelderland heeft de gemeentehuizen opengesteld om bezwaarschriften te verzamelen, kortom de onvrede met genoemd plan is algemeen en gaat buiten bepaalde politieke stromingen om. Schade voor de volksgezondheid, landbouw, flora en fauna zal niet uitblijven. Landbouw en recreatie worden bedreigd, en ook de onopgeloste problemen die aan het gebruik van kernenergie kleven worden zeer ernstig genomen.

De heer Breunese, maatschappelijk toeruster van de classis heeft het streekplan Nordrhein-Westfalen onder de aandacht gebracht van het breed moderamen, omdat door deze plannen ook de stellingname van de kerken uit de classes Doetinchem en Zutphen t.a.v. het streekplan Oost-Gelderland medio 1976 van buitenaf wordt ontkracht.

Duitse kerken

Het breed Moderamen van de Classis heeft contact gezocht met Kreis Wesel (ambtsdragerscontact aan weerszijden van de grens) omdat er binnen de Duitse kerken over

deze zaken, vooral de kernenergie, ook gesprekken gaande zijn. “Van dit kontakt verwachten wij”, aldus ds. J. Monteban, voorzitter van de classis Doetinchem, “geen grote beslissingen, maar wij willen van elkaar weten wat wij op dit punt doen. Uiteindelijk zijn het zaken die voor de verantwoordelijkheid liggen van de Duitse overheid.” Voor het gesprek op 3 juni a.s. zijn eveneens de classes Zutphen, Nijmegen en Oost-Brabant gevraagd.

Indien nodig zal er nog vóór 30 september, de sluitingstermijn voor de inspraak in het plan Nordrhein-Westfalen, schriftelijk bij de betreffende Duitse instanties bezwaar worden aangetekend. Hierover zal o.a. op de septembervergadering van de classis Doetinchem worden beslist.

De rekening van ons koloniale verleden

Sieth Delhaas

Kerkleven in Oost-Gelderland, donderdag 9 juni 1977, 35e jaargang nr. 18

Als de gijzeling en de overval in Drenthe een dag later hadden plaatsgevonden zouden we niets geweten hebben van de speciale werkgroep van de Raad van Kerken die zich bezighoudt met de problematiek van de Zuid-Molukkers in Nederland, de ontwikkelingshulp aan Indonesië en de Indonesische politieke gevangenen. Nu deze gebeurtenissen plaats vonden op dezelfde dag, 23 mei, als waarop de vergadering van de classis Doetinchem gehouden werd, nam ds. J.P. Kabel van Hengelo (Gld.) de gelegenheid waar iets over de werkgroep, waarvan hij lid is namens de Hervormde kerk, te vertellen. Het is belangrijk genoeg om aan u door te geven, omdat we samen een weg zullen moeten zoeken om verder te gaan.

“Hoe is dit nu mogelijk. Is er nu niets gebeurd sinds december ‘75 (Wijster)”, zullen velen zich hebben afgevraagd. “Ja,” zegt ds. Kabel, “er is wel degelijk iets gebeurd. Ook vanuit de kerken. Daarmee wil ik niet zeggen dat deze gebeurtenissen verhinderd hadden kunnen worden. Ook vóór “Wijster” hebben wij ons in de werkgroep met de problemen van de Zuid-Molukkers bezig gehouden. Door de treinkaping en de overval op het Indonesisch konsulaat is dit nog geïntensiveerd. De regering heeft de kommissie Köbben ingesteld, waarin ook Zuid-Molukkers zitting hebben, zodat de Zuid-Molukse bevolkingsgroep een podium zou hebben waarbij zij hun klachten kwijt konden.

Het grootste probleem van de Zuid-Molukkers is dat hun problemen in Nederland niet ernstig worden genomen. Dat leidt tot spanningen, die soms tot uitbarsting zijn gekomen in de loop van de jaren. Wat hebben de kerken geprobeerd? Langs verschillende lijnen de Z. Molukkers de weg naar hun vaderland terug te laten vinden. Dat gaat nog door. Maar het ligt bijzonder moeilijk. Van de Indonesische kant, maar ook van de kant van de Zuid-Molukkers hier in Nederland.

Er zijn een aantal gezinnen geremigreerd, maar het is op den duur geen reële oplossing voor de hele groep. Veel eerder moet er gezocht worden naar een oplossing van integratie in Nederland met behoud van eigen identiteit.

Er zal een beter contact moeten komen tussen de plaatselijke gemeenten en de Zuid-Molukse gemeenten. Een bijzonder probleem daarbij is, dat de oudere kerkleden bij de Zuid-Molukkers bijna geen Nederlands spreken. Onze synode heeft ds. G. de Boer, die theologie doceert aan de Theologische Hogeschool te Ambon, een jaar vrij gemaakt om zich met deze zaken bezig te gaan houden.

Hoe is het nu mogelijk, dat dit nu toch weer kon gebeuren? Ik kan u verzekeren, dat onder de Zuid-Molukkers een aantal mensen net zo verbijsterd waren als wij. In de Zuid-Molukse

samenleving heerst een enorme verdeeldheid, ook op kerkelijk terrein, die vaak terug te voeren zijn op persoonlijke tegenstellingen. Ouderen verliezen hun greep op de jongeren. Bij de jongeren vindt een verharding van de standpunten plaats en sommigen staan onder invloed van bepaalde vrijheidsbewegingen bijv. de PLO, Fretilimo (Oost Timor) en Vietnam.

Een aantal jongeren willen zich niet meer door hun leiders laten gezeggen en gaan hun eigen weg en doen op deze manier een poging om aandacht te vragen voor de Zuid-Molukse zaak. In de ogen van de Zuid-Molukse leiding en het Nederlandse volk is het fout om op deze manier die aandacht te vragen.

Vanuit de kerken vragen wij aandacht voor onze verantwoordelijkheid en onze houding tegenover deze mensen. We hebben de vreselijkste uitlatingen kunnen horen ten aanzien van de gebeurtenissen in Drenthe. Reacties die een gemeente van Christus onwaardig zijn. Wat nu is gebeurd heeft veel van het werk stuk gemaakt. Toch zullen we het contact met de Zuid-Molukkers moeten hernieuwen. Vanuit onze werkgroep willen we proberen in een aantal vormingsweekenden met Zuid-Molukse jongeren samen een weg te zoeken.

Waaraan wij niet voorbij kunnen gaan is, dat wij nu de rekening van ons koloniale verleden krijgen gepresenteerd. Wij hebben deze mensen eeuwen lang gebruikt voor de handhaving van ons gezag in Indonesië. Wij hebben hun een theologie meegegeven, die wij de vorige eeuw in Nederland aanhingen, die zij nu aanhangen en waarvan wij nu de echo terug krijgen.

Wij zullen deze groep mensen vast moeten houden, naast hen moeten blijven staan, waarbij wij natuurlijk op geen enkele wijze een concessie kunnen doen aan hun politieke verlangens. Nederland kan hier absoluut niets aan doen.”

“Wij zijn één gemeente van christus”

Sieth Delhaas

‘Kerkleven in Oost-Gelderland’, donderdag 18 augustus 1977, 35e jaargang nr. 22

Voor dominee en mevrouw Forro is hun verblijf in de Gelderse Achterhoek, dat er alweer op zit als u dit leest, niet alleen maar een toeristisch evenement geweest. Het was voor hen ook werken aan de kontakten tussen christenen die gescheiden zijn door Oost en West. Misschien wordt die scheiding vanuit het westen nog meer politiek benadrukt dan in werkelijkheid noodzakelijk is. Onderling contact vindt ds. Forro van levensbelang. Hoe belangrijk dat is maakte hij duidelijk na ons gesprek over de problemen bij ons in het westen en bij hen in het oosten: “want” zei hij “wij zijn één gemeente van Christus”.

Wat doen?

Nadat ds. Käthie van Drimmelen, die o.a. namens het Hervormde en Gereformeerde Wereldiakonaat in Wenen werkte voor de kontakten met Christenen in O. Europa, begin 1976 in enkele Achterhoekse gemeenten had verteld over haar werk, kwam de vraag: “wat kunnen wij doen als christenen in Nederland?” Het antwoord luidde: “Leg zo veel mogelijk kontakten door er heen te reizen of vraag de mensen hier te logeren”. Begin 1977 zijn er definitieve plannen gesmeed door gemeenteleden van Almen, Barchem en Lochem en tenslotte werd het zo geregeld, dat 5 echtparen op rekening van deze gemeenten naar Nederland zouden komen.

Hongaarse uitzondering

Het echtpaar Forro, afkomstig uit Kenderes een dorp van 6000 inwoners ten zuidoosten van Boedapest, opende de rij. Dominee Forro, rustend predikant, 67 jaar, mevrouw Forro na haar pensionering als onderwijzeres nu toch weer in die functie werkzaam omdat het pensioen van haar man best wat aanvulling mocht hebben, zullen een uitzondering zijn op de gasten die nog komen. Dominee Forro spreekt namelijk voortreffelijk Nederlands en is in ons land geen onbekende. In de jaren 1932 tot 1936 studeerde hij theologie aan de Rijksuniversiteit van Utrecht. Dit in verband met een studiebeursregeling, die al sinds 1761 bestaat. Op deze beurs kunnen Hongaarse jongeren in Nederland studeren en daarvan wordt ook nu weer gebruik gemaakt.

Ook in 1964/65 bezocht dominee Forro Nederland waar hij in Franeker een studie afmaakte over de Hongaarse studenten, die hier door de eeuwen heen kwamen studeren. Begrijpelijk is dat hij in ons land vele kontakten heeft die hij door briefwisseling (in het Nederlands) steeds onderhoudt. Die kontakten bezorgen hem de nodige theologische boeken, zodat hij uitstekend op de hoogte is van wat er in ons land omgaat.

Meeleven

Voor het gastgezin waren deze omstandigheden een enorme verlichting. In de voorbespreking over de plannen om O. Europese echtparen over te laten komen speelde de belasting die dat voor het ontvangende gezin zou betekenen een grote rol. Afsproken werd, dat de taken, dus het mee uit nemen en het vergezellen van de gasten zo veel mogelijk verdeeld zouden worden

over diverse gemeenteleden. Het echtpaar Forro verbleef de eerste veertien dagen op “De Heezenberg” in Hattem en daarna kwamen zij naar de familie Hannema in Almen.

“Het ging eigenlijk allemaal vanzelf” vertelt mevr. Hannema, die het bezoek erg meegevallen is. Onze vroegere predikant, ds. de Ru die nu in Den Haag woont had hier van gehoord, wilde ook graag iets doen en heeft hen Den Haag laten zien. Ds. Forro had in Boedapest contacten gelegd met een delegatie van Amsterdam-promotion. Deze mensen hebben hem nu in Amsterdam ontvangen en een diner aangeboden, iemand heeft hem meegenomen naar het Kröller-Müller Museum en hij heeft veel vrienden bezocht. Verder waren ze vaak op hun kamer om brieven te schrijven.”

De financiële kant van de zaak kwam ook geruisloos op gang. Afgesproken was dat de diakonie in Almen garant zou staan voor de kosten. Na het vertrek van dominee en mevr. Forro zou de rekening opgemaakt worden (reis- en verblijfkosten, uitstapjes en zakgeld ruwweg geraamd op f 1500 per echtpaar) en dan zou de gemeente gevraagd worden om hieraan een bijdrage te leveren. “Ik hoefde ze niet eens zakgeld voor de tweede week te geven” vertelt mevr. Hannema “want ze hadden zo links en rechts al geld toegestopt gekregen. Ze hadden meer dan wij wilden geven.”

Aan persoonlijke belangstelling is er evenmin gebrek geweest. Het huis van de familie Hannema heeft menig gemeentelid weten te vinden om de familie Forro te begroeten en een praatje te maken.

In de kerk in Almen heeft dominee Forro op zondag 7 augustus nog wat verteld over de kerk in zijn land. Er is eigenlijk niet zo heel veel verschil in de problemen.

Neem nu de jeugd. Het is voor de jeugd kennelijk niet zo aantrekkelijk meer om bij de kerk te horen in Hongarije, velen verlaten die kerk. Maar bij ons is het niet beter!

Wat ons allemaal wel blij zal maken is, dat de situatie van de kerken in Hongarije de laatste paar jaar verbeterd is. Er is wat meer bewegingsvrijheid gekomen. Hoe dat komt? Ds. Forro weet geen directe oorzaak aan te wijzen. “Er wordt meer rekening gehouden met de aard van het Hongaarse volk,”

Intussen zijn ds. en mevrouw Forro weer teruggekeerd in hun land. Niet als teleurgestelde mensen die even hebben mogen proeven van de welvaart en de vrijheid van het Westen. Maar dankbaar dat ze deze onvergetelijke weken hebben mogen beleven; blij om terug te zijn in hun land waar ze zo ontzettend veel van houden.

Drie x drie is negen

Sieth Delhaas

Kerkleven in Oost-Gelderland, donderdag 18 augustus 1977, 35e jaargang nr. 22

Wie wel eens meegewerkt heeft aan het voorbereiden van de liturgie van een kerkdienst of avondgebed weet hoeveel voldoening en blijdschap dat schenkt. Hoe je je veel intensiever betrokken voelt bij wat er gezongen, gelezen, gebeden en tenslotte gepreekt wordt. Je zit niet meer zo als “konsument” in de kerk, maar je bent je er veel meer van bewust dat je als gemeente samen de eredienst maakt.

Bezig met die voorbereiding ontdek je ook het gebrek aan kennis van de achtergronden van ons vieren en gedenken.

Prof. J.P.B. Boendermaker, kerkelijk hoogleraar van het Evang.- Luthers Seminarium aan de Universiteit van Amsterdam en o.a. adviseur in de Kommissie Dienstboek van de Hervormde Raad voor de Eredienst heeft nu een boekje geschreven “voor gemeenteleden die zich de liturgie eigen willen maken” met als titel: *Driemaal drie is negen*.

Helemaal geen titel op het eerste gezicht voor een kerkelijk boek, maar prof. Boendermaker vertelt in zijn “woord vooraf” dat dit boekje voor feesten en partijen eigenlijk komt van de drie maal drie slagen voorafgaande aan het eigenlijke klokluiden dat de mensen roept tot het gebed en de eredienst, iedere dag opnieuw”. En voordat hij gaat vertellen over de lijnen die we van onze hedendaagse kerkdiensten, heel aarzelend nog maar, trekken naar de vieringen door de eerste christenen, die nog zo sterk verbonden waren met de joodse tempeldiensten, stelt hij het nut van de liturgie ter discussie. En ja “wie het maatschappelijk nut van de eredienst probeert te bewijzen” aldus de auteur “komt naast de eigenlijke eredienst terecht.

Nu, onze erediensten geuren naar die kostbare zalfolie die de vrouw over Jezus’ voeten goot. Géén verspilling zegt Jezus daarvan, maar het werd door zijn woorden een sakrament van zijn messiaanse weg”. Omdat liturgie een onmisbaar element is om die weg te herkennen is het de moeite waard voor de gemeente zich daarin te verdiepen. Met dit boekje kunnen we aan het werk. Het vertelt over “bijbel en liturgie”, de verschillende gedenksteden in de tijd, “liturgie voor en na”, “het eigen lied” uit de zondagse praktijk.

Er is een overzicht van alle zondagen en feesten, de samenhang van het gedenkjaar, dat tegelijkertijd een handleiding is bij het gebruik van het Liedboek.

Wie tenslotte de smaak van de liturgie te pakken heeft kan aan de hand van het literatuuroverzicht, achterin het boek, zich verder bekwamen in het meehelpen de liturgie tot een wekelijks terugkerend “gedachtenis” te maken.

“Drie maal drie is negen”, Boekencentrum bijv. Den Haag. Prijs f 17,90.

Help kernwapens de wereld uit ...

Sieth Delhaas

Kerkleven in Oost-Gelderland, donderdag 1 september 1977— 35e jaargang nr. 23

vredesweek 1977: 18-25 september

Het nieuws over de neutronenbom had niet op een beter tijdstip kunnen komen. Zelfs de meest fervente aanhanger van de zwijgende meerderheid heeft zich gewaagd aan de vraag of een mensenleven dan helemaal niets meer waard is. Het antwoord is duidelijk: de mens telt niet. Machthebbers en geldduivels hebben hun masker laten vallen. En daarmee is glashelder komen vast te staan dat de verontschuldiging van bewapeningswedlopen om daarmee een zekere veiligheid voor de mens te garanderen, een leugen is.

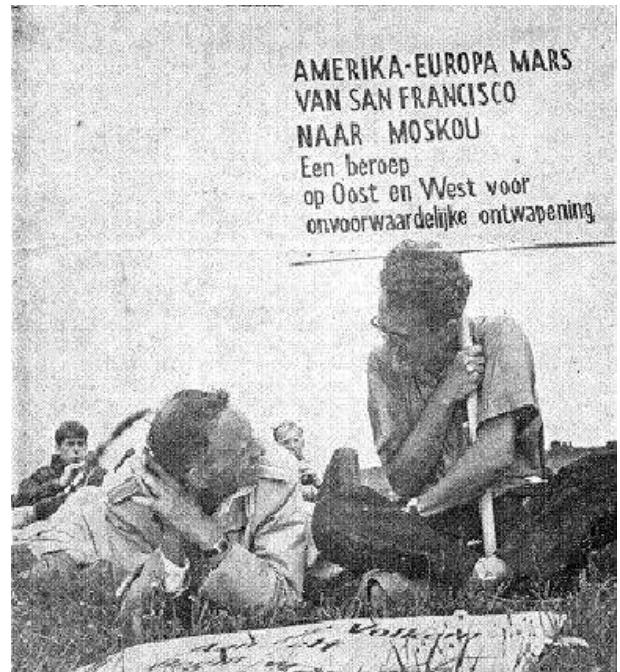

Met die waarheid voor ogen moet de nieuwe aktie van het I(nter) K(erkelijk) V(redesberaad) IKV, waarin negen kerkgenootschappen, waaronder de Ned. Hervormde Kerk, samenwerken een enorm succes worden.

Al in 1962 heeft de Hervormde Synode verklaard: “Op grond van wat wij over de vredestaak van de kerk en over de aard van de kernwapens hebben gezegd, mag de kerk niet anders doen dan een radikaal “neen” tegen de kernwapens uitspreken”. Daarmee worden Christenen, waarvoor de synode in 1952 al vreesde, maar waartoe ze in 1962 toch noodgedwongen overging “opgeroepen tot ongehoorzaamheid aan de overheid”. Sindsdien is er niet veel veranderd. Integendeel: kernwapens worden steeds meer gemeen(er) goed. Ze lijken niet meer te stuiten. Kerkmensen hebben zich in het algemeen niet zo erg radikaal achter de geciteerde uitspraak geschaard getuige de kritiek die vredesgroepen binnen de kerken steeds weer te verwerken krijgen.

Dit jaar dus geen omtrekkende beweging rond het thema van de Vredesweek: “Help de Kernwapens de wereld uit... Om te beginnen in Nederland” met allerlei standjes in kerkelijke bijgebouwen van Wereldwinkel, Amnesty International of de inzameling van handtekeningen tegen kernwapens. Nee, het gaat om een heel nieuwe beweging die en persoonlijk en politiek is. Om alles hierover te weten is het nodig dat u de Vredeskrant leest. Hopelijk is er binnen uw gemeente een groep die er al jaarlijks voor zorgt dat deze krant op de zondag van de Vredesweek in het kerkgebouw aanwezig is. Zo niet dan kunt u dit jaar vragen aan uw predikant (of een ander kerkeraadslid) of daarvoor gezorgd kan worden. Is dat niet mogelijk dan kunt u zelf een exemplaar bestellen bij het bureau van het Interkerkelijk Vredesberaad, Parkweg 20a te Voorburg, tel. 070-631931, prijs f 0,55 per 2 ex. (Overigens is er een uitgebreid dokumentatiepakket, waarin allerlei werkmateriaal zit o.a. voor scholen, jeugdklubs, brochures over kernenergie en -bewapening).

Bedoeling van de beweging is om plaatselijk een kern te vormen om te discussiëren over het waarom van het tégen kernwapens zijn. Vanuit het IKV zal regelmatig materiaal geleverd worden om op de hoogte te blijven van wat er op het kernwapenterrein aan de hand is. Is de groep met zichzelf tot klaarheid gekomen dan wordt het manifest tegen de kernwapens waarin de regering om haar medewerking wordt gevraagd, toegezonden en kan ondertekend worden door de kerngroepleden. Die handtekening houdt in: ik verplicht mijzelf tot bepaalde inspanningen om de kernwapens uit de wereld te helpen. Die leden zullen zich dan o.a. grondig moeten verdiepen in de bezorgde vragen van andere mensen, bezwaren tegen de plannen van het IKV.

Na al dat voorbereidende werk zal de eerste mijlpaal waar het IKV met Christenen uit Nederland naar streeft zijn, onze overheid aan de Amerikaanse regering te laten verzoeken om zijn kernwapens weg te halen van Nederlands grondgebied.

Op de Kirchentag 1977 zei de Duitse theoloog Gollwitzer:

“Onze gemeenten moeten centra van onrust worden, waardoor de bevolking wordt geïnformeerd en wakker geschud over het levensgevaar dat van deze vermeende beschermgod uitgaat, die wij offerande na offerande brengen.”

Homofilie

Sieth Delhaas

Kerkleven in Oost-Gelderland, donderdag 15 september 1977, 35e jaargang nr. 24

Voor u ligt een uitgave van 'Kerkleven' helemaal gewijd aan homofilie. Daarvoor zijn een aantal redenen. Twee jaar geleden is opgericht de Pastorale Werkgroep Homofilie, regio Achterhoek. Dit werk hoort dus helemaal bij ons 'Kerkleven'. Daarom wordt het hoog tijd dat het eens de volle aandacht krijgt. Onlangs is er een boek verschenen dat een evangelische visie poogt te geven op homofilie, getiteld 'Een mens hoeft niet alleen te blijven'. Een boek om door velen gelezen te worden. Daaruit en ook uit andere bronnen komt steeds naar voren: 'één op de twintig mensen is homofiel. Ik heb in gedachten mijn familie-, vrienden- en kennissenkring de revue laten passeren.

Ik heb er (helaas) geen homofiel onder ontdekt. En toch klopt dat cijfer wel. Ik denk dat het velen van u net zo zal vergaan als mij. Waar zijn dan die homofielen? Durven ze zich niet kenbaar te maken? Leven ze voort in hun angst en eenzaamheid voor ons oordeel? Is hun angst terecht?

Zijn de taboes rond deze groep mensen inderdaad opgeheven? Trekt u zelf uw konklusies uit het verhaal van Dik Bloem. Wat meer ruimte binnen onze Christengemeenschap kunnen ze best nog hebben.

Dik Bloem: “Ik ben homofiel”

Sieth Delhaas

Kerkleven in Oost-Gelderland, donderdag 15 september 1977, 35e jaargang nr. 24

Homofiel zijn is voor Dik Bloem, één van de gespreksleiders van de Pastorale Werkgroep Homofilie, regio Achterhoek, geen taboe meer. Na jaren van angst, onzekerheid en eenzaamheid heeft hij geleerd zichzelf te zijn en zichzelf bewust aan de buitenwereld te presenteren. Daarom wil hij geen anonimiteit. Dik: “Enkele jaren geleden hebben twee dominees een boek geschreven “Ook wij zijn homofiel”. Ze hebben dat anoniem gedaan en ik vind, dat ze de homofielen daarmee een slechte dienst bewezen hebben. Deze mensen moeten juist leren naar buiten te treden, zich bekend maken. Ik denk dat je alleen op die manier over je angst heen komt en de wereld om je heen laat zien wat nu eigenlijk een homofiel is.

Hoe oud was je toen je ontdekte dat je homofiel was?

Toen ik 13 jaar was heb ik naar mijn gevoel bewust een man verleid. Ik voelde me niet tot vriendjes aangetrokken wel tot oudere mannen. Dat seksuele contact herhaalde zich. Maar ik was me er geloof ik niet van bewust dat ik homofiel was. Ik voelde wel dat het niet klopte, maar ik durfde er met niemand over praten. Af en toe had ik wel eens een vriendinnetje om voor thuis de zaak wat te normaliseren. Dat heeft zo geduurd tot mijn 19e jaar. Ik was in militaire dienst. Ik heb dat 9 maanden vol gehouden maar voelde me toen tussen al die jongens toch helemaal een eenling. De hele groep jongens leefde toe na hun dienstdienst naar verkering, huwelijk, kinderen krijgen. Toen realiseerde ik me, dat dat iets was dat ik nooit zou kunnen beleven. Wat moet ik met mijn leven beginnen?

Ik heb toen een gesprek met de dominee aangevraagd. Dat gesprek is er nooit geweest. Wel werd ik de volgende dag bij de psychiater geroepen en werd ik van de ene dag op de andere afgekeurd.

Ik had een baan op kantoor voor die tijd maar die was ik ook prompt kwijt toen ze er achter kwamen waarom ik niet in dienst bleef. Ik deed het kantoorwerk al niet zo graag, maar nu ik met mijn leven geen raad wist, zag ik het met dat werk ook niet meer zitten.

Ik ben toen maandenlang helemaal van de kaart geweest. Uiteindelijk ben ik naar een zenuwarts gegaan. Want ik wilde er vanaf. Van dat homofiel—zijn natuurlijk. Ik dacht dat dat nog wel kon.

Hij heeft me nooit verteld dat dat niet kon. Zijn therapie was dat ik dat zelf moest ontdekken. Toen heeft hij de fout gemaakt mij medicijnen te geven zonder te vertellen wat daarvan de gevolgen waren. Ik werd impotent, terwijl mijn verlangens dezelfde bleven en ik kreeg borstgroei. Nu dat kun je een jongen van twintig niet aandoen. Ik hield erg veel van zwemmen, daar kon ik dus wel mee ophouden. Ik heb toen het vertrouwen in die arts volkomen verloren en ben niet meer teruggegaan. Toen zijn ook pas mijn ouders er achter gekomen. Ze hebben me geaccepteerd zoals ik ben. Verder is er nooit over gepraat. Ik praatte er ook niet meer over. Ik had al te lang een eigen leven geleid.

Raakte je niet met je geloof in de knoop?

Nee, dat heb ik nooit zo gevoeld.

Mijn relaties met andere mannen waren goed. Daarom heb ik nooit het gevoel gehad dat ik er kwaad mee deed. Achteraf gezien denk ik dat ik mijn homofiel-zijn toen ik zo'n 15 of 16 jaar was, verwerkt heb met allerlei andere dingen. Ik heb toen een vrij kritische tijd doorgemaakt. Je mocht niet gaan dansen, op zondag niet naar de bioscoop. Je ging daar anders over denken. Op mijn 18e jaar heb ik voor mijn gevoel heel bewust belijdenis gedaan. We hadden in die tijd veel ruzie op katechisatie. Er was een meisjes zo eerlijk om te zeggen dat ze in verwachting was. Toen mocht ze geen belijdenis doen. Als ze het dus niet gezegd had, was het gewoon doorgegaan. Nou toen hebben we allemaal geweigerd om belijdenis te doen. Daarna mocht zij toch en deden we allemaal belijdenis.

Kijk die schijnheiligheid in de kerk voel je als minderheidsgroep heel sterk. Ik kom nu bijna nooit meer in de kerk. De groep die bij de kerk hoort spreekt me beslist niet aan. Als ik naar de kerk ga, dan krijg ik steeds de neiging op te staan en te zeggen: ik ben homofiel, ik hoor hier niet thuis.

Door die verheerlijking van het huwelijk in de kerk en ook in de maatschappij voel je je absoluut buiten gesloten. Waarom mogen wij homofielen niet trouwen? Ik heb eens een dominee opgebeld na zo'n preek waaraan ik me geërgerd had. Ik heb hem verteld: ik ben homofiel. Hij zei: als je problemen hebt kom je naar me toe. Nou ik neem aan, dat getrouwde mensen ook wel eens problemen hebben. Had die man nu maar gezegd kom een kop koffie drinken dan had ik dat leuk gevonden en was ik onmiddellijk gegaan. Maar misschien doe ik nu toch ook weer anderen in de kerk onrecht die ons wel ruimte gunnen binnen de kerk. Weet je, maar de meeste mensen leven zo verschrikkelijk rechtlijnig. Het naast de ander gaan staan komt zo weinig voor in de kerk.

Hoe was de houding van de omgeving later?

Nou, thuis werd er niet meer over gepraat. Met mijn zusjes ook niet. Ik wist niet hoe zij er tegenover stonden. We leefden gewoon verder. Ik wilde er zelf ook niet over praten. Bang dat we ruzie zouden krijgen en dat ik mijn familie zou verliezen en dat wilde ik niet. Ik ben toen in de verpleging gegaan en dat heeft me veel voldoening geschonken. Ik ben nu waarnemend hoofd van de operatiekamer en het gaat erg fijn in mijn werk. Ik heb toen een tijd in Den Haag gewoond en daar heb ik mezelf ook leren accepteren.

Ik werd daar eens uitgenodigd bij een zeer gezien persoon in het ziekenhuis, die mijn probleem kende en die me verteld heeft: zo woon ik. Hij leefde al jaren samen met een vriend en dan zie je dat er voor jezelf ook mogelijkheden zijn om een heel eigen leven op te bouwen.

Hebben jongeren die hun homofiele geaardheid ontdekken het nu gemakkelijker als jij 15 jaar geleden?

Ik zal je twee voorbeelden vertellen van jongens die mij deze week belden. De één had het thuis verteld, zijn moeder accepteerde het. En ze vroeg alleen wat hij van plan was te gaan doen? (Geen christelijk gezin). Een andere knaap, 21 jaar, had de moed het zijn ouders te vertellen. Sindsdien wordt er niet meer tegen hem gesproken en hij wordt niet bekeken thuis. (Een christelijk gezin).

”Een mens hoeft niet alleen te blijven”

Sieth Delhaas

Kerkleven in Oost-Gelderland, donderdag 15 september 1977, 35e jaargang nr. 24

Dat je uit een boek niet alles kunt leren en theorie en praktijk vaak een heel eind uit elkaar liggen moge blijken uit wat ik zelf onlangs meemaakte. Tijdens mijn vakantie had ik dit boek meegenomen als voorbereiding op mijn gesprek met Dik Bloem. Ik had eerst de wat lichtere kost uitgekozen, het verhaal van een homofiel zelf, van een moeder, de dominees die zich in de nood moeten verdiepen. Ik had me al tot een behoorlijk niveau van begrip en medeleven opgewerkt (dacht ik). Tot ik tijdens diezelfde vakantie zittend op een terrasje in Luik twee mannen van middelbare leeftijd ontwaarde die pink-aan-pink elkaar verliefde blikken toewierpen. “Hé jasses”, kwam er heel spontaan in me op. Tegelijkertijd moest ik om mezelf grinniken, omdat ik me al zo’n heel eind op weg had gevonden in mijn theorie-tolerantie, maar dat het er in de praktijk nog niets op leek.

“Een mens hoeft niet alleen te blijven”, aansluitend op wat in Genesis staat over de schepping van de mens. “Het is niet goed dat de mens alleen zij”. Daarmee maken de twaalf auteurs, onder wie ds. Klamer, mevr. Strikwerda-van Klinken, drs. Grubben, psychiater, prof. Goddijn, hun standpunt duidelijk: het onderscheid tussen “geaardheid” en “praxis” is loos en onhoudbaar, omdat het onmenselijk is. Zij hebben allen hun visie gegeven vanuit het Evangelie. Zonder afbreuk te doen aan de bijdragen van de andere auteurs heeft mij persoonlijk het meest geboeid en ook het meest geholpen zicht te krijgen op de gevoelens van de homofiel, het artikel van C.O. Jellema, wetenschappelijk hoofdmedewerker aan de R.U. te Groningen: Homosexualiteit als gekozen bestaansvorm” (voor mijn moeder, omdat ze vroeg: ben je happy met je levenskeus?). Hij geeft daarin aan hoe hij zich bewust bevrijd heeft van de rol die de samenleving de homoseksueel oplegt. En wat we als kerkmensen moeten weten: “Het probleem van de kerkelijk-gebonden homoseksueel is, dat hij zichzelf dan alleen aanvaard weet, als hij zijn homosexualiteit belijdt als schuld of menselijk tekort, waardoor het hem moeilijk valt, deze te beleven en te realiseren als een hem geschonken mogelijkheid tot authentiek leven met een eigen bestemming en een geheel eigen functie in de samenleving”.

Het boek is behalve voor de homofiel, vooral bedoeld voor hun omgeving, ouders, echtgenoten, vrienden en vriendinnen. Uitgever: Ten Have – Baarn, prijs f 17,50.

Zending! Wat doen we er mee?

Sieth Delhaas

Kerkleven in Oost-Gelderland, donderdag 13 oktober 1977, 36e jaargang nr. 1

Al enkele keren is er in “Kerkleven” een brief van het artsenechtpaar Hellemans geplaatst, dat voor de classis Zutphen in Kameroun werkzaam is. Dokter Hellemans werkt in het ziekenhuis (330 bedden) in N’doungue. Zijn vrouw geeft les aan de theologische hogeschool. Zij heeft beloofd binnenkort iets over haar werk daar voor ons te schrijven. Onlangs hebben ze een verlof van enkele maanden in Nederland doorgebracht en kon ik nog een uurtje van zijn schaarse tijd met hem praten.

Allereerst heb ik hem gevraagd over zijn kontakten met onze classis. Wat komt daar nu van terecht en is er voldoende “band”. Dr. Hellemans: “Wij hebben een paar keer een lange brief geschreven. Ook niet zo vaak. Teruggeschreven is door een diakonie omdat zij een fonds hadden dat ze graag wilden besteden. Dat was eigenlijk het enige. Het is een beetje éénrichtingverkeer geworden.

Het wordt voor ons op die manier ook moeilijk om te schrijven. Je krijgt geen gerichte vragen. Dat zou voor ons wat makkelijker zijn. Op die manier zou men beter gaan begrijpen hoe het leven daar is. De mensen zijn vaak dood gegooid met de traditionele dingen van de zending. Toch is het haast belangrijker te weten hoe de dagelijkse gang van zaken is; hoe de mensen denken, en voelen. Eigenlijk zou het contact met ons niet via Oegstgeest moeten lopen maar veel meer via de onderlaag van de gemeente.”

Kontaktpersoon

Al pratend over deze leemte in het contact met de classis wordt het idee geboren om bijv. in enkele gemeenten een bepaalde persoon regelmatig te laten schrijven met Kameroun. De brief die dokter Hellemans schrijft, zou dan in de kerkdiensten voorgelezen kunnen worden en vanuit de gemeente zouden de vragen over het werk en het leven in Kameroun kunnen komen. We hebben zelfs de mogelijkheid geopperd dat een gemeentelid van de kerk van N’doungue die brieven beantwoordt. Op die manier zou er een wederzijds begrip kunnen ontstaan, een echt mééleven met elkaar. Begrijpen ook hoe iedere kerk op haar manier in dienst van Christus probeert te staan. Het is misschien de moeite van het proberen waard.

Moeilijk uitpraten

Enig geduld is hier wellicht geboden. Dokter Hellemans vertelt: Een Kamerounes geeft zich moeilijk bloot. Als je brieven schrijft aan onbekenden vraag ik mij af of je de essentiële dingen die je zelf voelt ook opschrijft. Hier (in Nederland) is men open. Men is daar ook wel open, in de zin van hartelijk, maar het kost meer tijd om diepgang te krijgen.

De taal mag in dit geval natuurlijk geen problemen vormen. Het zou zeker zinvol zijn om een dimensie te geven aan dit soort gesprekken. Neem nu eens de vrijwillige armoede, zoals die in de gesprekken over nieuwe levensstijl naar voren komt. Alleen al de begripsverwarring die daarover bestaat. Dat kunnen ze zich niet indenken, dat je vrijwillig armoede op je neemt. Maar die armoede hier is dan natuurlijk wel anders dan daar. Die denkwereld is zo totaal anders. Het zou het alleen al waard zijn als je de moeite neemt om op die manier elkaar te ontdekken.”

Verschil

In januari 1975 schreef dokter Hellemans: “In N’doungue is nog geen Camerounese arts”. In zijn verslag over 1976 schrijft hij “intussen is de tweede Camerounese arts aangekomen”. Het is voor deze artsen, die vaak in West-Europese ziekenhuizen hebben gewerkt, na hun studie moeilijk als ze terugkeren in hun eigen land. Ze hebben in Europa met de meest moderne apparatuur mogen werken. In Cameroun moeten ze dan weer gas terugnemen. “Voor ons ligt dat heel anders”, aldus dokter Hellemans. “Wij gaan met een heel andere motivatie aan de slag. In de eerste plaats is het tijdelijk. Als ik er mijn hele leven moest werken, zou ik het heel anders doen. Je hebt maar een beperkt aantal mogelijkheden en je moet met andere technische hulpmiddelen werken dan hier. Het is daar meer massageneeskunde.

Er komen per dag zoveel mensen. In Nederland is die hulp meer op het individu gericht. Als je er twintig jaar zou zitten zou je meer hulpmiddelen proberen te krijgen om ook tot die individuele medische hulp te komen. Als er bijv. straks geen Nederlandse artsen meer zijn, dus dat het werk helemaal door Camerounese artsen wordt gedaan, zul je voor hetzelfde werk méér artsen nodig hebben. Omdat het tijdelijk is, ben je bereid langere dagen te maken, je hebt geen sociale verplichtingen, geen familie in de buurt. Daar zit een Kamerounes wel mee. Al die relaties zijn een belangrijk facet in zijn dagelijks leven dat wij niet kennen. Hij is de grote jongen uit Europa en hij wordt overvallen door z’n familie die meestal zeer omvangrijk is. Door z’n status is hij verplicht allerlei kontakten te onderhouden: feesten, party’s. De sociale verwachtingen t.a.v. hem zijn daar veel groter dan wij hier kennen. In onze ogen heeft zo’n man eigenlijk geen leven. Hij zal noodgedwongen veel meer aan, wat wij noemen, vriendjespolitiek moeten doen. Hij gaat bijv. rustig een uur een biertje drinken terwijl de blanke artsen werken. Van zijn kant is het begrijpelijk. Van onze kant kan zoiets ook een punt van wrijving zijn.

Meer omzet

Als er straks alleen Camerounese artsen zijn, en daar werken we naartoe, zullen er meer artsen moeten komen dan er nu zijn door deze leefwijze. En op een goed moment moeten die ziekenhuizen die artsen zelf betalen. Er zal dan meer “omzet” moeten komen want het geld moet ergens vandaan komen.”

Op de avonden die dokter Hellemans in Nederland heeft gesproken heeft hij gemerkt dat iedereen zijn mening al klaar heeft. Hij vindt dat er geprobeerd moet worden daar doorheen te breken. Zending: wat is het doel, wat moet je ermee, wat is de relatie tussen de kerken hier en de kerken daar?

Wie er voor voelt met dokter en mevrouw Hellemans te korresponderen, het adres is: Hôpital Protestante du CEBEC (CEBEC), B.P. 352, Nkongsamba Cameroun

Overleg met Duitse kerken

Sieth Delhaas

Kerkleven in Oost-Gelderland, donderdag 5 januari 1978, jaargang 36 no. 7

“Moeten wij ons als classis, in casu de Streekraad, niet bezig gaan houden met het Landesentwicklungsplan VI van de deelstaat Nordrhein-Westfalen” was de vraag die het breed moderamen van de classis Doetinchem stelde tijdens haar vergadering van 23 mei jl.

Temeer omdat de classes Doetinchem en Zutphen in 1976 ook hun stellingname hadden bekend gemaakt ten aanzien van het streekplan Oost-Gelderland. Dit ook te doen ten aanzien van het Duitse plan leek een logisch vervolg erop.

Intussen is er het één en ander gebeurd dat ik u graag wil doorgeven om u van de gang van zaken op de hoogte te houden.

Taak

Op 3 juni al is er een vergadering geweest in 's-Heerenberg waar vertegenwoordigers van de Kirchenkreise Wesel en Kleve en van de classes Oost Brabant, Zutphen en Doetinchem met elkaar over de taak van de kerk om haar stem in te brengen als het gaat om het streven naar “steeds meer, groter en beter” in de welvaart. Dit tegen de achtergrond van het begrip “nieuwe levensstijl” dat zich de laatste jaren binnen de Nederlandse Kerken aan het ontwikkelen is.

Tijdens dit gesprek bleek dat “nieuwe levensstijl” een nog onbekende levenshouding is die in Duitsland wel door linkse groepen naar voren wordt gebracht en daardoor in het algemeen in een ‘kwade reuk’ staat. Als vervolg op dat gesprek is er in september een brief geschreven aan de leiding van de Landeskirche van het Rheinland. De Nederlandste classes hebben daarop een uitnodiging gekregen hun standpunten mondeling toe te lichten op de classesvergaderingen van Kreis Wesel en Kleve. Uit de toespraak van ds. Monteban, voorzitter van de classis Doetinchem die op de bijeenkomsten van november zijn voorgelezen, geef ik onderstaand enkele punten weer.

Bekering

“Uit een oogpunt van pastorale zorg kan de kerk zich niet beperken tot de evangelieverkondiging, maar zal zij zich ook afvragen, hoe dat evangelie in het dagelijks leven van de mensen vaste voet kan krijgen. De Naam van Messias Jezus duidt immers op een signaal

van omkeer, waardoor het praktische leven andere, nieuwe of vernieuwde vormen kan krijgen. Bekering gaat niet buiten onze maatschappelijke en politieke houding om.

Het is om die reden, dat de kerk in Nederland zich in de laatste decennia meer en meer is gaan bezinnen op de praktische maatschappelijke en politieke problemen.”

Onder verwijzing naar de vorm van inspraak van de Nederlandse classes bij het streekplan Oost-Gelderland gaat hij verder: “Wij maken ons ernstig zorgen over de ontwikkeling van de hele West-Europese samenleving. Omdat naar onze overtuiging in die samenleving veel meer energie en geld wordt geïnvesteerd in welvaart dan in welzijn. We hebben het woord van Jezus niet ernstig genoeg genomen: “dat de mens bij brood alleen niet zal leven!”

Het is de bittere ironie van die samenleving, dat men triomfantelijk de cijfers van de groei en de vooruitgang opsomt, maar intussen aan de verontrusten overlaat de gevolgen daarvan voor het Rijnwater, voor het milieu, voor de lucht en voor het menselijk hart, ja, ook daarvoor, aan te wijzen. De prijs die we betalen voor de groei-ideologie wordt niet alleen gevraagd van onszelf. De prijs wordt ook gevraagd van de natuur, die ons omringt en van ons nageslacht, zo er voor hen tijd van leven is.

De Nederlandse kerken in uw grensgebied hebben vraagtekens gezet bij die onderdelen van de plannen, welke gericht waren op groei en zij hebben de burgerlijke overheid met klem gevraagd aandacht te hebben voor kleinschaligheid in de verdere ontwikkelingen van de streek.

Op grond van de “nieuwe levensstijl”, zoals die door honderden werkgroepen en enkelingen in Nederland wordt voorgestaan wijzen wij omwille van de verantwoordelijkheid voor de Derde Wereld een verdere uitbouw van materiële behoeftebevrediging af. Wij pleiten voor een manier van leven, die zich inhoudt ter wille van de allerarmsten. Tegelijk zijn wij van oordeel, dat de indamming van onze materiële behoeften mag samengaan met een nieuwe doordenking van onze geestelijke waarden.

Het zal u duidelijk zijn, dat vele mensen in Nederland, met name in het grensgebied onrustig zijn geworden, toen zij hoorden van de plannen, welke zijn neergelegd in Landesentwicklungsplan VI.

Wij vragen ons af wat de gevolgen zullen zijn van een tweede Ruhrgebied voor u en voor ons met betrekking tot de kwaliteit van leven en met betrekking tot onze verantwoordelijkheid jegens natuur en nageslacht. Daarbij mag niet onvermeld blijven, dat de Landessynode van de Ned. Herv. Kerk zich zeer onlangs uitvoerig heeft beziggehouden met het vraagstuk van de vreedzame toepassing van kernenergie. De synode heeft de regering verzocht alle voorbereidingen voor het gebruik van kernenergie stil te zetten en de beschikbare tijd te benutten voor een breedvoerige discussie en bezinning op dit onderwerp. De vrees dat we anders een weg zouden inslaan, die onomkeerbaar is, wordt gevoed, door de ontwikkelingen die er in dit opzicht zijn te signaleren bij de militaire toepassing van kernenergie.

Wij spreken de verwachting uit, dat wij als zusterkerken in een vragenkompleks, dat zo gelijkkluidend ligt, elkaar kunnen informeren, inspireren en helpen, opdat we mensen van vandaag wellicht uitzicht kunnen bieden op een kwaliteit van leven, die, meer dan thans het geval is, enigermate een afspiegeling is van de sjaaloom van het Koninkrijk der hemelen.”

De inleiding van ds. Monteban is intussen toegestuurd aan alle kerkeraden in de Duitse classes. De synode heeft de plaatselijke kerken gevraagd de door die Nederlandse kerken opgeworpen

vragen in beraad te nemen; er zal binnenkort een konvent van kerkelijke medewerkers in Kreis Wesel eventueel bijgewoond door die van Kleve, worden gehouden over het onderwerp “nieuwe levensstijl”; de synode verzoekt de plaatselijke kerken hun standpunt t.a.v. de vragen van de Nederlandse buurclasses in te brengen in de overkoepelende vergadering van de Rheinische Kirche waar ook het thema “nieuwe levensstijl” zal worden behandeld.

Beweging en herkenning

Oproep basisgroepen

Sieth Delhaas

Kerkleven in Oost-Gelderland, 16 februari 1978, 36e jaargang nr. 10

Het woord “basisgroep” geldt intussen in ons land als een verzamelnaam voor christenen die iets te goed, zowel de bijbel als de krant, gelezen hebben, om zich verder te laten inpakken door een wereldvreemd en vrijblijvend kerkgebeuren; mensen, die daarom uit de kerkbank geschoven of nog net op het puntje ervan – met twee, drie of meer zijn – gaan proberen of het niet anders, of het niet beter kan.

Zo zijn er groepen, naar onze indruk de meeste, die vooral bezig zijn zichzelf te ontworstelen aan een lang verleden van onmondigheid en aan een lange traditie van wereldvreemde taal en vroomheid. Uit angst en plicht losgeweekt, proberen zij in kleinere en overzichtelijkere gemeenschappen de

draad van het geloof weer op te pakken; ze zoeken naar taal en manieren om er weer schik in te krijgen samen zoiets als kerk te zijn. In of tegen de schaduw van het officiële kerkgebeuren in kent Nederland op dit ogenblik ongeveer tachtig van zulke basisgroepen: kritische gemeenten, werkgroepen, gesprekskringen, liturgiegemeenschappen, studiegroepen, aktiekernen...

Maar misschien zijn er in aanzet of uitgesproken al veel meer.

Basisgroepen in de Achterhoek

Van basisgroepen en kritische gemeenten hebben we in de Gelderse Achterhoek nog, voor zover ik weet, niets vernomen. Dat wil echter niet zeggen, dat ze er helemaal niet zijn.

Wat zijn basisgroepen en kritische gemeenten? Moeten dat een aantal mensen zijn die zich als kerkelijke groep bezighouden met zaken als bijv. maatschappijhervorming, het schrijven van brieven naar Duitse autoriteiten over *Berufsverbote* om maar eens een paar zijstraten te noemen?

Op zaterdag 28 januari jl. hebben een aantal rooms-katholieke religieuzen en een groep mensen van verschillende kerkelijke herkomst, die in Winterswijk het Oecumenisch Avondgebed organiseren, zichzelf ook herkend als zo'n minigemeenschap binnen de “officiële” kerken. Die middag waren ze bij elkaar in Groenlo waar de heer Tjasse Biewinga, van de werkgroep “Op weg” uit Lelystad en lid van de werkgroep “Dienst aan basisgroepen en kritische gemeenten in Nederland” een uitleg gaf wat de basisbeweging is.

Krachten bundelen

De landelijke werkgroep vond het tijd worden dat er krachten gebundeld werden. Men wil weten wat voor groepen er her en der zijn, Wie zich al openlijk presenteren af aarzelend bezig zijn. Daarom is er een oproep uitgegaan. Gestuurd aan al bekende groepen en ter beschikking gesteld aan mensen, die méér willen weten. Zo is deze oproep, waarvan u hierboven een stukje tekst leest, in handen gekomen van een van de broeders van het Religieus buro van het Dekenaat Groenlo. Hij heeft hem doorgegeven aan de leden van de werkgroep religieuzen in de Achterhoek en omdat deze sinds enkele maanden gespreksavonden organiseren met de mensen van het Oecumenisch Avondgebed kwam de oproep ook daar terecht. De oproep lezend overwogen de broeders en zusters: “daar horen wij ook bij, dat zijn wij of waren wij.”

Eén van de zusters: “Eigenlijk hebben wij ons ook door het instituut kerk laten inpakken. Onze eigenlijke roeping was zoals het in die oproep staat. Maar we zijn de weg kwijt geraakt. Zoals we nu bezig zijn, ieder in onze maatschappelijke activiteiten, zijn wij er weer naar aan het zoeken”.

Ja, wat is nu een basisbeweging? Tjasse Biewinga: “Het heeft te maken met geloofservaringen, ontwikkelingen die je doormaakt. Het kerkelijk bezig zijn doet je ontdekken, dat wil je je spiritualiteit waar maken, dat een stuk basisbeweging nodig is om bezig te zijn zonder ingepakt te worden, zonder belemmerd te worden door zaken, die oponthoud veroorzaken. Als de basisbeweging zich goed gedraagt is zij nergens tégen, zet hij zich niet af tegen de kerk, maar is hij vóór en leeft vanuit de spiritualiteit. De basisbeweging zit in de hoek van de solidariteit. Mensen die erbij betrokken zijn menen, dat wil je de barrière voor het funktioneren van het Christendom wegnemen, je in de eerste plaats solidair moet zijn. Wil je solidair zijn dan rol je tegen allerlei dingen aan. Als je solidair wilt zijn met de massa's in Brazilië kun je het niet eens zijn met het UCN-projekt, om een voorbeeld te noemen. Het is het in de gaten krijgen van wat je hindert, wat je in de weg staat om solidair te zijn, behalve jezelf, dat is ook een grote barrière. Dat dóór krijgen is niet zo eenvoudig, dat vraagt dagelijks ómdenken, kritisch denken. Nieuwe gedachten vragen een geweldige inzet. Daarbij moet je wel oppassen dat je je niet laat opzweepen tot een geweldige activiteit”.

De heer Biewinga legde na een aantal vragen uit, dat de beweging in de jaren '60 is ontstaan. Er waren allerlei nieuwe ontwikkelingen rond het Vaticaans concilie, het ontstaan van provo, studentenrevoltes. Vooral in Latijns Amerika, Chili, Brazilië en later ook in Nederland is toen die basisbeweging op gang gekomen.

Men wilde solidair zijn in de eerste plaats met mensen die onder liggen bij de machten in deze wereld. Maar ook solidair met degenen die wat hoger op de maatschappelijke ladder staan, bijvoorbeeld een directeur van een bedrijf, maar die toch wel ingepakt zit; een directeur van een bank, die, als hij zich wat anders opstelt, er uit rolt”.

Op zaterdag 11 maart wordt er een landelijke basisgroependag georganiseerd door eerder genoemde werkgroep. Iedereen die geïnteresseerd is en meer wil weten over deze beweging is welkom in de Dominicuskerk te Amsterdam.

Programma en nadere gegevens worden bekend gemaakt in een informatiebrief, die aangevraagd kan worden bij de werkgroep “Dienst aan basisgroepen etc. etc.”

Pasteurstraat 13, 3511 HW te Utrecht, tal. 033-313158. Op dat adres kan ook de “oproep” worden besteld.

Ikvos-veldwerker: zaken binnen de kerk openleggen

Sieth Delhaas

Kerkleven in Oost-Gelderland, donderdag 11 mei 1978, 36e jaargang nr. 16

In Zelhem woont mevrouw Brigitte Versluis, één van de 14 veldwerkers van IKVOS (Interkerkelijk Vormingswerk inzake Ontwikkelingssamenwerking). Haar werkterrein is een gedeelte van de Achterhoek en de Liemers. Ze komt helaas maar al te vaak tot de ontdekking, dat het werk van de IKVOS nog maar heel weinig bekend is onder de kerkmensen, hoewel de organisatie al sinds 1972 bestaat. Toen het IKV (u weet wel van “help de kernwapens de wereld uit”) in 1967 werd opgericht bleek al snel, dat met het aan de orde stellen van vredesvraagstukken ook het probleem arm-rijk om de hoek kwam kijken. IKVOS is toen aan de organisatie toegevoegd. Begonnen met 3 veldwerkers is het werk nu al verdeeld over 14 mensen, waarvan sommigen, zoals Brigitte Versluis, parttime werken.

Informatie en vorming

Wat houdt haar werk in? Mevrouw Versluis: “In de eerste plaats moet een veldwerker informatie verstrekken. Een voorbeeld: er is een groep met Tanzania bezig. Ze hebben informatie van het Tanzania-komit   en ze bellen mij met de vraag: heeft u vanuit de kerken nog andere informatie? Een ander voorbeeld: er wordt een Chili-demonstratie gehouden en een oecumenische werkgroep belt op kunt u helpen aan rapporten en hoe staat de kerk daar tegenover dat regime? Dit werk is het meest ondankbaar want er gaat heel veel tijd in zitten. En eigenlijk ben je dan ook bezig met het bekeren van de bekeerden, al klinkt dat wat onvriendelijk om te zeggen. Ten eerste ben je bezig met “groepen die al “bewust” zijn. Vaak blijkt ook dat als je gaat doorstoten naar de werkelijke oorzaken van de arm-rijk verhoudingen, veel mensen dan afhaken. Wij hebben ons in Nederland geworpen op de derde wereld. Maar we gaan ons steeds meer realiseren dat de knelpunten al jaren HIER liggen. En dat je dan vaak terecht komt bij mensen die toch al een begin hebben gemaakt, dat ligt voor de hand.”

Analyseren

“Maar ik vraag me wel af of je van dit soort groepen het heil moet verwachten. Het zijn vaak groepen die vanuit een kerkeraad zijn samengesteld of een groep mensen die op een gegeven

moment een soort bewogenheid hebben en dan samen iets gaan doen. Of die groepen werkelijk iets in beweging kunnen brengen? Je vindt elkaar op de noemer: hulp maar zodra je dan tot analyseren over gaat van de derde wereldlanden of je eigen situatie dan komen pas de ware beweegredenen naar voren en komen belangen tegenover elkaar te staan. Bijvoorbeeld: een nieuwe levensstijl-groep. Je vindt elkaar op vleesloos eten, de auto minder gebruiken, de verwarming lager, ijskast uitzetten enz. Dat kan heel lang goed gaan. Maar op het moment dat je gaat praten over maatschappelijke vernieuwingen in Nederland kunnen grote botsingen ontstaan. Dat heeft natuurlijk alles met politiek te maken. Voor wie kies je in deze maatschappij? Wat doen wij als kerkmensen als deze konflikten op ons af komen? Wij zeggen wel in Christus zijn wij allen één, maar tonen wij die solidariteit ook als er groepen in de knel komen?

Vaak zijn het die mensen die zelf in de knel zitten die pas toe komen aan werkelijke solidariteit. Binnen de kerken moeten de zaken geanalyseerd worden en open gelegd; er moet een discussie op gang komen waar de knelpunten in onze samenleving liggen. We moeten bedenken, dat ook mensen naast wie we zondags in de kerk zitten in die knelsituatie zitten. We mogen die zaken niet langer toedekken met “de vrede in Christus”.

Minister de Koning

Nu zijn er de laatste maanden geluiden te horen, dat minister de Koning (van ontwikkelingsamenwerking CDA) subsidies heeft geweigerd voor projecten die juist gericht zijn op bewustwording en informatie over de structuren in onze samenleving. Wordt het IKVOS werk hierdoor ook bedreigd?

Mevrouw Versluis: “Nee, het IKVOS voelt zich niet bedreigd, want het wordt gedragen door de kerken en als de minister aan ons werk zou komen komt hij ook aan de kerken. Maar IKVOS is wel solidair met die groepen die door de beslissing van de minister zijn getroffen. Neem het Indonesiëkomité. Dat heeft zich in het verleden enorm ingezet voor politieke gevangenen. De kerken in Nederland hebben door de zgn. “stille hulp” veel geld gegeven om de positie van de politieke gevangenen te verbeteren. Dan moeten de kerken nu toch een geluid laten horen nu het Indonesiëkomité getroffen wordt. Gelukkig heeft de Raad van Kerken in Nederland wel gereageerd. De stichting Osaci (Oecumenisch Studie en Actie Centrum voor Investerings, dat o.a. de gedragingen van Multinationals onderzoekt) krijgt dit jaar nog wel geld van de minister, maar dan wordt het stopgezet. Het argument dat daarbij gebruikt wordt is, dat de Osaci te weinig contact met het bedrijfsleven zelf heeft. Dat is een lachertje.

De Osaci doet onderzoek op grond van vragen aan de werknemers. Wat de minister eigenlijk bedoelt is: je moet geen contact hebben met de werknemers maar met de bedrijfsleiding. Maar dan ga je niet uit van de onderliggende partij. Osaci is wat minder bekend dan de landenkomité's, en een wat kleiner projekt binnen de kerken.

Het heeft nog niet zo'n groot draagvlak. Maar ik vind wel, dat je nu juist als christenen aan de minister, die zich ook christen noemt, een duidelijk protest moet laten horen.”

Voor informatie: IKVOS De Liemers en Achterhoek, Mevrouw Brigitte Versluis, Frans Halsstraat 68, Zelhem tel. 08342-2300.

De derde wereld in Nederland

Sieth Delhaas

'Kerkleven in Oost-Gelderland, donderdag 11 mei 1978, 36e jaargang nr. 16

Hebben de kerken — de kerkmensen — wel door hoe de samenleving in elkaar zit? Het lijkt er niet op. Anders zou het toch niet kunnen voorkomen dat christenen in het economisch leven met elkaar concurreren, elkaar vaak dóód concurreren?

Het is ontzettend moeilijk om doorzicht te krijgen hoe de verhoudingen liggen in onze samenleving. Daarom heeft het IKVOS (zie artikel hierboven) aan Osaci opdracht gegeven om in kort bestek een overzicht te maken van drie sectoren in onze samenleving: de landbouw, de textiel en de mijnbouw. Waarom juist deze drie? In het voorwoord van de brochure staat: “omdat wij tot de ontdekking beginnen te komen dat aldaar zich processen voltrekken en voltrokken hebben, die niet alleen schrijnende wonden hebben nagelaten, maar ook een licht werpen op het waarom van het arm-rijk probleem”. Eén van de vragen die gesteld worden is: Loopt de grens tussen arm en rijk wel parallel aan de landsgrenzen tussen arme en rijke landen of zijn er in de arme landen altijd weer dezelfde bevolkingsgroepen aan te wijzen die de extra harde klappen op moeten vangen? En terug naar de rijke landen: is een dergelijk onderscheid in maatschappelijke groeperingen ook in de rijke landen te maken?

Verder lezen we van de boer in ons land, “de kleine man” die tussen de “grote jongens” de zuivelfabrieken, éérst kleine coöperaties door hemzelf opgericht, nu uitgegroeid tot giganten die alleen kijken naar bedrijfsresultaten, de veevoederfabrieken en niet te vergeten de EEG wordt doodgedrukt. “De melkfabrieken stimuleren het plaatsen van melktanks en zullen uiteindelijk stoppen met het ophalen van bussen. Dit beleid dwingt de boeren tot mechaniseren”.

In de textiel is de konfektie het kind van de rekening. Moeilijk te mechaniseren. Het naaien van de kleding blijft een tijdrovend karwei. Winsten voor de konfektiebedrijven werden gezocht in de richting van goedkopere arbeid: een lange speurtocht naar steeds goedkopere arbeidskracht.

Tot in Tunesië toe waar de modinettes vijf keer zo goedkoop zijn als hun Nederlandse kollegaatjes met hun minimum jeugdloon, en beslist geen ontwikkelingshulp. Maar geen goedkopere japon in de Nederlandse winkel. Integendeel, stijgende prijzen. Ook hier machtsconcentraties als Enka, C & A, De Bijenkorf enz.

Tenslotte een vraag gesteld aan ons, kerkmensen. “Is arbeid meer dan een produktiefaktor?” Onze economisch boeken zeggen van niet. In de gangbare economie is er dus geen verschil tussen een arbeider en een machine. “De mens is alleen nog maar een onbetrouwbare machine”. Hoe gaat de kerk hierop antwoorden?

Een brochure om in iedere gemeente besproken te worden, omdat In ieder kerkgebouw wel iemand te vinden is die zit in de hoek waar de klappen vallen. En die klappen hebben nauwelijks iets te maken met het domme lot “teruggaande ekonomie” maar met een ekonomie die verkeerd in elkaar zit. “Lotsverbondenheid” (prijs f2,50 excl. verzendkosten) postbus 85627 Den Haag, IKVOS.

Ikon beleid

Sieth Delhaas

Kerkleven in Oost-Gelderland, donderdag 8 juni 1978, 36e jaargang nr. 18

Op de a.s. synodevergadering in juni komt ook het doen-en-laten van de IKON aan de orde. Er wordt nogal eens wat kritiek gehoord en ds. de Noord uit Winterswijk, die als afgevaardigde van de classis Zutphen de synode zal bijwonen, wilde van de aanwezigen op de classisvergadering van 31 mei jl. wel eens horen wat hij namens hen naar voren moet brengen. Aan de hand van de beleidsnota (die ook in "Kerkleven" van 25 mei heeft gestaan) stelde hij de vraag: "Doen zij (IKON) wat zij doen moeten?"

De regering heeft zendtijd toegewezen aan de kerken die dit uitbesteed hebben bij de IKON. Ds. de Noord: De IKON moet ook kritische geluiden laten horen, anders kan zij de boodschap van Christus niet vertolken. Maar ik kom mensen in mijn gemeente tegen, vooral naar aanleiding van de "Geloof, Hoop en Liefde show" die zeggen: ik herken mij er zelf niet meer in. Naar aanleiding van deze opmerkingen kwamen nogal wat reacties, die duidelijk maakten, hoe er over de IKON-programma's althans door de classisafgevaardigden wordt gedacht.

Herkenning

Ds. Griffioen uit Harfsen vroeg zich af of het een criterium is, dat mensen zich zelf in die programma's herkennen en ds. Wieringa uit Eefde meende: "Als je jezelf gaat herkennen ben je als die man die voor de spiegel staat en het fijn vindt om naar zichzelf te kijken. De IKON tracht te zien die mensen die Jezus ook zag. Hij probeerde de wereld te kennen en gaf ook tekenen dat Hij die wereld kende. Ik heb gemerkt dat mensen die met problemen zaten zoals die in de G. H. en L.-show werden aangesneden, daardoor een stuk bevrijding vonden omdat zij in hun speciale probleem herkend waren."

Mevrouw Salverda uit Zutphen merkte op dat buitenkerkelijken er zich tegenover haar over verwonderd hadden getoond dat die programma's van de kerken waren. "Nergens is er een woord over geloof gevallen. Zelfs bij het gesprek over de dood niet". Ds. Stegeman uit Winterswijk had gekonstateerd dat mannen en vrouwen met elkaar zijn gaan praten over dingen waarover zij tevoren nooit gesproken hadden en hij vond het juist verstandig dat er met opzet niet over geloof is gesproken omdat het dan weer als iets speciaals van de kerken naar voren zou zijn gekomen. Nu is er in de huiskamers na afloop van de uitzending vaak nog urenlang gediskussieerd over een probleem.

Tollenaars en zondaren

Ds. van Boven uit Groenlo memoreerde dat hij zich bij het voorbereiden van een dienst met als tekst dat Jezus met tollenaars en zondaren at, had afgevraagd waar die tollenaars en zondaren nu waren.

“Ik ben blij dat dit nu eens gebeurd is in de IKON-uitzendingen. Je kunt wel allerlei gemakkelijke kritiek uiten, maar hier zijn grenzen doorbroken. Bovendien is er uitdrukkelijk na iedere uitzending verwezen naar de kerkdiensten op zondagmiddag. Het is al te gemakkelijk om al die problemen stichtelijk toe te dekken met bijbelteksten. Dr. Emmen em. Predikant te Zutphen stelde, dat er best een zekere mate van vrijheid mag zijn, maar dat er toch een vertrouwensrelatie moet zijn waar kerkmensen zich herkennen en dat het werk van de IKON toch sterk het apostolaire karakter moest vasthouden. “Bij het naar voren brengen van zaken die liefde, gerechtigheid en barmhartigheid dienen moet men wel in de gaten houden het verschil tussen staat en kerk, dat men niet op de zetel van de Staat gaat zitten.” Ds. Sturm uit Steenderen sprak er tenslotte nog zijn ongerustheid over uit, dat buiten de kerkmensen, die vaak al moeite genoeg hebben om zich in de programma’s te herkennen, de doorsnee Nederlander de IKON niet herkent als verkondiger van het Woord en daardoor meer getrokken wordt door omroepen, die zeggen dat zij het wel doen.

Wie zich beter wil oriënteren over de achtergronden van de programma’s van de IKON kan zich abonneren op een nieuw blad “Mediatief”. Het is een uitgave van de Hervormde Jeugdraad en het LCGJ te Driebergen. Beide jeugdorganisaties willen nog meer als zij voorheen al deden televisie- en radioprogramma’s gebruiken in gezinnen, gespreksgroepen, jeugd- en jongerenwerk om de achtergronden meer uit te diepen. Eerder werd dit reeds gedaan naar aanleiding van de reeks uitzendingen “Iemand zoals jij”. Ook de programmamakers zelf komen aan het woord en mogelijkheden om de stof te verwerken worden aangeboden, waarbij ervan wordt uitgegaan dat televisie een “opstapje wordt voor een gesprek.”

Proefnr. “Mediatief”, HJR-LOGJ Antwoordnr. 80, 3970 VB Driebergen (geen postzegel). De abonnementsprijs is f 15 per jaar.

Kerkeraden gaan praten over bewapeningsproblematiek

Sieth Delhaas

Kerkleven in Oost-Gelderland, donderdag 8 juni 1978, 36e jaargang nr. 18

Na een uur intensieve discussie in kleinere groepen en de rapportage daarna kon de voorzitter van de classis Doetinchem ds. J. Monteban van Zelhem konkluderen, dat alle aanwezigen, op een enkele uitzondering na, het er over eens waren dat het vredes- en bewapeningsvraagstuk op de agenda van de kerkeraad thuishoort.

Het Breed Moderamen had al te kennen gegeven er van overtuigd te zijn dat men binnen de kerken met deze zaken bezig moet zijn. Uit de rapportage bleek welke grote

aarzelingen er rond het ter sprake stellen van dit onderwerp bestaan. Een enkeling bleef bij de mening dat de verantwoordelijkheid van de kerk hiervoor niet verder ging dan het gebed voor de overheid, anderen probeerden de vraagstelling nog te omzeilen door te stellen, dat de agenda toch altijd al zo overvol was en dat men bijvoorbeeld niet eens tot een geestelijk gesprek kon komen. “De macht van de ingekomen stukken moest dus doorbroken worden”, aldus de voorzitter.

Overduidelijk was wel, dat heel wat afgevaardigden zelf eigenlijk nog nauwelijks stelling hadden genomen t.a.v. wel of niet bewapenen. Mag dat als Christen, moeten we geen “waarden” verdedigen, de vijand (wie is (zijn) dat?), als je kernwapens afwijst moet je dan niet iedere vorm van bewapening afwijzen?

Goed, praten over dit onderwerp op de kerkeraad. Maar kom je als één of twee man van zo’n classisvergadering terug waar een eenstemmig ja geklonken heeft, hoe breng je dat gesprek in praktijk als je staat tegenover een groep die er het belang misschien helemaal niet van inziet? Laat je deskundigen komen één die vóór of tégen kernwapens is, of twee verschillende meningen? Of zijn die deskundigen helemaal overbodig en moet je als kerkeraad, als Christen op je eentje, van het hele probleem “alleen maar” een geloofsvraag maken?

En als tenslotte een kerkeraad besloten heeft dat de gemeente er ook mee bezig moet zijn kan dat op allerlei manieren, meenden de aanwezigen, waaronder ook belangstellende gemeenteleden, bijv. via catechese, vormingswerk, eredienst. Maar hoe het precies aan te pakken bleef toch een moeilijke vraag. Verschillende voorstellen werden gedaan. O.a. werd verwezen naar de al bestaande IKV-kernen, wellicht dat daarmee een hechtere samenwerking zou kunnen ontstaan.

Tenslotte werd een beroep gedaan op de vormingspredikante mevrouw Ploeger en de maatschappelijk toeruster de heer Breunese, die ook voorstelde mevrouw Versluis, de regionale IKVOS-werkster in te schakelen. Deze maand nog zal het Breed Moderamen

vergaderen met genoemde vormingswerkers om te komen tot de samenstelling van een handreiking, waarmee de diverse kerkeraden aan het begin van het nieuwe seizoen aan de gang kunnen gaan.

Een goede start van een moedig initiatief van het Breed Moderamen, waarmee ondanks de weerstanden die het bij velen zal oproepen, toch ook heel veel kerkmensen geholpen zullen zijn, want niemand kan in deze tijd zich meer met een schouderophalen van het vredes- en bewapeningsvraagstuk afmaken.

Een blok bestaat uit mensen

Sieth Delhaas

Kerkleven in Oost-Gelderland, donderdag 6 juli 1978, 36e jaargang nr. 20

In gesprekken over be- en ontwapening, over atoom- of neutronenbommen valt vroeg of laat altijd het woord "Oostblok" om aan te duiden waar vandaan het gevaar te vrezen is. Realiseert men zich dan wel eens, dat er ook in die Oostbloklanden vele duizenden Christenen wonen, die net zo min als wij uit zijn op vernietiging van de ander? Is het niet eerder zaak alvorens elkaars hoeveelheid wapens na te meten, na te gaan hoe er bruggen geslagen kunnen worden, door bijvoorbeeld de mensen in het Oostblok te zien?

Gastvrijheid

In ons land zijn er de laatste jaren vanuit ca. tien kerkelijke gemeenten kontakten gelegd met Christenen in O.- Duitsland. Vorig jaar gebeurde dat ook door twee leden van de hervormde gemeente Gorssel/Epse. Zij vertrokken naar de Kerkendag in W.-Berlijn met de opdracht te proberen in kontakt te komen met iemand uit O.- Duitsland. Dit lukte ternauwernood in de laatste minuten voor het einde van de bijeenkomst. Adressen werden uitgewisseld en al snel na terugkomst in Gorssel/Epse kreeg mevrouw Haverkamp een brief. De briefwisseling is door haar voortgezet, veel persoonlijke informatie, maar vooral ook over het kerkleven hier en in O.-Duitsland.

Dit schrijven resulteerde in een tweede bezoek. Het laatste weekend van mei ging een tweede delegatie, nu van 5 mensen, onder wie de beide eerste bezoekers, naar Dessau waar zij te gast zouden zijn in de woning van de Verwaltungsjurist van de Landeskirche Herr Meijer. Voorwaar een groots gebaar van deze familie als men bedenkt, dat het maandelijkse inkomen 900 mark bedraagt en mevrouw Meijer de koffie, die zij met Kerst uit W.- Duitsland had toegestuurd gekregen, voor dit bezoek had bewaard, omdat ze zelf vond, dat ze haar gasten de slechte Ost-koffie niet aan kon bieden. Een ander staaltje van gastvrijheid: Hollanders houden zo van tomaten, dus had mevrouw uren in de rij gestaan om tegen een gigantisch bedrag een pondje tomaten te bemachtigen!

Opvallend

Mevrouw Haverkamp heeft er een heel verslag van gemaakt. We praten er nog wat over door. Wat opviel: het grote aantal intellectuelen in die kerk. Een kerkeraad met een geneesheer-

direkteur, dierenarts, apothekers, diverse Diplom-Ingenieurs. “Precies het tegenovergestelde van wat we gedacht hadden” vertelt ze. “We dachten een kerk van voormalige arbeiders te vinden”. Hoe dat kwam konden de bezoekers niet uitvinden en ook de predikant van die gemeente had toestemming gekregen een kongres in Amerika bij te wonen. Nog iets opvallends: onder de kerkeraadsleden waren twee dienstweigeraars. Iets wat voor niet mogelijk was verondersteld. Maar in het boekje “Het andere Duitsland” van Hans Boele lezen we, dat bij het invoeren van de dienstplicht in 1962 dienstweigering niet werd erkend, maar dat dit enkele Jaren daarna wèl mogelijk werd gemaakt.

Maar in dank werd het hen niet afgenomen. Vervangende dienst, zoals hier, bestaat daar o.a. uit sleuven graven en vuilnisdienst verrichten en hun carrière zal, onder dit regiem, altijd geblokkeerd blijven.

Jeugd

Problemen met de jeugd: dezelfde als bij ons. Vél alcohol gebruik, de jeugd ziet geen toekomst (veel verschil bij ons?) Het drugsprobleem kent men niet, want drugs zijn verboden.

Bij een bezoek met de familie aan de slotbijeenkomst van de Kirchentag in Leipzig waar in de hallen, die anders voor de Leipzigermesse worden gebruikt, maar nu voor het eerst waren afgestaan voor dit kerkelijk gebeuren, 50.000 mensen enthousiast en blij bijeen waren, trof men een enorm aantal jongeren. “Eindelijk iets wat niet verplicht is” en het werd uitgelegd als een hoopvol teken voor de toekomst. In plaats van de gevraagde 2 mark per persoon om de kosten van die dag en de “Messehallen” te dekken belandden er briefjes van 20, 50 en 100 mark in de kollekte-emmertjes. (Salaris van een gespecialiseerde dierenarts 1300 mark per maand).

Konklusies

Enkele slotkonklusies van de bezoekers: de hunkering naar vrijheid hebben wij erg gevoeld; hoewel gevraagd werd het bezoek te herhalen menen ze dat hiermee toch voorzichtigheid moet worden betracht, omdat men niet weet in hoeverre de gastfamilie er onaangenaamheden van ondervindt.

Degenen die geïnteresseerd zijn in meer informatie kunnen terecht bij mevrouw G. Haverkamp, Epse, telefoon 05759-2514.

Kerkenkonferentie

Poging mensen in beweging te krijgen

Sieth Delhaas

Kerkleven in Oost-Gelderland, donderdag 31 augustus 1978, 36e jaargang nr. 23

Deze maand begint officieel de tweede kerkenkonferentie (de eerste vond plaats in 1974 n.a.v. een vergadering in ons laad van het Centraal Comité van de Wereldraad van Kerken). Om zoveel mogelijk gemeenten, groepen en geëngageerde christenen te winnen heeft de Raad van Kerken in Nederland een brochure “Geroepen tot Hoop” uitgegeven. Hierin wordt de gang van zaken rond de kerkenkonferentie uiteengezet. Bovendien staan er aanwijzingen in hoe de twee ‘rondes’ van september tot juni 1979 en van september 1979 tot mei 1980 moeten worden ingedeeld, hoe de diverse groepsgesprekken kunnen plaatsvinden en andere informatie.

Oecumenisch

De kerkenkonferentie wil een “stroomversnelling” in het kerk-zijn te weeg brengen. Niet de plaatselijke raden moeten de aanzet geven tot het samen-één-worden, maar het uitgangspunt is ditmaal gekozen in de plaatselijke gemeenten. Het samengroeien van de plaatselijke kerken mag niet uitsluitend een zaak zijn van hen die er toch al van overtuigd zijn en er zich voor inzetten.

Deze konferentie wordt gebouwd op het oecumenisch inzicht dat de eenheid van de Kerk alleen hervonden kan worden als de plaatselijke gemeenten en parochies in hun totaliteit leren om als één geloofsgemeenschap rekenschap af te leggen van de hoop die in-haar is.

In de tweede plaats, zo zegt de landelijke Raad van Kerken, eist het geloof niet alleen de inzet van hart en hoofd, maar ook van handen en voeten. Daarom moeten christenen steeds opnieuw zoeken naar wat zij in veranderingen en de knelpunten van de plaatselijke samenleving hebben te doen en waar zij naar toe moeten gaan om hun geloof in Christus te beleven. Meer dan voorheen willen we dus in eigen omgeving de inspiratie voor ons gezamenlijk handelen zoeken.

Opdracht

Een nieuw en stevig karwei voor de plaatselijke kerken. “Dezelfde mensen, die toch al veel te veel werk voor hun rekening nemen in de kerk, zullen hier weer mee belast worden, terwijl je de massa niet ‘bereikt” en “het wordt van bovenaf gedropt en dan moeten we dit maar weer oppakken, terwijl er geen mensen voor zijn”. Klachten, die al dan niet terecht, na de

aankondiging van de kerkenkonferentie werden gehoord. Intussen meldt de landelijke stuurgroep in Amersfoort al de aanmelding van 800 hervormde kontaktpersonen, die aan de slag willen, terwijl ook gereformeerden en rooms-katholieken zijn aangeschreven.

Wat vindt ds. F. Mooi te Groningen, landelijk coördinator, van deze klachten?

“We hopen juist” zegt hij, “dat ook de kerkeraden zelf, katechisatiegroepen en allerlei kringen met dit boekje aan het werk gaan. Het gaat er ons juist om de tot nu toe niet geïnteresseerde in de oecumene te bereiken. Het is een poging om mensen in beweging te krijgen — en we hopen, dat er iets wordt los gemaakt. Er zijn hoopgevende signalen. In de drie noordelijke provincies zijn er al 400 mensen die zich hebben aangemeld, dat ze er iets mee willen gaan doen.”

Wat te doen als een plaatselijke kerkeraad of predikant niets voor deze kerkenkonferentie voelt en de zaak niet oppakt?

“Die gevallen zullen er zeker zijn’ ‘bevestigt’, ds. Mooi. “Dan is de weg van het overleg toch het beste. Als er mensen zijn in zo’n grote gemeente die wèl mee willen doen zullen ze toch moeten proberen via een gesprek tot andere gedachten te komen.

Het moet niet buiten kerkeraden om gebeuren, maar als er zijn, die niets aan oecumene willen doen, dan zou ik die gemeenteleden toch adviseren zelf iets op te zetten. Oecumene is een duidelijke opdracht van Christus.”

Gelderland

Vooralsnog lijkt het in Gelderland niet zo te vloten. Ds. R. Jacobs, Zijpendaalseweg 51a te Arnhem (tel. 085- 433009) is kontaktpersoon voor deze provincie. Een moeilijke provincie, is er gezegd, met de Veluwe en de Betuwe, waar de zaken weer anders liggen dan bijvoorbeeld in de Achterhoek. Daarnaast speelt ook de afmeting van de provincie een grote rol. Toch zal er een provinciale stuurgroep moeten komen, wil het werk deze maand nog op gang komen.

Plaatselijk zijn hier en daar al groepen gevormd en als deze advies nodig hebben mag het niet zo zijn, dat ze tevergeefs aankloppen bij (g)een Gelderse stuurgroep.

Wie geïnteresseerd is in de brochure “Geroepen tot Hoop” kan deze aanvragen bij de Centrale voor Vormingswerk/HVD, De Horst 5 te Driebergen, tel. 03438-2010. Prijs 3 gulden, giro 42618.

Iedere gemeente eigen vormingswerk

Sieth Delhaas

Kerkleven in Oost-Gelderland, donderdag 31 augustus 1978, 36e jaargang nr. 23

Vanaf 1 augustus is ernaast mevrouw Ploeger-Grootegoed als vormingspredikante en de heer Breunese als maatschappelijk toeruster in de classes Zutphen en Doetinchem een vormingswerkster bijgekomen. Het is mevrouw P.G. Viezee-de Kruik uit Westervoort.

Het is de bedoeling dat mevrouw Viezee de uren die mevrouw Ploeger voor haar werk tekort komt gaat aanvullen. Voorlopig zal zij nog op stap gaan met één van haar beide kollega's om de mensen en het werk in de Achterhoek te leren kennen. Zelf hoopt ze binnen een half jaar zo ver te zijn, dat ze er zelfstandig op uit kan.

Zeven jaar heeft mevrouw Viezee als onderwijzeres voor de klas gestaan.

's Avonds was haar tijd vaak gevuld met allerlei kerkewerk. Steeds vaker kwam het voor dat ze, soms samen met haar echtgenoot, in één of andere gemeente een avond verzorgde. Ook de regionale dag die dit voorjaar in Arnhem werd gehouden voor de groepen, die met 'nieuwe levensstijl' ' bezig zijn, hielp ze mee voorbereiden. Zo groeide bij haar het verlangen om van dit kerkelijk vormingswerk een dagtaak te maken. Ze volgt nu een speciale opleiding aan de Sociale Akademie, waarbij het verplicht is om al het eerste jaar in de praktijk werkzaam te zijn.

Door haar jarenlange onderrichtservaring, waar het aspect kinderen en geloven, ook in het contact met de ouders, straks zal terugkomen in bijv. werken met hen die op de zondagsscholen of in de kindernevendiensten bezig zijn en haar eveneens al jarenlang bezig zijn met allerlei kerkewerk als actief gemeentelid, heeft zij toch al een stuk praktijkervaring opgedaan en heeft ze ook haar eigen mening daarover.

"Het beste zou zijn als iedere gemeente een eigen commissie vorming en toerusting zou hebben. Ik denk niet, dat je de regionale werker dan kunt missen als coördinator. Maar deze kan nu toch veel minder doen, dan wanneer iedere gemeente zo'n eigen commissie heeft. Als je dat werk in de gemeente alleen aan een predikant of kerkeraad overlaat gebeurt er niets. Die hebben hun handen al vol met ander werk. Voor het vormingswerk in de gemeente heb je een aparte groep nodig.

De theologische lijn moet doorgetrokken worden naar het dagelijks leven. Hoe kun je bidden "geef ons heden ons dagelijks brood" als we naar de derde wereld kijken wat daar aan de hand is, de handelsbarrières die wij in stand houden. Er moet een bewustwordingsproces op gang worden gebracht. En dat gebeurt nog veel te weinig".

Dat er meer gaat loskomen op dit terrein is gelukkig wel te konstaten. Steeds vaker wordt er een beroep gedaan op één van de classicale begeleiders. Een bewijs dat het begrip gemeente-zijn steeds meer doordringt.

Het adres van mevrouw Viezee is: Van de Waelstraat 6 te Westervoort, tel. 08303-8098.

Vrouw en vrede

Sieth Delhaas

Kerkleven in Oost-Gelderland, donderdag 14 september 1978, 36e jaargang nr. 24

Hoeveel vrouwen hebben met de vredesweek te maken? Ik denk, dat de Vredesweek, die elke derde dinsdag in september door het Interkerkelijk Vredesberaad wordt georganiseerd, aan veel vrouwen voorbijgaat. Het is niet zo vreemd. De vredeskrant ziet er eigenlijk altijd even ongezellig uit. Veel te lange verhalen, met veel cijfermateriaal en technische gegevens. Zaken waarvoor vrouwen zich nu eenmaal weinig interesseren. Toch lijkt er sinds vorig jaar wat verandering in te zijn gekomen. Tenminste als ik kijk naar de samenstelling van de IKV-kern in ons dorp en de regionale bijeenkomst, die in juni plaats vond. Er waren zeker zoveel vrouwen als mannen aanwezig.

Zou dat te maken hebben met het feit, dat sinds vorig jaar het IKV een lijn heeft uitgezet? Dat mensen, die aan de vrede willen werken iets kunnen gaan doen om die kernbewapening, om te beginnen in ons eigen land, een halt toe te roepen?

Eigen omgeving

Bezig zijn met vrede “veraf”, zoals je alles wat met bewapening te maken heeft zou kunnen noemen, kan eigenlijk niet zonder je in de eerste plaats bezig te houden met de vrede in je eigen directe wereld. Dus in de relatie met de mensen om je heen, waarmee je iedere dag te maken hebt. En voordat we nu weer ingezonden brieven krijgen over “vrede in je hart” zullen we hier duidelijk stellen, dat wij met z’n allen aan die vrede werken omdat Jezus ons dit als opdracht gaf: dus de vrede in het hart, maar evengoed de vrede die met wapengeweld wordt verstoord.

Mevrouw Mieke van Oosten-Ordelman uit Zelhem, is de laatste tijd vanuit het vormingswerk van de Ned. Christen Vrouwenbond erg intensief bezig geweest met het thema “vrouw en vrede”. Zij heeft op diverse vrouwenbondbijeenkomsten met dit thema gewerkt en de vrouwen in de eerste plaats gevraagd: waaraan zij bij “vrouw en vrede” denken. Na twee minuten bedenktijd mochten zij hun mening aan elkaar vertellen en daarna werden de ervaringen aan de gespreksleidster verteld. Mevrouw v. Oosten: “Dat nadenken levert heel veel op. Vrouwen praten dan voornamelijk over vrede met diegenen waarmee ze direkt een relatie ervaren. Er zijn er ook wel bij die het doortrekken naar de verschillen rijk en arm, op politiek terrein of kerken onderling. Dat ligt heel erg aan de plaatselijke situatie”.

Iedereen, die met vrede en be- en ontwapening bezig is zou zich verplicht eens deze vraag moeten stellen. Wat is vrede? Mevrouw van Oosten heeft het zelf ervaren: “je bent bezig in allerlei aktiegroepen, politiek, alles erg op afstand, maar”, zegt ze, “soms was je zo fanatiek bezig, dat je elkaar het licht in de ogen niet gunde. Dan vraag je je op een gegeven moment af: waar ben ik mee bezig? Daarom vind ik het zo belangrijk, dat je je eerst met die (on)vrede in je eigen relaties bezighoudt. Dat lijkt misschien een makkelijke weg, uit eigen ervaring

weet ik hoe moeilijk dat juist is. Belangrijk is dat je eerst de helderheid krijgt te zien hoe je reageert op de mensen om je heen en die zelfkennis nodig is, wil je je in kunnen zetten voor de problemen om je heen.

Onvrede

Vrede is tenslotte meer dan “geen oorlog”. Vrede is harmonie tussen mensen. De vraag is dan: hoe ga je met de mensen in je omgeving om, met je gezinsleden, familie, de mensen in je buurt of mensen die andere keuzes in hun leven doen? Datgene wat je in die ander niet begrijpt moet je doorvragen, proberen te begrijpen. Als je zover komt dan maakt je dat ook vrij van angst, dat maakt dat je ook gaat aksepteran, dat die ander anders denkt.

Vrouwen hebben in het algemeen niet geleerd om te zeggen wat zij denken. Misschien moeten wij er onszelf meer toe zetten naar onze partner, onze man, onze kinderen te gaan om te zeggen wat wij denken. Dat kan best conflicten geven, omdat ze niet gewend zijn, dat wij zeggen wat we denken. Als je daarmee begint, veroorzaakt dat bij jezelf waarschijnlijk angst, maar ik raad die vrouwen toch aan er mee door te gaan. Elkaar te steunen ook, door er onderling over te praten. Die vrede kun je tenslotte alleen bereiken als je optimaal wilt leven met elkaar.

Op de bijeenkomsten geef ik vrouwen dan de opdracht: vertel elkaar eens twee situaties uit je eigen leven van onvrede, dingen waar we zelf mee zitten. Daar komt ontzettend veel uit en ik vind het zelf vaak ontroerend. Jammer vind ik het dan, dat het maar voor één avond is, dat je er niet mee kunt doorgaan. Voorbeelden: Problemen met kinderen, die een andere politieke keus maken, kinderen blijken homofiel te zijn, het samenwonen met anderen zonder getrouwd te zijn, bureu, vrouwen die binnen de groep van de NCVB niet geaksepteerd worden, omdat ze bijv. politiek anders bezig zijn.

Ik vind ook, dat we elkaar dan moeten aanspreken op dat anders zijn vanuit ons Christen-zijn. Of spreken we alleen maar over elkaar. Je moet je daarin ook oefenen, dan alleen kan er kracht vanuit gaan in het grote geheel. Dat oefenen in luisteren is erg belangrijk. Als je altijd “haantje de voorste” bent dan pretendeer je, dat jij het alleen maar goed ziet. Als je niet goed luistert naar de ander neem je haar ook niet serieus. Het lidmaatschap van de NCVB is daarom niet vrijblijvend. Ik vind niet dat je je die naam mag geven als je vrijblijvend tegenover elkaar staat. Een tenslotte, ben je bereid om met elkaar iets aan te pakken?”

Vredesmacht

Met dat “aanpakken” denkt mevrouw van Oosten dan in de richting van iets met die vrede in je eigen omgeving te gaan doen in groter verband? “Ja, dat zou een logisch gevolg moeten zijn. Mijn man en ik hadden het er over. Als die 80.000 vrouwen die lid zijn van de NCVB nu eens voor een vreedzame demonstratie naar Den Haag zouden gaan en daar niet eerder zouden weggaan, dan dat zij garanties hadden gekregen, dat er een actief vredesbeleid zou worden gevoerd door onze regering om dan tegelijkertijd telegrammen ter navolging aan vrouwenorganisaties overal op de wereld te sturen, wat zou je dan een beweging in gang zetten.

Als vrouwen zou je het toch niet moeten aksepterén, dat je als voortbrengster van leven, datzelfde leven laat vernietigen door allerlei wapengeweld. Wij, vrouwen laten dat toch maar gebeuren. Misschien zijn vrouwen daarin wel wat lui.

Maar je moet jezelf serieus nemen. Ga er maar eens een dag voor zitten om de verhalen die over zaken van vrede en bewapening gaan te lezen. Dan kom je er ook achter waar je verantwoordelijkheid ligt.”

Vredestichters

Sieth Delhaas

Kerkleven in Oost-Gelderland, donderdag 14 september 1978, 36e jaargang nr. 24

De Vredesweek en de Vredeskrant 1978, die het Interkerkelijk Vredesberaad nu alweer ruim tien jaar uitgeeft, hoeft, naar mijn gevoel dit jaar niet zo heel erg aanbevolen te worden. Niet dat de toestand in de wereld er vreedzamer op is geworden. Integendeel, we hebben er het afgelopen jaar het meest monstrueuze wapen na de atoombom, de neutronenbom bijgekregen. Een bom, die leven vernietigt en de dode materie spaart. Hoe krijgt Gods eigen mens het uitgedacht!

Waarom zou die ekstra aanbeveling dan juist nu niet nodig zijn? Wel, het werk van het IKV heeft eindelijk wortel geschoten in onze kerken. Niet algemeen helaas. Tallozen verzetten zich nog tegen het werken aan vrede, dat door wapengeweld wordt bedreigd. Nog te veel mensen binnen de kerk denken, dat alle wapens geoorloofd zijn om bijvoorbeeld onze "geestelijke waarden" te verdedigen.

Maar sinds de oproep van het IKV vorig jaar om mee te helpen de kernwapens de wereld uit te helpen, om te beginnen in Nederland, hebben zich over het hele land verspreid 250 "kernen" gevormd, die op allerlei manieren in hun omgeving bezig zijn mensen voor deze gedachte te winnen. Er is een beweging op gang gebracht! Vandaar dat het dit jaar niet nodig was om met een nieuwe leuze te komen. Mensen zijn daadwerkelijk aan het werk gegaan met de opdracht van Jezus Christus om Vredestichters te zijn. Elkaar te bevrijden van de benauwende macht die steeds meer wapens op ons uitoefenen en waardoor we de macht waarover God beschikt vergeten zijn.

Maar er moeten nog meer mensen in beweging komen. Iedereen, die zich Christen noemt moet op weg gaan om vrede te stichten. Misschien kan de vredeskrant u helpen bij het denken en praten over de problemen rond de vrede in onze wereld.

Als de krant in uw kerk niet ter beschikking wordt gesteld dan kunt u deze bestellen bij het Interkerkelijk Vredesberaad, Postbus 85627 in Den Haag, tel. 070-631931. Prijs f 0,60 per stuk.

Boekbespreking

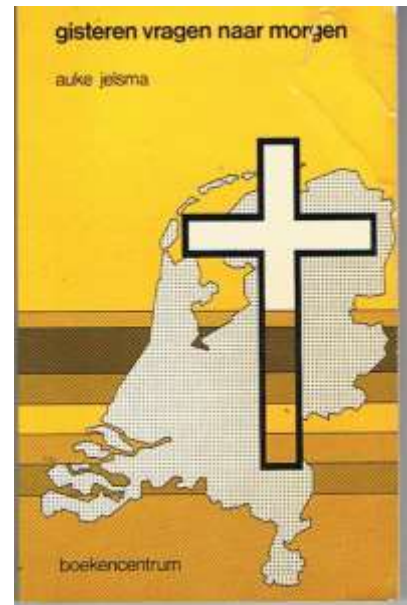
Gisteren vragen naar morgen

Sieth Delhaas

Kerkleven in Oost-Gelderland, donderdag 28 september 1978, 36e jaargang nr. 25

“De grootste dreiging voor het Christendom schuilt niet in andere godsdiensten of levensbeschouwingen, die komt niet van buitenaf, maar schuilt in onszelf, in die agressieve, ten dele behulpzame, op eigen behoud gerichte, betweterige en zelfgenoegzame vorm, waarin het zo vaak naar voren gekomen is. Om in de trant van Thomas van Kempen te spreken, wij moeten liever met Jezus buitenkerkelijk willen zijn, dan zonder Hem kerkelijk.”

Bovenstaand citaat is uit het boekje. Gisteren vragen naar morgen' van dr. Auke Jelsma, kerkhistoricus en docent oude kerkgeschiedenis aan de Theologische Hogeschool in Kampen.

Het boekje is een bundeling geworden van korte toespraken, die dr. Jelsma in 1976 voor de NCRV-radio heeft gehouden.

Als je dit boekje leest vraag je je steeds weer af, waarom er tegenwoordig op de scholen nog zo weinig aan kerkgeschiedenis wordt gedaan. Zelfs een man als Augustinus is een onbekende geworden. Al die kleine gebeurtenissen, omstandigheden, vastgegroeide situaties, je zou ze zo in onze tijd kunnen tegenkomen en ook nu lijkt er 'niets nieuws onder de zon' te zijn. Eigenlijk is dat een erg geruststellend idee omdat de pessimisten onder ons ons steeds willen laten geloven, dat de tijden slecht zijn en dat de wereld bergafwaarts gaat. Veel positiever is het te konstaten, dat God op weg is met ons.

Dat kun je ook lezen in dit boekje. Jongeren kunnen hun hart ophalen aan de 'jonge kerkvaders'. Ze durfden hun mond open te doen, ook in gezelschap van oude en eerbiedwaardige kerkvaders. Athanasius, Franciscus van Assisi, Clara di Favarone, ze waren nog geen dertig jaar toen ze in de kerkgeschiedenis naam maakten.

Hetzelfde geldt voor de samenstellers van de Heidelbergse katechismus en niet te vergeten de jonge dominees van de Afscheiding in de vorige eeuw. Vrouwen hebben ook geschiedenis gemaakt in de kerk net zo goed als mannen. Auke Jelsma haalt ze voor het voetlicht. Een bonte rij, waarmee het echt de moeite waard is kennis te maken.

Leerzaam vond ik het hoofdstukje 'lieve autoriteiten'. Jelsma schildert hierin het gevaar van autoritaire samenlevingen. Friedrich Spee, die in het midden van de 17e eeuw de taak had heksen voor hun verbranding pastoraal te begeleiden, waarschuwt ons dat hij zich steeds duidelijker bewust werd hoe gemakkelijk een samenleving ontsporen kan, met name in

Duitsland. ,Want bij ons, Duitsers, keurt bijna iedereen, ook van de geestelijkheid, alles goed wat de vorsten en overheden bevalt'. Met grote kennis van zaken, zegt dr. Jelsma beschrijft hij de escalatie van geweld die zich telkens voordoet in een autoritaire samenleving.

Het boekje is bijzonder interessant en voor iedereen gemakkelijk te lezen.

Het kost f 14,25 en is uitgegeven bij Boekencentrum b.v. – Den Haag.

Feministische theologie

Sieth Delhaas

Kerkleven in Oost-Gelderland, donderdag 26 oktober 1978, 37e jaargang nr. 2

In dit nummer van “Kerkleven” aandacht voor feministische theologie. Omdat ik me ervan bewust ben dat het woord “feministisch” voor veel mensen een onsympathieke klank heeft, hoewel dat niet nodig zou behoeven te zijn, kunnen we evengoed spreken over vrouwelijke theologie. Onlangs kreeg ik een telefoontje van een Kerkleven-lezeres wat dit soort theologie betekende; er verschijnen steeds vaker artikelen in bladen, er ontstaan steeds meer gespreksgroepen, ook in de Achterhoek, over feministische theologie, daarom lijkt het mij goed in ons kerkblad nader op deze beweging in te gaan.

Mensenrechten

In januari 1977 hebben een aantal vrouwelijke theologen van verschillende kerken in Nederland een brief rondgestuurd aan allerlei kerkelijke instanties waarin ze meedeelden, dat er een werkgroep was opgericht van vrouwelijke theologen. De leden van deze “Werkgroep Feministische Theologen” zagen als hun opdracht, samen met hun niet vakmatig opgeleide zusters, vrouwelijke geloofservaring en vrouwelijk geloofshandelen onder woorden te brengen. Bovendien willen zij theologie beleven in solidariteit met de feministische beweging en haar doelstellingen.

Natuurlijk kwam die werkgroep niet zo maar uit de lucht vallen. Sinds het eind van de jaren zestig zijn allerlei vrouwengroepen gaan protesteren tegen de onderdrukte positie van de vrouw in diverse samenlevingsvormen. Ook tijdens de laatste vergadering van de Wereldraad van Kerken, die de vergadering van de mensenrechten als bijnaam heeft gekregen, is de positie van de vrouw uitgebreid aan de orde gekomen. Over haar positie in de maatschappij, maar ook in de kerken zijn bepaalde besluiten genomen waaraan de kerken in de tussenliggende 7 jaar, dus tot de volgende vergadering van de Wereldraad, zullen moeten werken. En als straks in 1984 die vergadering wordt gehouden, zullen de kerken moeten rapporteren wat er t.a.v. die positie van de vrouw is veranderd, of liever gezegd, verbeterd.

Leefruimte

Waarom pakken die vrouwelijke theologen de draad van hun zusters op, die in de maatschappij met veranderingsprocessen bezig zijn? Wel, juist de kerkelijke tradities hebben de beperking van de leefruimte van de vrouw aangemoedigd en benadrukt. De kerk is juist één van de grootste versperringen gebleken in de vrij wording van de vrouw. Door de uitleg van bepaalde bijbelteksten, waarvoor in het bijzonder uitspraken van Paulus onterecht zijn gebruikt, lijkt de achterstelling van de vrouw verbonden met het Christelijk geloof. Het is ons

Christenen als het ware met de paplepel ingegoten, dat vrouwen ondergeschikt zijn aan de man en dat heeft in onze kringen ertoe geleid, dat de meeste vrouwen een erg negatief beeld van zichzelf hebben. Daarom hebben vrouwen zich de eeuwen door geschikt in hun onderworpenheid.

Wat de werkgroep Feministische Theologen voor ogen staat is dit negatieve zelfbeeld bij de vrouwen te doorbreken met het oogmerk door een gelijkwaardige inbreng van de vrouwelijke gelovigen te komen tot een andere kerk. Konkreet wordt hierbij gedacht aan een nieuwe bezinning op het verstaan van bijbelse teksten t.a.v. de rol van de vrouw in het verhaal van de schepping, zonde en verlossing.

Het blijkt ook steeds duidelijker, dat vrouwen zich minder thuis voelen in de huidige kerkvormen, omdat liturgie, woordbediening en belevingsvormen een te sterk mannelijk karakter dragen. Het is jammer maar waar, dat vrouwen die met deze vorm van theologie in aanraking komen al lang buitenkerkelijk zijn, omdat ze zich niet meer “veilig” voelden in het instituut of juist nu die kerk verlaten, omdat ze door hun bewustwording hun onderdrukking binnen de kerk herkennen. Hoewel velen, ook vrouwen, denken, dat door het toelaten van de vrouw in het kerkelijk ambt de achterstelling van haar is opgeheven, is dat zeker niet het geval.

Lange weg

De vrouwelijke theologen zeggen in hun “motivatie en doelstelling” van vorig jaar zelfs weinig hoopvol: “Wij zien een lange weg voor ons om ook maar enigszins op gang te brengen wat ons aan gerechtigheid voor ogen staat. De tekens van tegenstand zijn vele. De verdichting van de mannelijke gelederen in samenwerking van kerken (door het gemis aan gelijkwaardige inbreng van vrouwen onterecht “oecumene” genoemd), maar ook de vicieuze cirkel van de macht, die verontschuldigend (“er zijn geen vrouwen voor deze belangrijke posten”) de kerkelijke structuren in stand houdt, bemoedigen ons niet.”

Tijdens de anderhalf jaar dat de werkgroep van vrouwelijke theologen in Nederland werkt is er al heel wat op gang gekomen. Zij heeft zich naar de kerken toe gepresenteerd als een onafhankelijke werkgroep die bereid is in en met de kerken een handreiking te doen tot verwerkelijking van een menselijke kerk: een gemeenschap van mannen en vrouwen die elkaar als gelijken ontmoeten en gelijkelijk dienstbaar zijn.

Eenheid

Het is een beweging van vrouwen die probeert de verhouding tussen mannen en vrouwen weer zo te maken zoals die eens door God is bedoeld. Man én vrouw schiep Hij hen, naar Gods beeld. Als een éénheid. En dat woord éénheid moeten we niet alleen maar toepassen op het huwelijk, maar éénheid in de zin van het aanvullen van mannelijke en vrouwelijke eigenschappen aan elkaar, zodat er dan pas sprake is van een volwaardig mensbeeld. Pas dan komt God tot Zijn recht in de schepping.

Vrouwen vragen nu de mannen in de kerk ruimte te maken voor hen omdat ze recht hebben op die plaats en ze zijn vast van plan die plaats in de toekomst in te nemen ook als mannen uit zich zelf niet op willen schikken. Het gaat er immers om, dat Gods Koninkrijk gestalte krijgt in de mens die God schiep, man én vrouw beiden.

Boekbespreking

Sieth Delhaas

Kerkleven in Oost-Gelderland, donderdag 23 november 1978, 37e jaargang nr. 4

Schrijf spoedig terug

Enkele maanden geleden is er een boekje uitgegeven, dat zich op het eerste gezicht niet zo maar leent voor bespreking in een kerkblad, omdat het gaat over emigratie van ongeveer 300.000 landgenoten van ons naar Amerika tussen 1820 en 1920. Ik koos er toch voor, omdat uit al die brieven van de landverhuizers en gelukzoekers iets te lezen valt over hun geloofsleven, een stukje Hollandse kerkgeschiedenis, dat met deze mensen overgeplant werd naar Amerika. Een ander argument is, dat er zoveel namen van brievenverzenders in vermeld staan, die vertrokken vanuit deze buurt, dat het voor vele lezers extra interessant zal maken. Om er enkele te noemen: Graadus Heinen uit Aalten, de gebroeders te Selle en C. Snoeyenbosch uit Winterswijk, Evert Wonnink uit Geesteren, die op zijn overtocht naar de nieuwe wereld een ijsberg 'slechts op 20 passen afstand zag, wel zo groot als de Geesterse kerk'.

De schrijver Herben J. Brinks, wiens grootvader 100 jaar geleden vanuit Drenthe naar Amerika verhuisde, kreeg van de Bentley Geschiedkundige Bibliotheek van de Universiteit van Michigan financieel armslag om naar brieven te speuren, die door Nederlandse verwanten vanuit Amerika waren ontvangen. Door hulp van vele mensen heeft hij brieven kunnen opsporen, die tot dan misschien vergeten, maar toch bewaard werden op zolders, boekenplanken en in kasten van boerderijen en huizen.

Het is heel boeiend om te lezen, juist omdat het hier om persoonlijke brieven gaat, waarin iedere schrijver zijn eigen vreugden en verdrietigheden vermeldt. De schrijver geeft niet exact aan waarom al deze mensen ons land verlieten. Af en toe komt er wel eens een reden uit een brief naar voren; de één noemt Nederland overbevolkt [1870!] een ander gebrek aan werk waardoor de mensen verhongeren, maar de godsdienstige onverdraagzaamheid t. a. v. piëtistisch aangelegden, afgescheidenen en dolerenden, hebben toch ook een grote rol gespeeld. De eerste grote emigraties werden dan ook geleid door de predikanten A.C. van Raalte, H.P. Scholte en C. v.d. Meuten.

In welk een wondere wereld deze mensen verzeild raakten, die in hun vaderland vaak niet verder gekeken hadden dan hun eigen dorp, blijkt uit bijna iedere brief. Graadus Heinen verdiende met 1 dag werken in 1854 in Amerika net zoveel als hij in een week in Aalten verdiende en "ik at net zo goed als de voornaamste burger in Aalten". Nijwenning schrijft naar Beilen: 'Ik zeg dat Amerika een Got gezegent lant is wat zoude aarde al geweest zijn in die niet Amerika gevonden was'. Ene mijnheer de Lange, onderwijzer in Grand Rapids schrijft ontevreden: 'de afgod van de Amerikaan is de vrouw, zo zelfs dat de rijkste heer het niet in

zijn hoofd zal krijgen om zijn laarzen door de meid te laten poetsen. De Amerikaanse vrouw is lui, trots, vuil en verkwistend.'

Opsommingen van bezittingen, wat men al aan geld en goed gewonnen heeft houden gelijke pas met de vrome zegenbeden en afhankelijkheidsgevoelens van Gods voorzienigheid, zoals Heerspink in 1850 schrijft "daar kunt Gij onder Gods zegen veel geld verdienen".

Jammer, dat het boek maar één regeltje wijdt aan de oorspronkelijke bewoners van Amerika: de Indianen. "Toen de regering de indianen verdreef naar ongewenste gebieden..." Slechts één van de schrijvers heeft er wat dieper over nagedacht. John D. Everhard, die in 1855 emigreerde schrijft na 50 jaar in zijn nieuwe vaderland: 'Zover als ik het begrijp dan is de lust om in zeer korte tijd rijk te worden ten koste van andere mensen te groot en de gelegenheid te ruim. Gevolgen zijn dat men een schare miljonairs krijgt en ook tevens een grote menigte armen. '

Het boek geeft een goede kijk op het ontstaan van verhoudingen, zowel kerkelijk als maatschappelijk zoals die nu in de Verenigde Staten liggen.

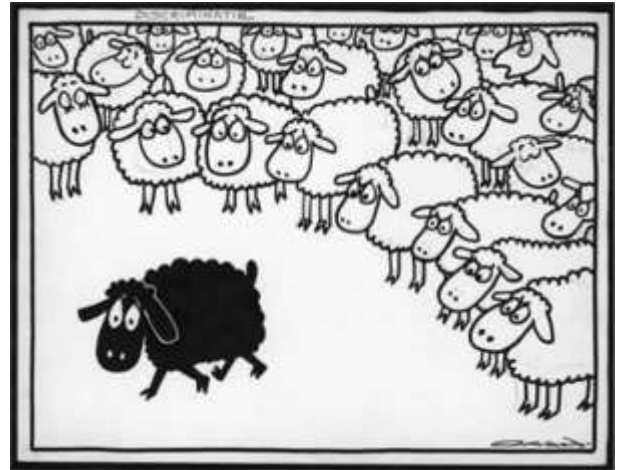
Schrijfspoedig terug" van H.J. Brinks is uitgegeven bij Boekencentrum b.v. Scheveningen en kost f 23,90 (met veel foto's).

Racismeprogramma

Sieth Delhaas

Kerkleven in Oost-Gelderland, donderdag 25 januari 1979, 37e jaargang 9

Omdat ook binnen onze regio velen hebben gereageerd op de gift die de Wereldraad van Kerken (W.v.K) uit het PCR (programma ter bestrijding van het racisme) heeft gedaan is het wellicht goed door te geven wat het centraal comité van de W.v.K., dat begin deze maand in Kingston (Jamaica) bijeen was. t.o.v. dit fonds heeft besloten. Zoals ds. Spijkerboer onlangs al schreef: er blijken mensen te zijn, die denken, dat als ze f 100 aan hun kerk geven, een gedeelte daarvan wordt besteed aan wapens voor opstandige bevolkingsgroepen waar ook ter wereld. Niets is minder waar.

In dit fonds belandt alleen geld afkomstig van mensen, die hun giften speciaal bestemmen voor de bestrijding van het racisme en ook zelf de verantwoording voor die gift nemen. Tot nu toe was het wel zo, dat, als er aanvragen kwamen bij dit PCR fonds om een bijdrage, en ieder jaar komen er enkele honderden verzoeken binnen, door de verantwoordelijke mensen een onderzoek wordt ingesteld of die groepen ook werkelijk binnen het PCR thuis horen. Hierbij worden de raden van kerken van het land waar de groep die hulp vraagt, voor advies ingeschakeld.

De kosten voor dit onderzoek werden tot nu toe geput uit het geld, dat de Wereldraad van Kerken beschikbaar stelde als budget, een soort huishoudgeld. Na alle protesten en angst van kerkleden om mee schuldig te zijn aan “wapengeweld” heeft de vergadering van het centraal comité nu besloten een andere werkwijze te kiezen.

Het PCR moet dus nu ook het geld voor onderzoek betalen uit de speciale giften van mensen die wèl mee willen helpen het racisme in de wereld te bestrijden. Een grotere financiële zorg voor het PCR dus.

Het centraal comité bevestigde in deze vergadering nogmaals dat alle giften van het PCR, dus ook dat aan het Patriottisch Front van Rhodesië, passen binnen de speciale grenzen die dit fonds hanteert om door racisme bedreigde groepen te helpen. Het centraal comité is van mening, dat goed gefinancierde propaganda-organen die anders staan tegenover de W.v.K. de mening van de lidkerken voor het PCR ongunstig beïnvloeden. Het comité raadt daarom de lidkerken aan kritisch te onderzoeken uit welke bron tendentieuze berichten over dit fonds komen.

Men dringt er bij de kerken ook op aan meer aandacht te geven aan de andere taken van het PCR dan alleen die met betrekking tot Z. Afrika. Het centraal comité heeft het PCR bovendien verzocht zich te concentreren op de vraag van de investeringen, de handel en bankleningen aan Zuid Afrika. Daarbij sprak het comité zijn zorg uit over de plannen om

blanke Zuid-Afrikanen te laten verhuizen naar andere landen, waar zij mogelijk hun racistische vooroordelen opnieuw wortel zouden kunnen laten schieten.

Jaar van het kind

Sieth Delhaas

Kerkleven in Oost-Gelderland, donderdag 8 februari 1979, 37e jaargang nr. 10

Op een konfrontatiedag met zwarte Zuid-Afrikaanse vrouwen, die onlangs in Amersfoort georganiseerd werd door de St. Werkgroep "Vrouw. Kerk, Tweederde Wereld" (waarin de christelijke vrouwenorganisaties zijn vertegenwoordigd) vroeg één van de zwarte vrouwen speciaal aandacht voor de kinderen in haar land.

"Zwarte kinderen in ons land zijn nog nooit aan bod geweest en zij zullen ook in dit, door de Verenigde Naties uitgeroepen jaar voor het kind, niet aan bod komen. Tijdens de onlusten in Soweto werden bijna 100 kinderen tussen de 8 en 18 jaar langer dan drie weken vastgehouden.

Ze worden opgepakt en de politie geeft de familie daarover geen bericht. Als niet toevallig iemand gezien heeft, dat zo'n kind door de politie is meegenomen, leven de ouders in grote onzekerheid over hun kind", aldus haar relaas. "En toen journalisten de politie vroegen wat zij zo lang met deze kinderen doen, luidde 't antwoord: 'die kinderen zijn bij ons veiliger, dan ze bij jullie ooit zijn.'"

Kinderen worden vaak 's nachts zonder enige opgaaf van redenen door de politie opgehaald en dan eenzaam in een cel opgesloten. "Ze kunnen met onze kinderen doen wat ze willen" vertelt deze Z. Afrikaanse. "We weten nooit hoeveel kinderen er gevangen zitten. En als ze vrij gelaten worden vluchten ze meestal het land uit. We weten, dat die kinderen gemarteld worden en geslagen en ze worden misbruikt om over elkaar te klikken. Kinderen beneden de 13 jaar worden misbruikt om te getuigen tegen ouderen."

Het gebeurde, dat een hele school met 81 kinderen zonder proces 5 maanden werd vastgehouden en op een ontstelde vraag van één van de Nederlandse vrouwen die deze konfrontatiedag bezochten wat die kinderen dan wel gedaan hebben, was er slechts één simpel antwoord: "ze zijn zwart, mevrouw".

Diakonie in Aalten

Sieth Delhaas

Kerkleven in Oost-Gelderland, donderdag 3 mei 1979, 37e jaargang nr. 16

Voorlichting en nog eens voorlichting is het devies van de Aaltense diakonie, om de gemeente belangstelling te laten krijgen voor het diakonale werk. In elk nummer van "Kerkleven" is dan ook, onder het bekende vignet van de landelijke diakonale raad, wat informatie te vinden. Is er van eigen bodem niets te vertellen, dan wordt het verder weg gehaald, maar de diakonie moet present zijn. Dit is, volgens de heer Arentsen, sinds 1975 voorzitter van de diakonie, de reden waarom er nooit gebrek is aan diakenen of medewerkers als er iets moet gebeuren.

Oproepen voor vrijwilligers voor autodiensten naar ziekenhuizen leverde 35 en voor kerktelefoon 10 reacties op. "Als er in andere gemeenten geklaagd wordt over gebrek aan mensen" vindt de heer Arentsen, "dan komt het vaak omdat gemeenteleden te weinig op de hoogte zijn van wat de kerk doet".

In de diakonie zelf zitten 4 vrouwen en 14 mannen. Wat ongelijk verdeeld, maar men gaat ervan uit, dat door de Hervormde Vrouwendienst (HVD), al erg veel werk verzet wordt, uiteraard door vrouwen, en dat mannen nog al eens de neiging hebben zich van bepaalde taken binnen de kerk te gemakkelijk af te maken. Een reden te meer om mannen bij het diakonale werk te betrekken.

De diakonie in Aalten houdt zich momenteel bezig met gezinszorg, autodienst op ziekenhuizen, voor mensen, die geen gebruik kunnen maken van het openbaar vervoer, beheer kerkelijke goederen, recreatie (kinderkampen), bandrecorder en kerktelefoon. Binnenkort wordt er ook een werkgroep Werelddiakonaat opgezet. Hierin zullen een diaken en voor de rest gemeenteleden gaan werken.

Op het ogenblik wordt er nog niet gewerkt met een speciaal projekt. Tot nu toe is het geld voor Werelddiakonaat, 1/3 van het bedrag dat de diakonie ter beschikking heeft, rechtstreeks overgemaakt aan de Generale Diakonale Raad van de Hervormde Kerk. Werelddiakonaat ligt wat moeilijk in Aalten, omdat bij veel mensen, en de heer Arentsen rekent zich daar zelf ook toe, alles wat maar met de Wereldraad van Kerken te maken heeft, goed mis is. Aan de 2% aktie wordt dan ook niet meegedaan. De plaatselijke kerkvoogdij zondert wel 2% af en besteedt dat geld dan aan projekten van de Generale Diakonale Raad. "Wij vertrouwen de zaak van de WvK niet", zegt de heer Arentsen, "slechts een kleine minderheid is het hier niet mee eens". Daarom vindt hij het ook belangrijk, dat een werkgroep Werelddiakonaat aan de gang moet gaan. Deze zal er vooral voor moeten zorgen, dat de gemeenteleden goed en

zorgvuldig worden voorgelicht. En het is beslist de bedoeling, dat er ook pro Wereldraad mensen in de werkgroep komen.

Het stokpaardje van de Aaltense diakonie zijn de kinderkampen voor kinderen uit grote steden, die nooit aan vakantie toekomen. In 1979, het derde jaar, verwacht men er ongeveer 50 en al jaren lang gaan zo'n 250 tot 300 Aaltense schoolkinderen van "alle gezindten" in een gebied tussen Ruurlo en Eibergen vakantie vieren.

Bij het zoeken naar mankracht voor de diakonie wordt zorgvuldig gekeken naar welke taken er vrij komen en de geschiktheid van de kandidaat.

Zelf vindt de heer Arentsen, dat iemand die zich beschikbaar stelt toch wel 2 perioden van 4 jaar moet blijven "zitten", om goed te kunnen werken.

Er is een goed contact met de gereformeerde diakonie en er wordt aan gewerkt om zoveel mogelijk werkzaamheden parallel te laten lopen. Ook met de katholieken wordt samengewerkt, maar daar ligt het wat moeilijker omdat de organisatie van deze kerk totaal anders is. Er is wel een plaatselijke diakonale raad waarin alle 3 kerken verenigd zijn en jaarlijks organiseert men samen de kledingactie "Mensen in nood".

Een Zuid-Molukker is niemand...

Sieth Delhaas

Kerkleven in Oost Gelderland, donderdag 17 mei 1979, 37e jaargang nr. 17

De gijzelingsakties van 1977 hebben ook Nederlanders tot verbijsterende racistische daden en uitspraken verleid. Er is "récht" gesproken en het leven gaat door. Alleen op hoog niveau wordt er wat gesleuteld aan het probleem van de Zuid-Molukse bevolkingsgroep in ons land. Wat is er op het menselijk vlak gebeurd? Niet zo veel, denk ik. Er zijn wat pogingen tot contacten geweest, maar of er echt iets uitgekomen is?

Met die gedachte in het hoofd heeft de Werkgroep Werelddiakonaat in Winterswijk een konfrontatiedag met Zuid-Molukkers

georganiseerd. Bezig zijn met Werelddiakonaat en ontwikkelingsproblematiek is gemakkelijker als het om zaken ver af gaat, dan dichtbij. Daarom is er gekozen voor een probleem onder handbereik. Jammer, vonden we eerst, dat er maar elf belangstellenden waren, waaronder nog vier van buiten de eigen gemeenten, later bleek dit erg goed te zijn. De werkgroep én de gasten vormden t.o.v. de 5 Zuid-Molukse mannen (twintigers) geen front, maar mensen, die open stonden voor wat de Zuid-Molukkers te vertellen hadden; over hun geschiedenis, hun plannen voor de toekomst ("al moeten we tachtig jaar praten"), hun woon-en leefklimaat in ons land, ons dorp, hun verlangen naar recht op eigen identiteit.

Eén van de werkgroep noemde de dag "onthullend". Voor de Zuid-Molukkers moet het net zo geweest zijn. Aan het eind ervan vertelde één van hen, dat deze dag zo'n aparte ervaring was geweest, omdat ze mensen hadden ontmoet, die geen aanval deden op hun cultuur, op hun aanspraken, maar kennelijk geen ander doel hadden dan het leren kennen van elkaar als méns. "We moeten hierover nadenken en praten met de anderen."

De dag is besloten met een behendigheidsdans door een groep Zuid-Molukse jongeren', die voor die 10 minuten een vracht werk over hadden. We hebben er met z'n allen van genoten. Binnenkort gaan we kijken hoe we verder kunnen gaan.

Bij het nakaarten over de dag kwam het verhaal van één van de Molukkers nog eens op tafel. Ik vind het belangrijk genoeg om door te geven en over na te denken.

Bennie is al een jaar werkloos. Hij houdt vol met solliciteren ondanks de zeer negatieve ervaringen met z'n blanke aspirant werkgevers. Sollicitaties in Winterswijk, Doetinchem en Arnhem leverden slechts teleurstellingen, omdat de vakature al bezet bleek. Terug in Winterswijk laat hij de man van het Arbeidsbureau opbellen of de betrekking nog vakant is. "Ja", is dan steeds het antwoord "er is niemand geweest". Diskriminatie mag niet in Nederland. Maar zulke werkgevers zijn moeilijk voor dit gat te vangen. Er zijn immers uitvluchten te over om Bennie niet te nemen zonder ronduit te zeggen, dat je hem niet moet omdat hij bruin en Zuid-Molukker is.

De vraag blijft of de arbeidsbureaus in deze gevallen niet wat agressiever tegen de werkgevers zouden moeten optreden. Een werkloze moet aantonen, om z'n uitkering te behouden, dat hij heeft gesolliciteerd. Op welke gronden kan een werkgever ongestraft weigeren iemand in dienst te nemen?

Ook in ons land lopen mensen, die niet in ons kleinburgerlijke straatje passen, kans om voor "niemand" te worden aangezien!

Namens de werkgroep Werelddiakonaat

Katechese voor verstandelijk gehandicapten

Sieth Delhaas

Kerkleven in Oost-Gelderland, donderdag 9 augustus 1979, 37e jaargang nr. 22

In Aalten zal in de maand september a.s. begonnen worden met een vorm van katechese aan verstandelijk gehandicapten. Het zullen twee groepen zijn die eens in de veertien dagen bij elkaar komen, gevormd door mensen die zitten op het nivo van “moeilijk lerenden” tot “zeer moeilijk lerenden”. Katecheten zullen zijn vier vrouwen, die door hun beroepsarbeid betrokken zijn bij de gezinsvervangende tehuizen en scholen voor deze gehandicapten.

Evangelie doorgeven

In Aalten bestaat al langer een pastoraalteam van vier hervormd/gereformeerd vrouwelijke ouderlingen onder leiding van de gereformeerde predikant die zich met de geestelijke verzorging van deze gemeenteleden bezighoudt. Tot nu toe is geprobeerd op een aangepaste manier aan de bewoners van de in Aalten gevestigde huizen en aan verstandelijk gehandicapten, die bij partikulieren wonen, iets door te geven van het evangelie. Al naargelang van het bevattingsvermogen werden bijbelbesprekingen gehouden, met het stellen van vragen (bewoners van de Cederhof); groepsdiskussies (Elsenhof); het vertellen van een bijbelverhaal met het bekijken van diaplaatjes (Beukenhof en Hazelaarhof).

Een volgende stap tot integratie van deze groep gemeenteleden binnen de kerken vindt het pastorale team nu deze katechese.

Geest ingeruild voor verstand

Ds. Pruiksma uit Lichtenvoorde, wiens eigen gemeente te klein is voor een volledige taak en daarom als pastor aan deze tehuizen is verbonden, had, toen hij met dit werk begon geen enkele ervaring met geestelijk gehandicapten. Overigens vindt hij het woord “geestelijk” gehandicapt een foute benaming. Hij grijpt daarvoor terug naar het grote gebod waarin staat: “Gij zult de Heere uw God liefhebben met geheel uw hart, met geheel uw ziel en geheel uw verstand”. “Verstand is”, zegt ds. Pruiksma in de NBG-vertaling uit het Hebreeuws verkeerd vertaald. Eigenlijk staat er met geheel uw “geest”. De geest is het bewegende element. Het doel van de mens is God. Als dat de opdracht is van de mens, wie haalt het dan nog in zijn hoofd om te spreken van “geestelijk” gehandicapten? D.w.z. dat deze mensen achtergesteld zijn in hun bewogen zijn naar God toe. Wij hebben in onze samenleving de “geest” vervangen door het “verstand” en dat is een grote theologische denkfout. Deze mensen hebben een verstandelijke handicap.

Bij het groeien van hun kalenderleeftijd blijft de groei van hun verstandelijke leeftijd achter”. Overigens is al lang gekonstateerd, dat de kerk in het algemeen in spreken en

handelen uitgaat van een middengroep. Zij die daarbuiten vallen voelen zich niet aangesproken en hebben de kerk intussen verlaten of zullen dat in de toekomst nog doen. Mensen, die de verstandelijke ontwikkeling om het spreken in de kerk te begrijpen, nog niet hebben meegemaakt zijn o.a. de kinderen. Ds. Pruiksmā: “Kinderen van de eerste klassen van de basisschool zijn in die zin ook mensen met een verstandelijke handicap. Wij moeten dus kerkdiensten maken voor bepaalde nivo’s. In de aangepaste kerkdiensten, die we in Aalten houden zitten ook heel veel kinderen die net zo goed meedoen als ik vragen stel. En als je met dit werk bezig bent, ervaar je hoe enorm beperkt je taalgebruik is”.

Deze diensten en straks de katechese is een poging om deze mensen, die toch ook bij de gemeente van Jezus Christus behoren volledig te laten opnemen in het gemeenteleven. Angst bij predikanten om “van de preekstoel af te komen” omdat je zo’n dienst nu eenmaal anders aan moet pakken dan een “normale” kerkdienst, angst van gemeenteleden en onwil om zich met de verstandelijk gehandicapten bezig te houden en ook moeite vaak om ze als gelovige serieus te nemen. Allemaal barrières, die het mee opgenomen zijn in de gemeente belemmeren.

Wisselwerking

Hoe de stof die behandelt gaat worden eruit zal zien is onbekend. Het wordt een aftasten. Elke katechete gaat op haar manier aan de slag en in teambesprekingen zullen steeds ervaringen worden uitgewisseld. Op andere plaatsen in het land is men al met soortgelijk onderricht bezig, maar nergens bestonden bepaalde methodieken. Het team denkt dan ook dat de katechese op een zelfde schema neer zal komen waarop de aangepaste kerkdiensten zijn gebaseerd; bekende bijbelverhalen behandelen en de essentie van het verhaal duidelijk proberen te maken. Zo kan er een wisselwerking ontstaan tussen katechese en eredienst. Zoals het ook “normaal” zou moeten gaan: in de katechese moeten (jonge) gemeenteleden wijzer worden gemaakt over de achtergronden van de bijbel, maar ook in de kerkdienst mag dit niet uitblijven. In de eredienst komen dan meer de gevoelsmatige aspecten naar voren. Ds. Pruiksmā: “Wat heeft de kerk meer te doen dan de Schriften uit te leggen? Als je het goed doet is katechese ook een stukje verkondiging en de verkondiging in de kerk gaat over in een stuk onderricht”.

Pastoraat

De volgende stap, die het team voor ogen staat is het pastoraat. De vraag moet dan gesteld: hoe krijg je kerkmensen zo ver, dat ze in hun denken en doen voluit rekening houden met verstandelijk gehandicapten? Over het werk dat nu gebeurt wordt uiteraard gerapporteerd op de plaatselijke kerkeraden. “Maar” zegt ds. Pruiksmā “het gevaar bestaat, dat je een schouderklopje krijgt en er gezegd wordt: het gaat wel goed. Het zou pas echt goed zijn als de kerk er zelf door veranderde. Het zou met zich mee moeten brengen een grotere openheid en eerlijkheid. Dat niet meer alleen het verhaal van ellende, verlossing en dankbaarheid mag, maar dat het mag dat er ook andere methodieken zijn, dat het mag in de kerk, dat er andere dingen zijn die ter sprake komen. Dat ook de ogen naar de minderheden open gaan”.

Arbeid en werkloosheid

Sieth Delhaas

Kerkleven in Oost-Gelderland, donderdag 23 augustus 1979, 37^e jaargang nr. 23

”We staan voor de drempel van een verandering, juist omdat steeds meer mensen leven moeten zonder arbeid. Werkenden en niet-werkenden moeten zich grondig bezinnen of leven zonder arbeid niet gelijkwaardig is aan leven met arbeid. Het wordt de hoogste tijd, dat een proces van denken wordt ingezet, waarin leven zonder arbeid waarde en betekenis wordt gegeven”.

Het bovenstaande een citaat uit de brochure “Arbeid en Werkloosheid”, die samengesteld is door een “Provinciaal Beraad Kerk en Samenleving”. Dit Beraad is ingesteld door de Hervormde Kerk in Gelderland, waarin ook enkele Gereformeerden zitting hebben. Het heeft zich bezig gehouden met de problemen van arbeid en werkloosheid. “We zijn begonnen” staat in de inleiding te lezen “met een oriëntatie op het vraagstuk van de arbeid. Maar dan tegen het donker van de problematiek van degenen, die niet meer kunnen of mogen werken. Die niet meer aan het werken toekomen vanwege de werkloosheid of vanwege hun gezondheid. Ze worden vaak met de nek aangekeken. Waarom toch...?”

Na deze vraagstelling wordt ingegaan op de oorzaak waarom arbeid, duidelijker gezegd, betaalde arbeid, die overgewaardeerde plaats in onze maatschappij inneemt die hij nu heeft. Met alle nare gevolgen van dien.

Via enkele cijfers over de werkloosheid in ons land van de laatste jaren, komen de samenstellers van de brochure terecht bij de oorzaken ervan. Werkloosheid t.a.v. een tijdelijke inzinking van de economische bedrijvigheid of conjuncturele werkloosheid; seizoen werkloosheid.

En de structurele werkloosheid, die ontstaan is door het geheel van ons arbeidsproces en als gevolg van ons economische systeem, waarmee we nu voornamelijk van doen hebben.

Niet alleen op “gewone” werklozen richt zich de aandacht. Ook gehandicapten (geestelijk of lichamelijk), Nederlanders van elders (rijksgenoten, Surinamers) worden genoemd.

Vraag en aanbod van werk en mensen passen ook lang niet op elkaar. Uit de tekst blijkt, dat er heel wat factoren zijn te noemen, die daaraan schuldig kunnen zijn. Steeds verder gaande mechanisering en automatisering, overproductie, waardoor er geen nieuwe arbeidsplaatsen meer zullen worden geschapen, want arbeid door machines is goedkoper dan door mensen.

Hoe je het ook wendt of keert, een opleving van de economie zou zelfs geen ruimte scheppen, omdat investeringen toch meer en meer in het machinepark terecht komen.

Logische konklusie: we zullen moeten leren leven met een groot stuk werkloosheid. “Want”, lezen we in de brochure, “onze economie is niet gericht op het scheppen van arbeidsplaatsen.

Het doel is produceren. Een produkt leveren dat z'n vruchten afwerpt en waardoor er rendement ontstaat.

Een arbeidsplaats op zich is nog niet alles. Want waar komt het grote aantal WAO-ers (mensen die een uitkering krijgen vanwege de wet op de arbeidsongeschiktheid) vandaan? Het aantal kan geschat worden op 550.000 mensen. Het is bijna 13% van onze gehele beroepsbevolking. Een onderzoek heeft uitgewezen dat dit grote percentage een stuk werkloosheid verbergt. Ziek zijn en geen werk hebben treft dubbel. Het hoge aantal langdurig zieken doet eveneens veronderstellen, dat er iets fout zit in de verhouding: mens en arbeid.

Arbeid, meedoen in het arbeidsproces, is in onze tijd dus geen vanzelfsprekendheid meer, en als je werk hebt kan het zelfs zo geestdodend zijn dat je er ziek van wordt. Maar omdat meedraaien in het arbeidsproces in onze samenleving altijd nog een bepaalde status met zich meebrengt, dan tel je méé, is werkloos zijn nog altijd een verschrikkelijke toestand. De realiteit onder ogen ziend dat grote werkloosheid een blijvende gast zal zijn in onze maatschappij, wordt het hoog tijd, dat zaken rond arbeid en werkloosheid eens van een andere kant bekeken moet gaan worden. Niet alleen door de werklozen zelf, waarvan er enkelen misschien al voorzichtig aan toe zijn, maar vooral door de mensen om hen heen, het wel werkend deel van Nederland.

Want leven zonder (betaalde) arbeid kan ook een waardevol leven zijn.

Via wat informatie over de financiële mogelijkheden van werklozen, wordt er in de brochure een overzicht gegeven hoe men vroeger en nu nog dént over arbeid. In vroeger dagen bracht arbeid een stuk bevrijding met zich mee. Men trachtte door nauwgezette arbeid en zuinig leven het beter te krijgen. Een leven op een hoger plan met meer mogelijkheden. Idealisering van de arbeid, een arbeidzaam leven is gelijk aan een deugdzaam leven, ledigheid is des duivels oorkussen.

Niet alleen het christelijk geloof, vooral het Calvinistisch denken, maar ook in allerlei andere wereld- en levensbeschouwingen neemt arbeid een centrale plaats in. Een kwaad gevolg daarvan is, dat heel wat mensen hun leven laten opgaan in arbeid. Léven betekent alleen werken. "Het probleem van onze westerse cultuur is nog ingewikkelder. Omdat wij de arbeid vaak geheel ondergeschikt maken aan (overmatig en overbodig) produceren van produkten en winst het enige middel blijft om onze welvaart te waarborgen, overheerst de produktie het gehele bestaan."

Hoe denkt de bijbel over arbeid? Ook daarin zijn allerlei aspecten die het overdenken waard zijn. Hoe hebben wij de arbeid waarover de bijbel spreekt opgevat? Het lijkt er vaak op, dat het dan alleen gaat om werk waarmee men zoveel mogelijk verdient. De schrijvers van de brochure komen tot de konklusie: "Zo te zien is arbeid inderdaad een middel tot bevrijding uit de nood. Maar dan niet alleen produktieve betaalde arbeid. En nimmer als doel op zichzelf. De waarde van de mens dient dan ook niet gekoppeld te worden aan het wel of niet hebben van werk en aan de resultaten die het oplevert.

Zo moet de arbeid ten dienste staan van de mens en de leefbaarheid van de wereld. Dat is dan tegelijk de grens van de arbeid. Wanneer deze grens van dienst overschreden wordt door de arbeid zelf, door de tijd die het vraagt, door het produkt dat vervaardigd wordt of door de neveneffecten van het arbeidsproces, kan de arbeid een bedreiging worden voor de mens. Dan verdrinkt het leven erin."

Hoe gaan we met z'n allen in deze tijd de arbeid herwaarden en herverdelen? Zoiets kan niet van hogerhand worden opgelegd. Daarover moet men het met elkaar eens zijn. Er moet over worden gepraat. Meninge die al zo lang vast stonden moeten worden veranderd. We zullen elkaar wat af moeten staan, tijd en werk, om met elkaar een leefbaar leven te krijgen. Het zou goed zijn als over deze zaken: arbeid en werkloosheid binnen de kerk grondig wordt gesproken tussen de mensen onderling. Daarvoor is deze brochure gemaakt.

Achterin staan wat discussievragen die voor gespreksgroepen, katechisaties, vereniging, maar ook voor persoonlijke oriëntering zijn bedoeld.

De brochure "Arbeid en Werkloosheid" kan aangevraagd worden bij: Provinciaal Kerkelijk Bureau, Zijpendaalseweg 51a, Arnhem, tel. 085-433009.

Wat betekent de doop?

Sieth Delhaas

Kerkleven in Oost-Gelderland, donderdag 29 november 1979, 38^e jaargang nr. 5

ZELHEM – “Christen-zijn zal in de komende decennia geen vanzelfsprekende zaak meer zijn. Meer en meer zal het erom gaan, dat mensen een bewuste keus doen en vanuit een overtuiging gaan leven, die ook konsekventies heeft voor hun maatschappelijk bestaan. Wil je goed reageren op deze ontwikkeling, dan zul je bij de interne opbouw van de gemeente de nadruk moeten leggen op de geestelijke groei van de gemeenteleden. Dat betekent, dat je afscheid neemt van het patroon van een kerk, die in de samenleving is gebed. Je zult moeten zoeken naar een patroon van kerk-zijn, waarbij de eigen inbreng van de mensen hoog genoteerd staat”. Dit is de mening van ds. J. Monteban uit Zelhem als ik hem vraag naar de gedachten achter het dooppastoraat, dat door de kerkeraad van deze gemeente is ingesteld.

“Mijn kollega Gerbrandy en ik hadden al lang het gevoel, dat als er een aantal ouders naar de doopzitting kwamen om hun kinderen te laten dopen, dit voor beide kanten een eerste kennismaking was. Wij kenden de ouders niet. Die ouders kenden ons alleen omdat we predikant in het dorp zijn.”

Evenals overal elders is er behalve de meelevende kern toch ook een grote groep kerkleden, die alleen bij doop, belijdenis, huwelijken begrafenissen de kerk binnengaat. Hoewel men in Zelhem de moeilijkheid onderkent om een bepaalde geloofsbeleving te doorbreken, is men zich vanuit de kerkeraad toch gaan afvragen: hoe kunnen wij intensiever contact tot stand brengen met doopouders?

Gespreksavond

In de eerste plaats is men afgestapt van de kreet “doopzitting”. Daarvoor in de plaats is gekomen een gespreksavond. De doopouders worden gevraagd zich vooraf te melden, zodat ervan beide kanten enige voorbereiding kan zijn. Intussen heeft een sekte-ouderling, na ontvangst van het geboortekaartje, al een huisbezoek afgelegd en het boekje over de doop van “Open Deur” achtergelaten.

Op de gespreksavond, intussen zijn er al twee geweest, worden de doopvragen uitgelegd en besproken. Er wordt voorlichting gegeven over het gebruik van kinderbijbels, waarvan de ouders na de doop een exemplaar mogen kiezen. Een keus kan gemaakt worden uit: Bijbelse verhalen voor jonge kinderen van Cramers-Schaap; Bijbel voor de kinderen van Klink; Woord voor Woord van Karel Eykman; Dromen van Vrede, van G. Evenhuis en K. Bouhuis en verhalen van Jezus en over Israël van Beneker en Hanna Lam.

Op die avond wordt ook geprobeerd, als de ouders ervoor voelen, samen de doopdienst voor te bereiden, met de mogelijkheid zélf ook een rol in de dienst te spelen. Behalve de doopouders nemen twee ouderlingen van het dooppastoraat de dienstdoende ouderling, van die zondag en een predikant deel aan het voorgesprek.

In de doopdienst die erop volgt overheerst vanzelfsprekend het feestelijk element. De kinderen uit de oppasdienst en de crèche komen rond het doopvont staan en daarna is er gelegenheid de doopouders te feliciteren. Waarschijnlijk het gebruikelijke beeld van een doopdienst zoals die op vele plaatsen in Nederland zal worden. Toch met dit verschil, dat de beleving en het besef wat er die dag gebeurt voor de ouders dieper is geworden; dat het op één of andere manier kan doorwerken in wat zij hun kind aan waardevols gaan meegeven.

Godsdienstige opvoeding

Met deze dienst is het dooppastoraat niet teneinde. In het komende voorjaar zullen alle ouders, die vier jaar geleden hun kindje lieten dopen een uitnodiging krijgen voor een gesprek. De commissie dooppastoraat, die uit vier ouderlingen bestaat gaat dit voorbereiden. “Wij vinden”, zegt ds. Monteban, die als predikant van het vormingswerk deze gesprekken zal bijwonen, “dat dit nagesprek bij het dooppastoraat hoort. Het is de bedoeling, dat wij de godsdienstige opvoeding aan de orde stellen. Ik denk daarbij ook aan de manier hoe je kindervragen opvangt. “Opa is in de hemel, boven”. Dan zijn er aarzelingen bij degene die moet antwoorden. “Boven”, waar is boven? Waar is God? Zulke gesprekken zullen uit konkrete ervaringen van de ouders opgebouwd worden.

Je kunt inventariseren wat de moeilijkheden zijn bij die godsdienstige opvoeding. En dan denk ik zeker ook aan het bidden; waarom vouw je je handen en sluit je de ogen? En zoeken naar goede kindergebeden.”

Of het bij één gesprek zal blijven, hangt helemaal af van de reacties van de ouders en de hoeveelheid gespreksstof die er naar voren komt.

Homofilie in het kader van de kerk

Sieth Delhaas

Kerkleven in Oost-Gelderland, donderdag 6 maart 1980, 38e jaargang nr. 12

Is het kader van de kerk eigenlijk wel berekend op de taken die het aan moet? Dat is geen overbodige vraag voor wie op vrijdag 22 februari j. l. de discussie volgde tussen pastores en hun ouderlingen en of diakenen van Aalten en Bredevoort en vertegenwoordigers van de Pastorale Gespreksgroepen Homofilie.

Voorlopig moeten de Pastorale “huiskamerkringen” nog fungeren als schuilhut voor de homofiele mens want de kerk is er nog niet aan toe, ondanks de moedgevende uitspraken van de hervormde en gereformeerde synodes. Op de bijeenkomst in gebouw “Elim”, die gehouden werd op initiatief van de gespreksgroepen Homofilie, vertelden twee homofielen hun verhaal. De echtgenote van een homofiele partner liet een dapper relaas horen hoe zij en haar echtgenoot dit probleem binnen hun huwelijksrelatie hadden verwerkt. Een moedige onderneming, dat wel. Maar betreurenswaardig als het moet gebeuren om te proberen geaccepteerd te worden door heterofiele kerkmensen, of tenminste begrip te wekken voor hun situatie. Presenteer je je openlijk als homofiel en ben je blij daarom, (dat dit kan bleek uit het verhaal van één van hen), dan weet “de kerk” geen raad met je. Want alleen voor zielenpieten kun je bidden en ze troosten.

In de groepsdiskussie bleek dat de meeste kerkelijke ambtsdragers óf nooit met het probleem homofilie waren geconfronteerd, óf er niets van wisten, óf nog nooit een homofiel hadden ontmoet. Het laat zich raden hoe de hulpverlening op gang zal komen als van hen tijdens een huisbezoek een bijdrage in het probleem wordt verwacht.

De moeilijkheid in de discussie is, dat bleek ook weer deze avond, dat de Bijbel zelf geen voorbeeld geeft van een homofiele relatie, zodat men aan de hand daarvan tenminste haarzuiver zou kunnen zeggen: het mag of het mag niét. Het touwtrekken om de bekende bijbelteksten duurt onverminderd voort, gezien de bijdrage van één van de Aaltense predikanten in “Kerkleven” van 7 februari jl. Jammer genoeg blijft de discussie dan hangen op het niveau van de theologen.

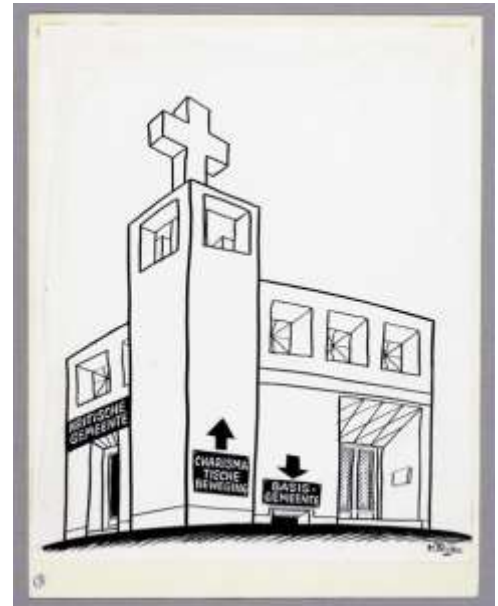
De diverse pastores zegden toe, dat het gesprek binnen de verschillende gemeenten zou worden voortgezet. Ook op deze avonden willen de homofielen graag present zijn om zo de levensgrote keistenen die ze op hun weg naar de kerk nog vinden te helpen op te ruimen.

Geloven is een werkwoord

Sieth Delhaas

Kerkleven in Oost-Gelderland, donderdag 3 april 1980, 38^e jaargang nr. 14

"Het Hebreeuwse DABAR betekent zowel woord als daad. Het is een heel eigen uitdrukking in de bijbel: het woord dóen. "Er zij licht", Gods woord op de eerste scheppingsdag is niet te scheiden van zijn daad. Het licht is er op dat moment. Mensenwoorden staan vaak haaks op mensendaden. Geloven wordt dan niet zichtbaar maar blijft binnen of binnenkerks. Dat geloof draagt dan geen vrucht". Zo begon mevrouw Doro van Houten-Immink uit Amersfoort haar inleiding over de basisbeweging en kritische gemeenten in Nederland. Haar gehoor bestond uit leden van de Hervormde Vrouwen Diensten uit Gelderland. Omdat deze beweging, die in onze streken nog een vrij onbekend verschijnsel is, nogal eens verkeerd begrepen en dienovereenkomstig beoordeeld wordt, geef ik nog enkele gedeelten door van wat mevrouw van Houten op 11 maart jl. in één van de zalen van het Gelderse Provinciehuis vertelde.

Protestbeweging

"Marx heeft gezegd: geloof is opium voor het volk. Maar daarmee bedwelmt het volk zich zelden. Wat heb je aan een leven waar je geen raad mee weet met de idee: later zal het anders zijn. De mensen zien geen mogelijkheid de eigen werkelijkheid te veranderen. Wat heeft dit te maken met de basisbeweging? Deze is ontstaan aan het begin van de jaren zeventig. Dat hing samen met de protestbeweging op maatschappelijk gebied. Provo, anti-militairisme, enz. Dit protest stond dwars op de welvaartsroes. Er werden vragen gesteld. Hoe kan dat? Hier oververzadiging en luxe, daar honger en bittere armoede. Waar die luxe en welvaart wordt bedreigd door verzet in de arme landen wordt dit met geweld bestreden om de orde en rust te herstellen.

In Nederland ontstonden de problemen rond buitenlandse arbeiders, onze eigen jeugd raakte verslaafd aan drugs, huwelijken liepen stuk, mensen die wachtten op een huis naast zo veel leegstand. Er ontstonden actiegroepen".

Van kerk vervreemd

Mevrouw van Houten vertelt hoe ze zelf in die tijd betrokken raakte bij de opzet van een Wereldwinkel. "Er ging een wereld voor mij open. Ik hoorde dingen, die ik nog nooit had gehoord. We werkten samen met mensen uit verschillende kerken en verschillende politieke stromingen. We vormden gespreksgroepen samen met mensen die allang van de kerk vervreemd waren. Wij vroegen ons af waardoor wij van de kerk vervreemd waren.

En de marxistische jongeren in onze groep vroegen wij wat zij wilden van gelovige mensen. Op die vragen zijn wij ons gaan bezinnen. Zo ontmoetten wij elkaar, gelovigen en ongelovigen, rooms-katholieken en protestanten. Wij wisten zeker: zo is de wereld niet bedoeld; daar leggen wij ons niet bij neer. De gelovigen zeiden vanuit hun geloof in Jezus Christus dat zij een poging wilden wagen om anders te gaan handelen en spreken. Dat kan met mensen die niet geloven als bondgenoten.

Dat kun je niet alleen. De dingen die je doet en zegt wekken verzet op. Je wordt een mikpunt van spot.

Uittocht en opstanding

Het begin was enthousiast en aarzelend. De basisbeweging is een beweging van onderop. Mensen ontwaakten en gingen op zoek naar nieuwe vormen van geloven. Hun geloof werd een werkwoord. Akties ontstonden en al zoekend werden kerkgrenzen doorbroken. Mensen herkenden elkaar in hun verhalen van uittocht en in verhalen van de opstanding van Jezus Christus.

Beide verhalen hebben alles in zich van de mensen in deze maatschappij, mensen in deze wereld. Hebben te maken met tegenspreken, tegen macht, tegen onrecht.”

Zo is men ook de bijbel anders gaan lezen. Samen zijn wij ons gaan buigen over die bijbel, het Oude Testament, de oorsprong waarvan je dient uit te gaan. De oorsprong waarbuiten geen evangelie denkbaar is. Je ontdekt, dat God bevrijdend werkt in Israël en dat later Jezus van Nazareth gelijk werd aan verdrukten, hongerigen en dorstigen en gezonden werd om de boodschap van verlossing en bevrijding te verkondigen. Het gaat niet om een God van orde en rust. Maar om een God die oproept tot optrekken uit de slavernij. Een God die oproept tot onderlinge zorg. Hij wil geen slavenbestaan, geen onderdrukking.

Kritisch geloof

Mevrouw van Houten wees erop, dat het geloof in de loop van de tijd zijn kritische functie heeft verloren. Daar probeert men in de basisbeweging op terug te komen. Er worden zaken aan de orde gesteld zoals de macht van de kernwapens, het onderscheid tussen blank en zwart, mannen en vrouwen, vervuiling van het milieu. Zaken die sluipend de samenleving binnenkomen er zich nestelen en waarop ook de kerkmens, de gelovige geen antwoord meer heeft, omdat hij de kritische geloofshouding mist. Niet, dat de mensen van de basisbeweging alles zo goed weten “maar” zegt Doro van Houten “het gaat erom, dat wij met open ogen en open harten – die soms krompen van onzekere vragen – in de wereld willen staan, ons protest willen laten horen al zoekend naar andere mogelijkheden en andere antwoorden op de vragen die we stellen. Zoekend naar de weg die ons gewezen is door Christus onze Heer”.

“UITTOCHT” informatiebrief van de basisbeweging. Om te weten wat de basisbeweging doet; om een plek te vinden voor jezelf en voor anderen; om geïnspireerd te worden en anderen te inspireren.

“UITTOCHT” verschijnt in 1980 8 keer en kost f 20. Abonn. Sekr. Basisbeweging, Tolsteegsingel 33, 3582 AH Utrecht.

Katechese en de onvanzelfsprekendheid van de kerk

Sieth Delhaas

Kerkleven in Oost-Gelderland, donderdag 1 mei 1980, 38^e jaargang nr. 15

WINTERSWIJK— Voor de aanvang van de katechisaties voor het seizoen 79/80 verstuurden de zes hervormde predikanten 1316 uitnodigingen aan jongeren tussen 16 en 21 jaar. Het bracht geen grote schok teweeg dat maar 158 jongeren (12%) op het gemelde lesuur kwamen opdagen. Het was eerder een bevestiging van wat al vaker in de afgelopen jaren was gekonstateerd: een teruglopende belangstelling voor het kerkelijk werk onder de jongeren.

Dit trieste resultaat heeft de plaatselijke hervormde jeugdraad doen besluiten een onderzoek te houden onder de wegblijvers om een beeld te krijgen van hun motivatie of het ontbreken daarvan om niet deel te nemen aan de katechisatieles of andere kerkelijke activiteiten.

Om de enquête een zo goed mogelijke kans van slagen te geven heeft men gekozen voor een persoonlijk bezoek om wat gericht en dieper op bepaalde vraagstukken in te kunnen gaan dan bij het simpelweg afgeven en weer ophalen van een enquêteformulier.

Het resultaat is verwerkt in een overzicht waarin uitspraken staan van 186 jongeren die de bezoekers zonder veel interesse “afscheepten” aan de deur of in een meer vertrouwelijk gesprek hun visie op geloven en kerk ten beste gaven.

De 169 formulieren die beantwoord werden zijn onderverdeeld in 6 categorieën. 20% deelde ronduit mee “niet te geloven”, 35% reageerde negatief maar vermeldde niet duidelijk of ze nog geloven en 19% liet een vrij positief geluid horen.

Op de vraag waar ze hun godsdienstige kennis tot nu toe hadden opgedaan bleek “thuis” een doorslaggevende rol te spelen (55.5%). Bij de eerste categorie (9 jongeren), tegenover godsdienstonderwijs op school 44.4% en “de zondagsschool” 33.3%. Het “soms” naar de kerk gaan komt voor 44.5% van de jongeren neer op het kerstfeest of bij een doop- of huwelijksdienst en 33.3% gaf toe nooit of “niet meer” te gaan.

Op de vraag “wat stel je je voor bij “geloven in God”, vonden van deze jongeren het moeilijk hun antwoord te formuleren, maar de overige geënquêteerden dachten er nooit over na, zeiden niet in God te geloven of vulden “blanko” in. Tot geregeld bidden komt nog geen kwart van hen, terwijl 44% “soms” en 22% nooit bidt. Het vijfde deel van de jeugdigen, die behoorden bij de categorie van “niet geloven” zien er over het algemeen het “nut niet van in”

KERKBEZOEK BLIJFT DALEN

een katechisatie te bezoeken. Hoewel ingeschreven in de registers van de kerk moet 5.9% toegeven geen enkele godsdienstige opvoeding te hebben genoten en 47% over geloof alleen op school had vernomen.

Wat deze jongeren zich voorstellen van “geloven in God” bleef bij 113 onbeantwoord. Bijna een kwart stelde zich er niets bij voor, “een vlucht uit de realiteit” of “als God er is wil ik hem wel eens zien of duidelijk ervaren”. Een ander vertelde: “naarmate ik ouder werd zag ik dat het kolder was. Als hij bestaat, dan moet er toch een teken van Hem zijn. En als Hij niet bestaat, geloven we voor niets, geven veel geld uit aan niets”.

Hoewel de helft van de beide categorieën “niet gelovers” of “negatief reageerders” aangaven nooit over het geloof met anderen te praten blijken de overige jongelui toch meer of minder vaak over geloofszaken met ouders of vrienden van gedachten te wisselen.

Traditionele band

Dominee G. Stegeman, één van deze predikanten van de 14.000 leden tellende hervormde gemeente (ruim 50% vrijzinnig) en voorzitter van de jeugdraad beaamt, dat de uitslag van het onderzoek het resultaat is van een ontwikkeling, die in de loop van de jaren op gang is gekomen. “Veel mensen hebben nog slechts een traditionele band met de ‘kerk. Die traditionele band betekende ook, dat mensen belijdenis deden en dus ook de katechisatie bezochten. Dit jaar hebben 80 jongeren belijdenis gedaan. Als je weet, dat het er in hervormd Leeuwarden 14 waren, dan is het bij ons toch niet alleen maar “stro”. Er leeft toch nog wel het één en ander. Er zijn onder die belijdeniskatechisanten dan nu toch wel mensen waarvan je in de toekomst wat kunt verwachten.

De ouders klagen wél tegenover ons dat ze hun kinderen niet meer naar de katechisatie kunnen krijgen “want je wordt er nooit slechter van” vinden ze zelf. Hoewel dit een vrij negatieve motivatie is, hebben de ouders voor zichzelf het idee toch nog wel bij de kerk te horen. Al gaan ze dan praktisch nooit of sporadisch ter kerke. Het is niet omdat ze “te lui zijn om uit bed te komen”, zoals de beschuldiging wel eens luidt, maar het hoort bij hun levensstijl niet naar de kerk te gaan.

Wie wel gaan dat zijn de “FIJNEN”. Dat is in wezen ook de kloof wat betreft de keus voor openbaar of christelijk onderwijs in deze gemeente.”

De vanzelfsprekendheid om bij de kerk te horen is weg. Daarbij hoorde dat je je kinderen liet dopen en dat ze naar katechisatie gingen.

Dat wegvallen van die vanzelfsprekendheid en de ontdekking, dat daardoor doop en jongerenwerk in diskrediet is geraakt, is voor de hervormde kerkeraad aanleiding geweest om de predikanten kraambezoeken te laten afleggen en kinderbijbels kado te doen bij de doop. Daarnaast zijn er kindernevendiensten ingesteld om de mensen aan te moedigen de kerkdiensten als gezin te beleven.

“Voor de ontdekking waar de ouders van de jongeren nu voor staan waarschuwen wij nu de heel jonge ouders”, zegt ds. Stegeman. “Geloof moet je onderhouden en gebruik die kinderbijbel dan ook.

Het gesprek over deze problemen moet binnenkort op gang komen tussen rechtzinnigen en vrijzinnigen en ik hoop, dat dit samen met de gereformeerde kerk kan. Daar is men er altijd van uitgegaan, dat het besloten karakter van die kerk toch een zekere wervingskracht had.

Aan de andere kant heb je binnen de hervormde gemeente kontakt met wie weet hoeveel verschillende mensen. Daarbij is de doop als apostolair motief nog in kontakt gebleven.”

Gesprek tussen christenen en moslims

Sieth Delhaas

Kerkleven in Oost-Gelderland, donderdag 15 mei 1980, 38^e jaargang nr. 16

Vanuit de classis Zutphen is in maart jl.. uitgezonden het echtpaar E. E. Kling-Weyenberg naar de Philippijnen. Zij zijn hun werk begonnen in het Dansala Research Center. In 1950 werd het Dansalan College opgericht als een vorm van zendingswerk van de Christelijke Kerk op de Philippijnen. Deze school was uitdrukking van het zendingswerk onder de moslims daar met het accent op de eigen ontwikkeling en alfabetisering.

Behoud geloof

De moslims in dit gebied zijn vanaf de 13e eeuw in contact gekomen met de Philipino's als onderdeel van hun trek vanuit het Arabisch schiereiland naar het oosten. De moslims vermengden zich met de plaatselijke bevolking en tegen de tijd dat de Spanjaarden op de Philippijnen kwamen was de bevolking in het zuiden islamitisch.

De moslims kennen een lange traditie van verzet tegen de Spanjaarden, die hen nooit wisten te overheersen. Tegen de Amerikanen, die dit wel is gelukt en tegen de eigen regering nu. In de eerste plaats is dit verzet gericht op het behoud van hun geloof. Een even grote rol speelt echter hun islamitische opvatting, dat de islam niet een beperkte godsdienst in westerse zin is, maar tevens een komplette levenswijze. Deze zienswijze houdt een noodzakelijke eenheid van “kerk” en staat in. Daarom werkten de moslims niet slechts voor het behoud van hun geloof tegen allerlei overheersing, maar streven ze bovendien naar afscheiding omdat ze menen dat de islam in haar voortbestaan wordt bedreigd binnen de Philippijnse eenheid.

Onze westerse denkwijze staat mogelijk wat sceptisch tegenover deze islamitische gedachte en ook veel Philippino moslims verwerpen haar, maar dat neemt niet weg dat de vraag naar een meer plurale samenleving voor zeer veel moslims een levensvoorwaarde is.

Behoeft aan studie heeft de vraag doen ontstaan naar een Studiecentrum. Vanaf 1974/75 bestaat nu het Dansalan Centrum waar de heer Kling zijn taak heeft gekregen. Er wordt onderzoek verricht naar de moslim-samenleving en -cultuur. Het centrum ziet het als taak om voorlichting te geven over de islam en de Philippino-moslims. Dit ter bestrijding van vooroordelen bij niet moslims.

Gesprek

Het is niet voor de eerste maal, dat de classis Zutphen betrokken is bij een projekt rondom de islam. Al in februari werd dr. W. Bijlefeld vanuit Aalten afgevaardigd om te werken aan het Islam-in-Afrika-projekt in Nigeria, dat nu nog steeds draait. Evenmin als zending onder de

Joden eigenlijk niet kan, omdat de joden geen heidenen zijn, kan dit onder de moslims eigenlijk evenmin. Toch moeten we hen met het evangelie in kontakt brengen. Sinds eeuwen heeft men geprobeerd moslims het evangelie te brengen, maar dat heeft nooit succes gehad. Eerlijke pogingen tot een ontmoeting zijn op niets uitgelopen.

Men is door de jaren heen tot de erkenning gekomen, dat wil men met de moslims in gesprek komen, men zich allereerst zal moeten verdiepen in hun gedachtewereld, leefwijze en cultuur. Dat betekent vaak dat men zich niet meer zal richten op het individu, maar dat men als gemeenschappen met elkaar in gesprek komt. Het Islam-Afrika projekt is in de eerste plaats gericht op de kerken zelf om voorlichting te geven over de Islam. Pas als je elkaars gedachtewereld kent kun je redelijk met elkaar praten.

Op deze manier zal ook de heer Kling aan het werk gaan binnen de Philippijnse gemeenschap.

Godsdienstoorlog

De achterliggende gedachte van het trainingskarakter op het Dansalan Center is, dat wil een dialoog tussen christenen en moslims binnen de Philippijnse context ooit van de grond komen, er van de zijde van de Moslims acceptabele krachten aanwezig moeten zijn. Een werkelijk open en eerlijke dialoog kan niet plaatsvinden binnen een patroon van overheersing. De bereidheid van de moslimgemeenschap tot deze dialoog hangt af van de kwaliteit van hun vertegenwoordigers in het gesprek. Zou deze dialoog niet plaats vinden, dan is het enige wat rest een voortdurende godsdienstoorlog, die erg schadelijk is voor beide geloofsgemeenschappen. Zending en het doorwerken aan het evangelie in de Filipijnen is slechts mogelijk binnen de context van het gesprek.

Eigen land

Ook in onze westerse samenleving, ook in Nederland, dankzij de komst van vele gastarbeiders die vaak moslim zijn, ontmoeten Christendom en Islam elkaar. Niet alleen veraf, maar ook dichtbij huis zal de noodzaak tot een wederzijds gesprek, begrip en interesse in elkaars leefwereld een opening bieden om elkaar te bereiken.

Vrouw en woord

Sieth Delhaas

Kerkleven in Oost-Gelderland, donderdag 29 mei 1980, 38^e jaargang nr. 17

Eind vorig jaar is het kennismakingsnummer verschenen van een informatiebulletin dat de naam “Vrouw en Woord” meekreeg. Intussen zijn de eerste twee uitgaven (6 per jaar) verschenen.

Het is een goed initiatief geweest van de werkgroep “Vrouw in Kerk en Samenleving” van de Raad van Kerken in Nederland om hiermee voor de dag te komen. We zaten er op te wachten! Die “we” zijn vrouwen binnen en buiten de kerk, die zich interesseren voor en bezig zijn met dat wat zich rondom geloof en samenleving afspeelt. Het is namelijk geen blad waarin vakbekwame schrijvers hun artikelen aan de vrouw brengen. Het is een “allegaartje” van wat er gebeurt als vrouwen aan het woord komen. Als vrouwen eindelijk onder woorden durven brengen hoe ze vandaag de dag hun geloof beleven, er nieuwe woorden en vormen voor vinden. Hoe ze hun houding kritisch gaan bepalen tegenover de kerk en de samenleving, waarin het vaak niet meer zo plezierig verkeren is.

Omdat bewustwordings- en veranderingsprocessen aan de orde van de dag zijn en ook deze processen, waaronder het feminisme, niet voorbij kunnen gaan aan kerk en christendom, wil de werkgroep met deze uitgave een bijdrage leveren om in de gaten te houden wat er door vrouwen wordt gedaan. Wat ze beleven en ontdekken.

Er staan heel inspirerende dingen in ‘Vrouw en Woord’.. Gebeden door vrouwen opgeschreven en voorbeden uit door vrouwengroepen voorbereide kerkdiensten, zelfgemaakte en op muziek gezette liederen om eventueel in zo’n kerkdienst te zingen, eigen ervaringen van vrouwen die door feministische theologie geboeid zijn geraakt. In de exegetische hoek kunnen groepen of enkelingen hun ontdekkingen, opgedaan met een bepaald Bijbelgedeelte, kwijt.

Er zijn nu ook eindelijk adressen beschikbaar waar lektuur te krijgen is die broodnodig is om de kennis te verdiepen, meer zekerheid te krijgen over hoe het eigenlijk behoort te zijn: de heelheid tussen vrouwen en mannen in kerk en samenleving.

Dat er nog slechts een pril begin is gemaakt, ondanks de indrukwekkende stroom informatie die over deze zaak zo langzamerhand los komt, is duidelijk. Wie de bijeenkomsten van bijv. vrouwenverenigingen meemaakt waar men een spreekster heeft uitgenodigd die vertelt wat feminisme wèl is, in tegenstelling tot alle negatieve kanten die meestal wel de krant en televisie halen, schrikt van de agressie en tegenstand die er komt van die vrouwen die zelf geen antenne hebben voor deze nieuwe ontwikkelingen. Die alles “bij het oude willen houden” zoals ze zelf zeggen.

Er moet nog heel veel gepraat, maar nog zeker zoveel gelezen en gestudeerd worden. Dat betekent niet, dat het altijd zware kost moet zijn. Wie een begin wil maken vraagt een

proefnummer aan van “Vrouw en Woord”. Er staat voor elke vrouw die zich open wil stellen voor de veranderingen die zijzelf en vele zusters met haar door maken iets in.

Een abonnement kost f 24,— per jaar voor 6 nummers. Het is te bestellen op Parkweg 20a, 2271 AJ Voorburg.

Spanningen in en rond hervormde kerk

Sieth Delhaas

Kerkleven in Oost-Gelderland, donderdag 12 juni 1980, 38^e jaargang nr. 18

Kerkverlaters hebben de kerk altijd zorgen gebaard. Mensen die hun heil niet meer in de kerk zagen, soms nog wel in God, maar in de kerk konden ze Hem niet (meer) vinden. Zo is het ook nu. Maar in deze tijd van mondige mensen laten de kerkverlaters steeds duidelijker weten waarom het hun niet meer zint binnen dat instituut en zij hebben de plaatselijke kerkeraden soms al heel wat hoofdbrekens gekost voordat zij de definitieve stap zetten. Nog erger wordt het als het een “op de plaats rust” wordt met één voet binnen en één voet buiten de kerk. Heel wat kerkeraden zien zich dan herhaaldelijk voor de meest uiteenlopende akties, verwijten en daarmee problemen geplaatst. Dit verschijnsel doet zich in toenemende mate ook binnen onze streken voor. Op verzoek van het moderamen van de classis Zutphen heeft dr. R. Mooi, Sekretaris Algemene Zaken van de Hervormde Kerk op de classicale vergadering van 28 mei jl. getracht de situatie “van bovenaf” te bekijken om zo tot een zo objectief mogelijk beeld te komen.

Dr. Mooi begon met de twee stromingen aan te duiden. De ene die zegt: wij leven als kerk in de samenleving en dus heeft die kerk daarin een taak. De kerk moet proberen te vechten tegen alle vormen van onrecht, strijden tegen racisme, opkomen voor verdrukten, achtergestelden en mensenrechten. De andere stroming zegt: Wij hebben toch het evangelie van Jezus Christus. Hij heeft Zijn leven gegeven en we moeten er toch vanuit gaan, dat Hij zijn leven heeft gegeven voor alle mensen. Als de mensen in je omgeving merken dat er iets met je gebeurt is, dan werkt dat wel door.

Met deze splitsing wilde dr. Mooi dus de eerste groep niet beoordelen als zich alleen maar bezighouden met maatschappelijke akties zonder hun hart erbij te hebben. En de tweede groep niet als zouden zij zich niet interesseren voor het lot van hun medemensen.

Verwijten

“Als wij kijken”, aldus de spreker, “hoe deze groepen optreden in onze kerk dan zien wij dat de eerste zich dikwijls beweegt aan de rand van de kerk. Een beweging van de kerkeraad wèg.

Ze houden zich bezig met Shell, Borssele, Outspan etc.. En daarmee proberen ze de gemeente te aktiveren. De tweede groep heeft er genoeg aan te weten, dat Jezus Christus hen redt en we vinden hen in verbinding met de EO, Pinkstergemeente, de charismatische beweging en dergelijke.

Vaak zijn er verwijten over en weer. De maatschappelijk geëngageerden zeggen tegen de anderen: jullie vluchten voor je verantwoordelijkheid als christen in godsdienstige zoethoudertjes. Het tegenverwijt is vaak: jullie zijn socialisten of verkapte kommunisten, jullie misbruiken het christendom voor jullie politieke doelstellingen”.

De onderlinge spanning moet liever niet tot een definitieve breuk leiden tussen twee elkaar verwijten makende groepen vond de inleider want dat zou een verschrikking zijn voor de hervormde kerk. Hij noemde ook “Hervormd Nederland”, een blad dat veel mensen binnen die kerk niet meer als hervormd herkennen. Ook het vertrek van dr. Albert v.d. Heuvel vanuit het bestuur van de hervormde kerk naar de VARA bleek voor vele kerkleden een moeilijk te verteren zaak. De brieven die daarover zijn ontvangen waren vaak zo met haat geladen, dat er nauwelijks meer gesproken kan worden van spanning maar van een definitieve breuk. En eenzelfde problematiek doet zich voor rond sommige uitzendingen van de IKON. Er zijn dan mensen die zeggen: wat zal ik me nog langer opwinden, de hele santenkraam kan me gestolen worden.

Geen schijneenheid

Hoe kan men nu in de Hervormde Kerk een eenheid houden, die geen schijneenheid is. Het antwoord trachtte dr. Mooi te vinden door te kijken naar het Nieuwe Testament wat Jezus Christus ons heeft te vertellen in die spanning. “Telkens zie je in Jezus die beide kanten van deze twee groepen. Bij Zacheus, in het gesprek met Nicodemus en met de Samaritaanse vrouw en anderen die bij Hem komen. Hij richt zich op hun persoon, maar richt zich ook op de maatschappij, bijv. de farizeeërs, de tempelreiniging, hij heeft aandacht voor de verdrukten in de samenleving. Hij leeft als Jood in het Joodse volk en dat is ondenkbaar zonder de Joodse samenleving.

Geloven kan niet individueel. Maar het is nooit een geloof van gelijkgestemden. Geloof is geen partijprogramma. Geloof heeft te maken met zoveel verschillende mensen, verschillende karakters, psychologische geaardheid. Toch is er sprake van eenheid. En die eenheid wordt niet bij de mensen gevonden, maar bij Jezus Christus die hun Heer is. Met andere woorden: hoe kom je boven die spanning uit, die is gelegen in het kerk-zijn van Jezus Christus, op basis van de Heilige Schrift, die richting geeft. Maar alle mensen verstaan die Schrift met de mogelijkheden, die zij in zich hebben. De mensen zullen steeds accenten leggen naar eigen mogelijkheden.

Waar ik wel eens bang voor ben, dat er een eenheid zal zijn niet op grond van ons kerk-zijn, maar op onze visie van het kerk-zijn. Een band op grond van het kerk-zijn zelf, zonder afbreuk te doen aan wat de mensen bezighoudt, rust op de Heilige Schrift en dat houdt in, dat je als verschillende mensen de verschillende aspecten van de Heilige Schrift benadrukt.”

Stelling nemen

Uit de discussie die na de beëindiging van de toespraak ontstond, werd duidelijk, dat men het in het algemeen eens was met dr. Mooi, dat er binnen de hervormde kerk een grote ruimte moet zijn voor verschillende meningen. Anderen waren daarentegen toch bang, dat dit pleidooi voor ruimte-geven hetzelfde inhoudt als geen-stelling-nemen. Jammer dat door gebrek aan tijd hierop niet verder kon worden ingegaan.

Kerk-Turken zijn geen Turken

Sieth Delhaas

Kerkleven in Oost-Gelderland, donderdag 19 juli 1980, 38^e jaargang no. 19

Op 3 april 1979 werden van een christen in het dorp Mar Gabriel in Turkije 20 stuks vee meegenomen onder bedreiging van automatische wapens.

De man heeft twee van de dieven herkend. Hij durfde geen aanklacht in te dienen uit vrees voor wraakneming. Uit hetzelfde dorp hebben 13 mannen in Nederland een aanvraag ingediend om asiel. Weer iemand anders uit dit dorp, een christen, verkocht zijn land aan een andere christen voor 20.000 pond. De agha (stamhoofd) kwam bij hem en zei: Weet je dan niet, dat als je het dorp verlaat, het land aan ons vervalt? Dit dorp is van ons, niet van jullie". Het geld werd hem afgenomen. De man diende een aanklacht in bij de rechtbank, maar er werd geen actie ondernomen.

© Robert de Hartogh / rfa, col: Nederlands fotobureau

Dit is één voorbeeld, waarin het bovendien nog slechts gaat om materiële schade, van de vele geweldplegingen tegen christenen die in Turkije wonen. Het is te lezen in een door Harry van Mierlo geschreven boekje, dat een bewerking is van een eindrapport samengesteld door een werkgroep ingesteld door de Europese Oecumenische Commissie voor Migratie. Men wilde zoeken naar een antwoord op de vraag of de christelijke minderheden, omdat steeds meer van deze mensen een asielaanvraag indienen in één of ander westers land, nu werkelijk in Turkije worden vervolgd.

Zijn bijvoorbeeld "onze" St. Jan Turken werkelijk vluchtelingen? Hebben ze gegronde redenen om voor hun leven te vrezen en waar komen ze vandaan?

De schrijver begint in zijn inleiding de titel van het boek te verduidelijken door uit te leggen dat deze "Turken" zoals velen in ons land nog altijd denken, geen moslims zijn maar Syrisch-orthodoxe, Armeense en Nestoriaanse christenen. Het is even moeilijk, vooral als men de oude en nieuwe kaart van Turkije en dat gebied in de eerste eeuwen van de christelijke jaartelling niet precies in het hoofd heeft, zich in te leven in de ingewikkelde situaties. Een stuk kerkgeschiedenis, politieke ontwikkeling, oorzaken door de eeuwen gegroeid van haat en wanbegrip tussen stammen, volkeren en verschillende godsdiensten.

Holocaust

De geschiedenis van de minderheden die door de meerderheid tegen elkaar worden uitgespeeld. Koerden, die in het algemeen net iets armer waren dan de christenen. Christenen die "de oorzaak zijn" van alle tegenslag. Een dankbaar doelwit voor wraaklustige gevoelens.

Het is een bekend verhaal, dat sterk doet denken aan de pogroms tegen de Joden. Het boekje spreekt zelfs van een Armeense holocaust aan het eind van de vorige, begin van deze eeuw. Maar deze werd in Europa snel vergeten en overschaduwd door de Hitler-Duitsland tragedie.

Het probleem van de christelijke minderheden heeft te maken met de Libanese oorlog. Westerse mogendheden, die politieke belangen laten prevaleren boven kleine bevolkingsgroepen waaraan ze nog beloften zouden moeten inlossen. Problemen van een land dat wij kennen als “Turkije”. “Het is nog net Europa”, staat er in het voorwoord, “of net niet meer”. Het is een westers land. Zo leerden we op school. In de twintiger jaren is Turkije gemoderniseerd naar het model van de West-Europese staten. Maar het blijkt niet zo ver te gaan. Je kunt een land moderniseren, maar niet de mensen. Er wonen in Turkije mensen, die vasthouden aan oude tradities. Ze zijn islamieten en denken niet allen gelijk over de zegeningen van de westerse cultuur. Turkije is niet zo westers als het lijkt op het eerste gezicht.”

Daarvan getuigen de verslagen in het rapport over ontvoeringen van 13-jarige christenmeisjes, die de Koerden als goedkope buit beschouwen, want voor een bruid moet nog altijd een schat betaald worden. En de christen-ouders hebben geen verhaal bij de autoriteiten. Dienen ze een aanklacht in dan volgt er bedreiging waarna de aanklacht uit angst wordt ingetrokken. Houden ze vol dan bemoeit bijna altijd de moslim agha zich met het geval en de klacht wordt nooit behandeld en het meisje keert niet in haar ouderlijk huis terug. Niet één geval, maar een dagelijks terugkerend leed. Afpersing, corruptie. dagelijkse onzekerheid, een totale rechteloosheid. Dat is het lot van de christenen in Turkije.

Vervolgingen

Worden ze vervolgd is de vraag geweest toen er opdracht werd gegeven tot het onderzoek dat aan dit rapport ten grondslag ligt. Een tweede vraag volgt hieruit. Wat is vervolging? Gelden de oude begrippen, die wij met dit woord verbinden nog wel onder de totaal veranderde wereldomstandigheden?

De hernieuwde opkomst van de islam. De verhouding in een islamietisch land tussen kerk en staat. Daarom moeten wij weten dat de islam is geloof, belijden, leefregel, politiek en wet tegelijk. Daarom vallen de christenen in een islamietisch land niet onder de wet. Zij kunnen nooit burgers zijn zoals de moslims.

Er is een stroom op gang gekomen vanuit Z.-Oost Turkije uit de kleine dorpen via Istanboel, waar de vervolgingen soms minder hevig lijken, naar Europese landen.

Maar in Europa wordt de economie er niet beter op. Als gastarbeiders heeft een deel van de christenen dankbaar gebruik gemaakt van deze vluchtmogelijkheid naar het vrije westen. “Maar onze maatschappij” vindt van Mierlo, “heeft deze mensen alleen om economisch nut laten komen. Het is hun gebruikswaarde in onze samenleving waarom ze bij ons zijn, niet hun menselijke bestemming”.

De rechtspositie van deze minderheidsgroepen neemt de schrijver aan het eind onder de loep. Hij geeft de lezer een blik in een gedachtengang die de meesten (nog) vreemd zal zijn. Het Vredesverdrag van Lausanne van 1923 en de Conventie van Genève in 1951 gesloten, zouden wel eens te veel bekeken kunnen zijn vanuit de denkwereld van westerse vredesapostelen. Hebben normen van recht en bescherming, gezien vanuit de oosterse cultuur, dezelfde

inhoud? Of zijn ze, gezien vanuit die leefwereld en misschien niet ten onrechte, voor andere uitleg vatbaar?

Wie met de problematiek van de gastarbeiders en die van de “christen”-turken in het bijzonder, bezig is, doet in dit boek heel veel kennis op. Een beter inzicht bovendien om op de juiste manier hulp te kunnen bieden. Want de feiten van de vervolging van de christenen in Turkije moeten gezien worden in een historische en geografische continuïteit.

Op de laatste bladzijden stelt Van Mierlo de vraag of we nog wel toe kunnen met de stoplappen van een nationaal vluchtelingenbeleid of dat we zo langzamerhand moeten toegeven dat hier geen sprake meer is van vluchtelingen, emigratie, asielbeleid enz., maar eenvoudig van een volksverhuizing.

Kerk-Turken zijn geen Turken — Harry van Mierlo. Uitg. Boekencentrum — Den Haag.

Zondagsschoolgeloof op de helling

Sieth Delhaas

Kerkleven in Oost-Gelderland, donderdag 18 december 1980, 39^e jaargang nr. 6

De predikanten zijn door de mand gevallen en zij hebben dr. Labuschagne de kastanjes uit het vuur laten halen. Bovendien zullen heel wat kerkeraadsleden met een nare smaak in de mond huiswaarts zijn gegaan.

Dat waren in het kort mijn gedachten na afloop van de gezamenlijke hervormd-gereformeerde classica vergadering, die woensdag 26 november jl. in Barchem werd gehouden.

Dr. C.J. Labuschagne, uit Haren (Gr.) oud - testamenticus, hoogleraar aan de universiteit van Groningen en schrijver van het boek "Wat zegt de bijbel in Godsnaam", heeft die avond gesproken over het onderwerp "Naar een meer verantwoord bijbelgebruik".

Wat al tientallen jaren bij "de bijbelwetenschappers" bekend is, heeft hij getracht die avond in kort bestek weer te geven. Hij haalde daarbij ook het rapport van de gereformeerde synode aan, dat in februari a.s. openbaar wordt en over het Schriftgezag zal gaan.

Van kaft tot kaft

Te veel mensen, meende de spreker, zien de bijbel nog altijd als van-kaft-tot-kaft Gods Woord. En vergeten daarbij, dat het in feite gaat om een verzameling geschriften, die afkomstig zijn uit het begin van onze geloofstraditie. 'Indien wij ons op de bijbel beroepen', aldus Labuschagne, "voor ons handelen, denken en geloven zijn wij verplicht ons van tijd tot tijd rekenschap te geven van onze Bijbelbeschouwing, die tot op grote hoogte bepaald wordt door de manier waarop wij in het leven staan. Als wij zeggen: "de bijbel zegt" is dat nogal onvoorzichtig, als wij ons er geen rekenschap van hebben gegeven: wát zegt de bijbel eigenlijk. De bijbel wordt pas recht gedaan als wij de bijbel zelf aan het woord laten. Wij mogen niet aan de bedoeling van de bijbelschrijver voorbijgaan. Wat had hij in gedachten toen hij dat boek schreef? Wat was de historische context waarin hij dat boek schreef. En het is een zaak tussen de lezer en de Geest om een antwoord te vinden op de vraag: wat zegt dit gedeelte mij?"

Labuschagne verwondert er zich over, dat met name waar het de bijbel betreft de mens opgehouden is deze met verstand en kritisch te lezen en daardoor enorme problemen heeft veroorzaakt. De manier waarop men woordelijk de dingen overneemt en waardoor zelfs kerkscheuringen zijn ontstaan. Waar het om gaat, is de bijbel kritisch en verantwoord te lezen en eigentijds te verstaan. Labuschagne geeft daarvoor twee punten aan:

- a) probeer de bijbel te verstaan vanuit zijn eigen tijd en situatie, vanuit de omstandigheden van toen. Men moet proberen tijdgenoten te worden van de mensen die aan het woord zijn.
- b) men moet alles in het werk stellen de bijbel te verstaan vanuit onze eigen tijd en onze situatie en omstandigheden waarin wij nu verkeren. In het licht van de kennis, die wij op dit moment over de bijbel bezitten. We moeten de bijbel dus niet lezen door de bril waarmee “onze vaders” hem aan het begin van deze eeuw of nog verder terug lezen. Wij zijn pas verantwoord met de bijbel bezig als we dat licht wat ons nu ter beschikking staat over het Woord laten schijnen.

Enorme kloof

Labuschagne geeft toe, dat er in de loop van de laatste tientallen jaren een enorme kloof is ontstaan tussen de wetenschappers, die dag in dag uit met het schriftonderzoek bezig zijn en de kerkmensen. Dat dit ook een oorzaak is voor de leegloop van de kerken. Mensen, die mondig worden en gaan madenken over hun geloof, niet die antwoorden krijgen in de kerk, die zij redelijkerwijs mogen verwachten.

Men moet bedenken dat een boek als Jesaja hoogstwaarschijnlijk niet door deze profeet is geschreven, maar dat het boek is ontstaan gedurende een periode van 3 tot 400 jaar, dat zijn leerlingen en hun leerlingen er aan gewerkt hebben tot vóór na de Babylonische ballingschap. En als de mensen horen dat “de vijf boeken van Mozes”, zoals dat in de oude Statenvertaling nog te lezen stond, niet geschreven zijn door Mozes, maar dat deze boeken zijn ontstaan in de loop van vele eeuwen, dan worden de mensen onrustig. Maar deze gegevens zijn al vele jaren bekend bij de theologen.

“Wat is de bedoeling van de bijbelse wetenschap?” vraagt Labuschagne. “Antwoord te geven op de vraag: wat zegt de bijbel nu eigenlijk? En het is zeker niet de opzet om te slopen en mensen hun geloof af te nemen. Wél moeten er misverstanden uit de weg geruimd worden, er moet worden doorgedrongen tot de waarheid en op die manier de bijbel in staat stellen zélf aan het woord te komen. We moeten niet bang zijn voor de Bijbelwetenschap. Het is een gave van God, die in dienst staat van de waarheid. Daarom kunnen wetenschappers, die op deze wijze bezig zijn ook geen bedreiging zijn voor het geloof. Wél is een bedreiging voor het geloof een Bijbelbeschouwing, die in konflikt komt met déze tijd. Wij moeten zoveel mogelijk de kennis van de bijbel integreren in het gebruik van de bijbel.”

Groeiproces

Dr. Labuschagne vertelde van zijn eigen geloofsgroei door de jaren heen. Hoe het van een “zondagsschoolgeloof” nog altijd in een groeiproces zit en dat iedereen, als het goed is, moet doormaken. “Wij moeten er naar streven elkaar ruimte te geven; te erkennen, dat wij mensen elk op een eigen plaats zitten in dat groeiproces”. Daarmee wilde Labuschagne aangeven geduld te hebben met elkaar. Elkaar niet te verketteren om het “te hard gaan” of om “stilstand”.

Labuschagne haalde talrijke voorbeelden aan uit de bijbel, die niet letterlijk gelezen mogen worden; anderen die om te voorzien een “zaak van geloof” zijn geweest.

Evenmin als het staande is te houden, dat God, zoals wij Hem nu kennen achter de oorlogen van Israël heeft gestaan en zij deze in opdracht van God zouden hebben uitgevoerd.

De nood van veel mensen vroeger, maar zeker in deze tijd is, dat ze tot de konklusie moeten komen: “in zo’n God kan ik niet geloven”. Daardoor zijn er velen afgegleden naar het atheïsme. Vaak ook omdat zij op een serieuze vraag aan de kerk(mensen) geen serieus antwoord hebben gekregen.

“De bijbel is tenslotte niets anders dan een neerslag van geloofservaringen van mensen gedurende meer dan 1000 jaar. Wie de bijbel wil lezen moet weten: ik ga met mensen in zee. Wij hebben een schat in een “aarden vat”. Wij hebben niets anders dan een menselijk getuigenis. Een produkt tot stand gekomen door het handelen en denken van mensen. Daarin is de hand van God aan te wijzen, maar wij mogen de tijdgebonden uitspraken van de bijbelschrijvers niet zonder meer verheffen tot tijdloze uitspraken. Als voorbeelden haalde de inleider aan de positie van de vrouw, homofilie, de doodstraf. Ten aanzien van de opdracht “gaat heen en vermenigvuldigt u” vindt Labuschagne dat christenen vandaag moeten durven zeggen: “pas op: de aarde raakt overvol er moet aan een verantwoorde geboortebeperring worden gewerkt.”

Bij dit alles mogen we eveneens vertrouwen op Gods Geest.

“Wij hebben” zegt Labuschagne “op onze reis door de wereld niet in de eerste plaats een boek meegekregen, maar de Geest, die ons in alle waarheid leidt. Wij moeten er steeds voor waken de bijbel niet te laten heersen over de Geest. De Geest blijft Heer over het woord van de bijbel. God blijft het laatste woord houden.”

Opnieuw lezen

De grote vraag is, en de verlegenheid daarmee bleek ook uit de discussie, hoe de kennis waardoor veel oude “Godsvoorstellingen” teniet worden gedaan op de gemeente moet worden overgebracht zonder al te veel schade aan te richten. Het is duidelijk, dat de theologen, in hun preken het over het algemeen niet hebben aangedurfd de resultaten van het moderne schriftonderzoek op de gelovigen over te brengen. Om de kloof niet nog groter te maken dan deze al is, zal er heel snel iets moeten gebeuren. Een schuldige voor deze situatie is nauwelijks aan te wijzen. Beter gezegd: er zijn drie schuldigen: de wetenschappers, die vanwege hun vakjargon in een ivoren toren zitten; de theologen, die geen kans zien hun nieuw verworven kennis op de gemeenteleden over te dragen en denken “ik laat ze dat maar geloven” en de gelovigen zelf, die erg traag zijn om nieuwe gezichtspunten aan te nemen en zelf weinig moeite doen om zich in deze zaken te verdiepen.

Wellicht is deze classisvergadering een aanleiding om met alle macht de bijbel opnieuw te gaan lezen.

Scheiden: een stuk uit je leven...

Sieth Delhaas

Kerkleven in Oost-Gelderland, donderdag 5 maart 1981, 39e jaargang nr. 11

De ontwikkelingen in de samenleving gaan de kerk niet voorbij. Gelukkig maar! Anders zou de kerk nog meer een schijn-wereldje-apart zijn. Ook binnen de kerkelijke gemeenschap strandt één op de vier huwelijken en komt het tot een officiële scheiding. Om nog maar niet te spreken over de huwelijksverbintenissen, die niet meer dan een voortdurende gewapende vrede inhouden of “we moeten de rit uitzitten” als enige basis hebben.

Hoewel het er schijnbaar naar uitziet, dat scheidingen geaccepteerd zijn binnen de kerk, moeten mensen, die dit leed overkomt, maar al te vaak met diepe pijn ervaren, dat dit gebeuren wordt getolereerd; in feite wordt doodgezwegen. Een schuilen in de hut van de kerk voor mensen, die soms voor jaren ontworteld zijn, is er meestal niet bij. Ze verdwijnen óf ongemerkt uit de kerkelijke gemeenschap óf ze blijven, al vechtend tegen de gevestigde mening, als gestigmatiseerden (getekenden) voor het leven.

En ook bij dit verschijnsel is het weer de vrouw, die het harder te verduren heeft dan de man. De samenleving is daar schuld aan. Maar ook de uitleg van bepaalde bijbelteksten vergroot het onbegrip.

Onderling pastoraat

De Hervormde kerk in Doetinchem heeft een eerste stap gezet om de problemen rond echtscheiding onder ogen te zien. Ds. van de Woord zegt hierover: “Najaar 1979 konstaterden we, dat het aantal gescheiden vrouwen in onze gemeente nogal hoog was. We hebben ons afgevraagd of het mogelijk zou zijn, dat deze vrouwen elkaar verder zouden kunnen helpen. Met mannen lukt dit niet, want die willen liever niet in groepjes met elkaar over hun problemen praten.”

Met een sociaal werker is overleg gepleegd hoe het beste te werk zou kunnen worden gegaan. Bovendien wist men zich verzekerd van de bijstand van een orthopedagoog als er onvoorziene moeilijkheden zouden rijzen binnen de groep. Uitgangspunt van het gesprek onderling zou niet moeten zijn: hoe is het allemaal gebeurd?, maar: hoe ben je verder gegaan? en hoe kun je verder komen?, wat kunnen we van elkaar leren? Niet alleen gevoelsmatige zaken, maar ook heel praktische moeten aan de orde komen. Wat moet er met de naam gebeuren? Wat met de kinderen?

Als de gemeente weet heeft dat er een groep gescheiden vrouwen probeert pastoraat aan elkaar te plegen, is het goed mogelijk, dat zij ook beter over deze problemen gaat denken en er niet zonder meer aan voorbij leeft.

Kerk niet op de bres

Een winterseizoen lang hebben 9 vrouwen tussen de 30 en 60 jaar met elkaar hun echtscheidingservaringen, de naweeën en positieve gevoelens ervan, met elkaar uitgewisseld. Het leeftijdsverschil bleek geen bezwaar. “Of je jong bent of oud” vertrouwt een al 12 jaar gescheiden vrouw me toe “het proces dat je door moet, blijft hetzelfde. Alleen denk ik, als je huwelijk lang geduurd heeft, dat je ook langer nodig hebt om jezelf terug te vinden en om het te verwerken. Dat hangt ook af hoe de verhouding met je partner was.”

Hoe ligt het als je nog bezig bent een scheiding te verwerken en je probeert intussen een nieuwe relatie op te bouwen? Bij twee is het hopeloos mis gegaan, maar bij anderen lukt het naar het schijnt beter.

Maar weinig mensen, die zelf een scheiding niet van nabij hebben meegemaakt of doorleefd weten wat het is. Nog té vaak denkt men, dat het een kwestie is van je-koffers-pakken-en-wegwezen. De pijn, de gewetensworsteling, de angst voor een onbekende toekomst, het gevecht tegen onbegrip en roddel, het is maar een kleine greep uit een kluwen van gevoelens waarin je maandenlang verstrikt raakt. “Het is een gevoel alsof er een arm of been is afgezet” zegt mijn woordvoester.

“Belangrijk is, dat vrouwen, die nog in het scheidingsproces zitten andere vrouwen, die dit al jaren achter de rug hebben, ontmoeten en zien, dat ze er niet onderdoor zijn gegaan. Dat ze toch wat van het leven maken. Ik zelf heb nooit een nieuwe relatie aangedurfd. Ik sluit het niet uit, maar het zou iets heel onverwachts moeten zijn. Je voelt je wel vaak eenzaam, dat wel, maar ik denk, dat deze eenzaamheid beter te dragen is dan die eenzaamheid binnen het huwelijk. In de eerste jaren na mijn scheiding voelde ik me zo verschrikkelijk in de steek gelaten, ook door de kerk. Wat ds. v.d. Woord nu heeft gedaan voor ons vind ik geweldig. De kerk is te weinig gewend om op de bres te staan voor minderheidsgroepen. Men beseft niet wat je door moet maken, je medechristenen komen niet naast je staan. Wel krijg je als kommentaar: moet je maar niet zo stom zijn.”

De vrouwen van deze groep kwamen eens in de maand bij elkaar. Na een jaar had ieder echt het gevoel: nu moeten we het zelf verder kunnen en wordt het langzamerhand duidelijk, dat het onderlinge contact niet meer van levensbelang is.

Verrijking

De ervaring is, dat juist mensen met een religieuze achtergrond meer last dan gemak van dit gegeven hebben. Staat de kerk al niet klaar om te vertroosten, het vermaan is niet van de lucht. En men schijnt alleen de tekst “wat God heeft samengevoegd, scheidde de mens niet” nog te kennen. “Maar”, komen de vrouwen al pratend tot de ontdekking “wie zegt, dat God ons heeft samengevoegd. Of is het soms je eigen, vaak jeugdig onrijpe beslissing geweest?

Ik denk, dat ook het inzicht van veel christenen in dit opzicht nog moet groeien. Dat men gaat inzien, dat vroeger de nadruk op dingen werd gelegd, die helemaal geen nadruk moeten hebben. Vooral in het begin ben je overgevoelig en als je mede-kerkmensen dan negatief reageren, kan ik me voorstellen dat gescheidenen ertoe komen om te zeggen: die hele handel kan me gestolen worden. In zo’n tijd komt het er erg op aan of je christen bent voor de vorm of dat je je christen-zijn bewust beleeft”.

Mevrouw Wiltink heeft de vrouwengroep als ouderling begeleid en is erg aangesproken door deze vorm van pastoraat-aan-elkaar. “Je wordt je bewust van de grote verantwoordelijkheid van de kerk tegenover gescheiden mensen. Huwelijkskonflikten worden vaak benaderd met algemene uitspraken. En zo is het met veel problemen. Er is op allerlei terrein nog veel te doen voor de kerk. En ze kan zich op deze manier zelf verrijken. Zeker in het geval van echtscheiding kun je je afvragen wat er terecht komt van de tekst in Cor. 3:1 “Als één lid lijdt, lijden alle leden mee”.

Waar blijft de daad van de gemeenschap?”

Jeugdwerkloosheid is geen doen!

Sieth Delhaas

Kerkleven in Oost-Gelderland, donderdag 19 maart 1981, 39e jaargang nr. 12

“De één is werkloos. De ander is het niet en wenst het ook niet te worden. Hoe is het met jou? Of heb je er nooit aan gedacht, dat jij ook zonder werk kunt komen te zitten? Het aantal werklozen gaat al jaren met sprongen omhoog. Bij de arbeidsbureaus hebben zich al meer dan 300.000 vrouwen en mannen laten inschrijven. Zij zoeken werk, maar kunnen het niet vinden. Meer dan de helft is jonger dan 23 jaar en het duurt steeds langer, voordat zij aan de slag komen. Bijna de helft van alle werkloze jongeren in dit land behoort tot de schoolverlaters. Duizenden schoolverlaters hebben na een jaar nog geen werk gevonden. Zij komen na hun schooltijd in een woestijn terecht waar niemand naar hen vraagt, al solliciteren ze honderd keer.”

Manifestatie — werkdag

Met deze inleiding begint het manifest tegen jeugdwerkloosheid, uitgegeven door een initiatiefgroep vanuit de Raad van Kerken Nederland. Op 25 april organiseert deze werkgroep een manifestatie te Utrecht. Onder het motto “Jeugdwerkloosheid, blinde vlek in kerk en samenleving”.

Op die dag wil men zich beraden op de wegen en mogelijkheden om in kerk en samenleving de werkloosheid te bestrijden op een praktische en doeltreffende manier. Iedereen die vanuit en in de kerken wil meewerken om in Nederland tot nieuwe verhoudingen te komen, wordt voor deze dag uitgenodigd.

“Dagelijks worden er gezinnen en bedrijven naar de Filistijnen gejaagd”, gaat het manifest verder. “Hoe valt dit te rijmen met het geloof in een voor allen bewoonbare en rechtvaardige wereld? Juist christenen zouden de pijnlijke ervaringen van werkloosheid en haar oorzaken moeten doorleven en onderzoeken. Juist zij zouden in en vanuit de kerken een keuze moeten maken om de problemen van werk en werkloosheid het hoofd te bieden. Daarom dienen wij ons voor te bereiden om de woestijn door te komen en als Gods volk de weg te weten. We kunnen het verloop van de geschiedenis niet laten afhangen van blinde wetten en onbekende grootheden. Zoveel mensen hebben nu geen leven. Voor jongeren begint het leven pas”.

Taak van de kerk

De jongeren die tot de initiatiefgroep behoren zijn zelf werkzaam of actief voor o.a. de basisbeweging en kritische gemeenten in Nederland, Katholieke Centra voor levensvorming, Landelijke Hervormde Jeugdraad en de jongerenbonden. Zij hebben voor de keus gestaan: óf ieder ondergaat in z’n eentje een blind lot en zoekt het met zijn eigen god maar uit, óf we leren geven om elkaar en zoeken vrede en gerechtigheid. De initiatiefgroepen hebben als enkelingen de oude drempels genomen en zijn bij elkaar gaan zitten, hebben hun ervaringen

en zorgen op dezelfde tafel gelegd om ten strijde te trekken tegen de jeugdwerkloosheid. Daarbij zijn ze tot de erkenning moeten komen, dat de kerken te lang een verkeerde wereld in stand hebben gehouden en teveel aan de kant hebben gestaan van geld en geweld. Dit hebben ze als een groot probleem onderkend en vinden, dat de kerken eigenlijk anders zouden moeten zijn, nl. een leerschool in gerechtigheid en liefde. Ze geloven zeker, dat er een toekomst te maken valt, die grondig verschilt van wat er nu met mensen in werk en werkloosheid gebeurt en geloven eveneens, dat iedereen die wil, met anderen aan de toekomst kan werken.

De initiatiefgroep meent, dat jongeren zich niet tot machteloze toeschouwers behoeven te laten misvormen. Machtige heersers hoeven niet het laatste woord te hebben, niet in de economie en niet in de politiek. “Voor ons spreekt een andere Heer, die de minsten verheft en machtigen van tronen stoot”, aldus het manifest.

Aan de slag

Jongeren in de kerk, op scholen, kortom, waar jongeren elkaar maar treffen worden opgeroepen mét de initiatiefgroep een begin te maken met een openbaar onderzoek en maatschappelijke bewustwording, in discussie en actie. “Leg samen met anderen je vragen, ervaringen en verlangens op tafel. Maak duidelijk wat jullie willen weten en veranderd zien. Zoek mensen, die te vertrouwen zijn, en laat je voorlichten”.

Het manifest geeft enkele vragen voor de jongeren om maar alvast mee aan de slag te gaan o.a.

- Hoe heeft de werkgelegenheid zich in jullie omgeving ontwikkeld?
- Hoe staat het met de werkgelegenheid voor het beroep, dat je hebt gekozen of voor de opleiding die je volgt?
- Waar en voor wie blijft er volgens jullie nu werk ongedaan liggen, terwijl het wel gedaan zou moeten worden?
- Wat hebben geloof en godsdienst met arbeid, werkloosheidsbestrijding en kapitaalinvestering te maken? Wat zou er vanuit de kerken moeten worden gedaan en gezegd om tot een rechtvaardige democratisch geregelde economie te komen?

Iedereen die mee wil denken en doen wordt gevraagd voorstellen, ervaringen en wensen kenbaar te maken aan de initiatiefgroep graag vóór 1 april a.s. Vóór deze datum kan men zich ook opgeven voor de landelijke werkdag.

Daarvoor moet f 7,50 gestort worden op giro 521678 t.n.v. KCL, Postbus 2475, 3500 GL Utrecht onder vermelding van “manifestatie”. Voor informatie kan gebeld worden 030-948235, daar zit Willem de Boer.

Gelovigen en kernwapens

Sieth Delhaas

Kerkleven in Oost-Gelderland, donderdag 17 september 1981, 39^e jaargang nr. 24

Hoe “Pax Christi”, de vredesbeweging binnen de Rooms-katholieke Kerk, het probleem van de kernwapens samen met de Nederlandse geloofsgemeenschap zou willen aanpakken, vertelde de Bredase bisschop Ernst woensdag 9 september jl. in een overvolle zaal van Gebouw De Harmonie te Aalten. Met het oog op de Vredesweek 1981, die door het Interkerkelijk Vredesberaad elk jaar in september wordt gehouden had de Aaltense IKV-groep en de MOV-groep uit Groenlo de bisschop uitgenodigd om over dit onderwerp te spreken.

“De vrede is voor de gelovige een geloof en een opdracht”, begon bisschop Ernst zijn inleiding. “Wij hebben wanneer wij in God geloven een verwachting van vrede. Profeten hebben in de vrede geloofd, toen Jezus werd geboren zongen de engelen hun “vrede op aarde”. Maar er lijkt niets van terecht gekomen als je in de kleine kring en in de grote wereld om je heen kijkt. In de Bergrede staat: Zalig zij die vrede maken. Dat is de andere kant van de zaak. Het is een oproep, het is wat wij te doen hebben. Die twee horen bij elkaar. In geloof verwachten en zélf dóén, dat is het wezenlijke van het evangelie.”

Dat die vrede alleen verwacht kan worden als mensen de verantwoordelijkheid ervoor op zich wilden nemen, benadrukte de bisschop en dacht dat als God vrede wilde Hij ook niet in wanhoop was vervallen. Wij mensen mogen dan ook niet met de armen over elkaar gaan zitten, maar moeten de wanhoop overwinnen en dat stimuleert tot verantwoordelijkheid.

Geweten

Het geweten in het probleem van de kernwapens speelt, volgens bisschop Ernst, een grote rol. Bijvoorbeeld als iemand macht heeft over een ander en die ander is arm en de machtige nodig heeft en hem aanziet en het geweten in hem wakker roept. Dat geweten zegt dan, dat je de ander niet tot slachtoffer mag maken, maar dat je de ander moet dienen. Daartegen zijn allerlei argumenten in te voeren als het om kernwapens gaat, de werkgelegenheid die het biedt, de economische situatie en de dreiging van het kommunisme, maar dan heeft men niet gedacht aan het slachtoffer als het wapen gebruikt wordt; dan heb je niet het gelaat van de ander gezien. Als vrede verwachten is, ook vrede maken, dan moet men handelen vanuit het geweten; dan is het slachtoffer bepalend voor het standpunt, dat ingenomen moet worden.

“Als ik zeg: zaken zijn zaken, politiek is politiek, oorlog is oorlog dan heb ik deze werkelijkheid niet gezien en geen recht gedaan aan de mens.

Wanneer de kerken zich met het vraagstuk van de kernwapens en van de vrede bezighouden, doen zij het vanuit dit standpunt: geloven in vrede, verantwoordelijkheid voor vrede vanuit het geweten.

De vredesbewegingen moeten de publieke opinie mobiliseren, zodat de beslissingen niet genomen worden in de beperkte kring van politici en economische machten, maar dat wij er allemaal een stem in zullen hebben en meebeslissen.

De bisschop wees erop, dat men zich t.a.v. het oorlogsvraagstuk nauwelijks kan beroepen op de uitspraken van Paulus. Jezus heeft zelf duidelijk gezegd dat God en de naaste liefhebben de hoogste opdracht is van de mens.

Zélf heeft hij dat in de praktijk gebracht door zich te laten doden, terwijl hij zich met behulp van Gods engelen had kunnen laten verdedigen. Zijn volgelingen zijn hem daarin niet nagevolgd. Paulus kent aan de overheid in Rome het zwaard toe. Jezus zegt ook: Gij zult geen eed zweren en Paulus roept God tot getuige. Zo heeft ook de kerk Christus daarin niet nagevolgd. Maar nu hebben de kerken wél nee gezegd tegen de kernwapens omdat deze totale vernietiging brengen.”

Bisschop Ernst hoopte, dat de vredesbeweging samen met de kerk en de gehele geloofsgemeenschap in staat zou zijn om de weg terug af te leggen in de ontwapening, zoals de bewapeningswedloop in het verleden in onderling wantrouwen was opgejaagd. Veel vertrouwen hebben in elkaar, veel praten met elkaar als Christenen onderling om geen verwijdering binnen de geloofsgemeenschap te krijgen over dit punt, zag hij als een belangrijke taak van de vredesbewegingen.

“Wij moeten trachten het onheil van de kernbewapening en -vernietiging te keren” aldus de bisschop “door de publieke opinie te mobiliseren, door een tegenbeweging van ontwapening en het behartigen van de vrede. Een bewapening waartegen het christelijk geweten moeten zeggen: néé”.

Vredestrein naar Bonn

Het Interkerkelijk Vredesberaad IKV) heeft in overleg met de Nederlandse Spoorwegen op 10 oktober a.s. een speciale “Vredestrein” ingelegd, die Nederlandse deelnemers aan de internationale demonstratie, die op 10 oktober in Bonn tegen de modernisering van kernwapens zal worden gehouden, daarheen zal vervoeren. In de trein zullen delegaties van IKV-kernen uit het gehele land meereizen en tal van bekende Nederlanders, die eveneens aan de demonstratie zullen deelnemen. De trein rijdt op het traject Amsterdam- Utrecht-Arnhem-Bonn en zal omstreeks 7 uur uit Amsterdam vertrekken, om ongeveer half acht uit Utrecht en om acht uur uit Arnhem.

De demonstratie begint om 11 uur. De kosten zijn vanaf alle stations f 72,50. Per post te voldoen door middel van een betaalcheque, op te sturen naar Vredestrein IKV, Postbus 18747, Den Haag, of door overmaking van het bedrag op postgiro nr. 206399 van de Rabobank in Den Hoorn ten name van Vredestrein, bankrek. 3582.58286. Kaartjes worden dan toegezonden.

Het IKV raadt aan niet per eigen vervoer te reizen vanwege de te verwachten grote drukte. Men schat de demonstratie op ongeveer 100.000 personen. Verder zullen mensen met stokken,

helmen en dergelijke voorwerpen niet in de trein worden toegelaten, omdat men dan verwacht de grens niet over te komen.

Informatie: werkgroep “Vredestrein”, postbus nr 18747, Den Haag.

“Heden ik, morgen gij!”

Sieth Delhaas

‘Kerkleven in Oost Gelderland’, donderdag 24 december 1981, 39e jaargang nr. 7

Een bijna dagelijks terugkerende kop in de kranten “heroïnedode”. Daaronder het verslag van een tragische dood. Een jongen of meisje ergens gevonden, levenloos, oorzaak: een overdosis heroïne. Al halen dergelijke kleine berichtjes tot nu toe wèl de voorpagina, het raakt de lezer niet écht meer. Toch spellen duizenden moeders en vaders met onrust in het hart die enkele onopvallend geworden regels. Zou het dit keer...?

“Ergens” in de Achterhoek komen elke veertien dagen wat mensen bij elkaar. Deze keer zijn het 9 moeders en 1 vader. “Vaders schuiven het probleem vaak van zich af”, legt de vader uit op mijn vraag waarom er zo weinig mannen zijn. “Ze willen er niet over praten”.

Ouders vertellen elkaar over zichzelf, over hun angst, hun schuldgevoelens, over hun hoop, hun schaamte, hun wanhoop. Al dreigt het onderwerp: de dochter of de zoon die verslaafd is, telkens terug te keren. De gespreksleidster, zelf ouder van een drugverslaafde, brengt hen weer naar zichzelf terug.

Angstwekkende raadsels

Deze groep is één van de afdelingen van de Landelijke Stichting Ouders van Drugverslaafden. Heel lang hebben mensen in de kleine dorpen zich veilig gewaand voor het probleem van de drugs: iets wat in het Westen speelt. Nu gaat het om ouders uit Zutphen en omliggende plaatsen. “Veel te weinig” geeft ieder toe. “Er zouden veel meer ouders moeten zijn. Ze verstoppert zich, durven niet voor de dag te komen. Maar samen praten is de enige mogelijkheid om het vol te houden. Je werk te kunnen blijven doen, je niet weg te stoppen voor de hele buurt, die over je kletst omdat er een druggebruiker in je gezin is”.

Een moeder van een heroïnehoortje klaagt: “Mijn beste vriendin, waarmee ik 30 jaar bevriend ben, belde me na het overlijden van mijn man op en zei tegen me: je kunt altijd bij me komen, maar met dat probleem wil ik niet gekonfronteerd worden. Dat was in die tijd, toen mijn dochter alles kort en klein sloeg”. Spanning in huis om de onverwachte uitbarstingen. Een moeder: “Ik kwam de kamer binnen waar mijn zoon vreemd zat te staren. Plotseling werd hij woedend en begon alles kort en klein te slaan. Schreeuwend tegen mij: je trapt alle mooie rozen kapot. De kamer stond volgens hem vol met rozen.”

Van al deze vreemde verschijnselen hadden de ouders geen weet. Ze belandden in een land vol angstwekkende raadsels. En elke ouder geeft spijtig toe, dat, voordat zij er achter kwamen dat hun kind “gebruikte” het kwaad al jaren woekerde.

Ongekende gevaren

Is er reden voor schuldgevoel? Ook dat is iets, waarin deze mensen elkaar kunnen steunen, al is iedereen geneigd de schuld van de verslaving naar zichzelf te trekken. Een moeder zegt:

“Ik denk, als iemand aan de drugs gaat, dat er dan wel iets mis is met hem. “

Een ander zegt:

“De lust om te experimenteren heeft op die leeftijd ook een grote aantrekkingskracht”.

De schuld toe schuiven naar éénoudergezinnen, het thuis slecht kunnen vinden, te weinig aandacht krijgen thuis, vinden ze fabeltjes. Eerder leert de ervaring, dat het kind vlucht voor problemen, die ze niet aan kunnen.

Velen beginnen er immers juist in de puberteitsjaren mee. De schoolfeestjes, de kans, dat er wat in de drankjes of sigaretjes wordt gestopt...

Niet alleen de zorg voor de lichamelijke verloedering van hun kind, ook de neveneffecten grijpen zó diep in het leven van de moeders en vaders en zusjes en broers in, dat het dagelijkse leven één brok spanning wordt. Een keten van dagen, waarin de angst voor telkens nieuwe en ongekende gevaren ijskoud aanwezig is.

“Ze zijn vies en worden ziek. Ze zeggen allemaal: we kunnen er zo mee ophouden, maar het is niet waar!”

Een moeder, die gescheiden is:

“Die scheiding, dat houdt een keer op verdriet te geven. Maar als je een aan drugs verslaafd kind hebt, word je er dagelijks mee geconfronteerd. Het houdt nooit op. Op het ogenblik zit mijn dochter in de gevangenis. Gelukkig denk ik dan. Dat klinkt misschien hard, maar het is zo. Dan kan ze tenminste niet stelen.”

Een andere moeder vertelt van haar weerzin toen ze begreep, dat haar dochter de hoer speelde om aan drugs te komen.

“Het is onbegrijpelijk. Ze vragen alleen maar de prijs, die ze voor een spuit nodig hebben. Ik heb er met haar over gepraat: hoe ze zó iets toch kon doen. “Maar mam, als je heroïne gebruikt, kun je niet anders, je voelt niets, je wilt alleen maar heroïne hebben!”

Ook het raadsel van de vele inbraken, berovingen op straat, het gappen van tasjes wordt een stuk duidelijker als men hoort van deze moeders en vaders wat hun kinderen en vele duizenden anderen nodig hebben om hun dagelijkse portie te krijgen, waarom hun lichaam hen dwingt tot misdaden, want het geld voor de spuit moet er komen.

De ouders vertellen elkaar hoe hoog de prijzen nu al liggen.

“Een heroïneverslaafde heeft f 2.000,— per week nodig. Dat betekent, dat ze per dag zo’n f 300,— bij elkaar moeten scharrelen. Jongens verbinden zich aan homoseksuele mannen. Ze stelen vooral geluidsapparatuur. Bij de helers krijgen ze een kwart van de waarde. Dus hoeveel moeten ze niet gappen om aan dat geld te komen. Ze lichten banken op. Met die persoonlijke leningen bijvoorbeeld: als ze het een beetje slim

aanleggen hebben ze zo f 20.000,— te pakken. Ze chanteren de eigen ouders. Ze gaan over lijken en zijn tot alles in staat.”

Een andere moeder:

“Als ik mijn zoon niet bij de politie had aangegeven, had hij waarschijnlijk een roofmoord gepleegd. Ze zijn werkelijk in staat hun beste vrienden te vermoorden. Je ziet, dat die kriminaliteit in hun gedrag steeds toeneemt en ze steeds gewetenlozer worden. Je moet je trachten te distantiëren van je kind, anders ga je er zelf kapot aan”.

Distantie en inzet

Dat is wat deze ouders en alle anderen, die meedoen in de gespreksgroepen voor ouders van drugsverslaafden, elkaar telkens weer voorhouden:

“Neem afstand en laat je kind los. Je helpt ze niet door je verschrikkelijk over ze op te winden. Je maakt hun schuldgevoel alleen maar groter en dat maakt, dat ze nog meer drugs nemen. Je hebt geen leven meer. En je kunt je kind niet redden. Elke keer wordt er weer een belofte gedaan over afkicken en elke keer is het weer mis. Ze kunnen alleen nog zichzelf redden als ze werkelijk zelf gemotiveerd zijn om af te kicken.”

Maar dan? Ook deze problemen worden besproken. Er zijn plannen om de ministers, maar ook de samenleving met ervaringen en konklusies van de ouders te confronteren. Als het eindelijk eens lukt om af te kicken wil geen enkel bedrijf de ex-gebruiker aannemen. Al is de directeur je beste vriend en wil hij het wel proberen, het personeel pikt het niet. Plannen zijn er ontwikkeld voor deelbanen.

“Als ze maar een paar uurtjes per dag zouden kunnen werken en die vreselijke verveling niet steeds op de loer lag...”

Het lijkt voorlopig nog een uitzichtloze zaak. Wat deze ouders wel weten is, dat al kunnen ze voor hun eigen kind niets doen, ze wel veel voor elkaar kunnen betekenen én oplossingen kunnen uitdenken wat er moet gebeuren om dit zich uitbreidende kwaad te keren. Een moeder:

“Je gaat een gevecht aan met jezelf. Je denkt, hij is toch eigenlijk een beetje ziek en een zieke laat je toch niet alleen, die ga je verzorgen. Je hebt miserabele gevoelens. In deze kring is er niet één, die zich lekker voelt. Je zit altijd met dat verdriet op de achtergrond. Maar je moet proberen, ook voor je kind, om een zo redelijk mogelijk leven te leiden.”

Wat deze ouders met dit verhaal bedoelen is: moeders en vaders in de Achterhoek, kom voor de dag als je kind verslaafd is, je hoeft niet alleen te staan. En andere ouders: kijk niet neer op gezinnen, die met dit kwaad moeten leven. Als het ooit geldt, dan wel hier: heden ik, morgen gij! En spiegel jezelf niet voor, dat het wel mee zal vallen. De drugshandel heeft zich vanuit Arnhem met name naar de Achterhoekse dorpen teruggetrokken, omdat daarvoor in Arnhem de grond te heet onder de voeten werd. De streekscholen met de vrije tussenuren, daar is ook de handel, niemand komt er onderuit. En iedereen komt er, vroeg of laat toch mee in aanraking.

Informatie Landelijke Stichting voor Drugverslaafden, Postbus 1012, Warnsveld.

Om een uitstekend beeld van het leven van gezinnen met een verslaafde te geven is het boek "De moeder van David S." van Yvonne Keuls, warm aan te bevelen.

Verkrijgbaar in elke boekhandel.

De geschiedenis gaat door...!

Sieth Delhaas

Kerkleven in Oost-Gelderland, donderdag 18 februari 1982, 40e jaargang nr. 11

“Ik denk, dat veel afhangt van de houding van de plaatselijke dominee. Op een zondagochtend zat ik onopgemerkt achter in de kerk in één van de dorpen, die tot mijn gebied behoren. Het was te gek wat die man zei. Aan de hand van 1 Timotheüs 3 vers 2 probeerde hij duidelijk te maken, dat alléén mannen volgens de bijbel ouderling mogen worden. Daar staat o.a.: “Een opziener dan moet zijn onbesproken, de man van één vrouw, enz. ... en hij voegde daaraan toe: “en dus niet omgekeerd!”. Hij wilde daarmee zeggen: een ouderling moet de man van een vrouw zijn. Ik was stomverbaasd. Ik had die tekst nog nooit op die manier horen misbruiken. Na de dienst ben ik naar hem toegegaan. Ik wist namelijk, dat in die gemeente zich twee vrouwen hadden opgegeven als ouderling. Ik heb hem erover aangesproken en hem gevraagd hoe hij het durfde om zo van die vrouwen af te willen komen. Hij schrok behoorlijk en probeerde de schuld op de vrouwen af te schuiven, dat daar zo moeilijk mee te werken viel. Ik heb hem toen geantwoord: “Weet u wat het is, dominee; niet zij zijn moeilijk, *maar u bent moeilijk om mee te werken.*”

Eenzijdige adat

Tina Lumentut grinnikt als ze deze beleving heeft verteld. Maar terwijl ze haar verhaal doet kijkt ze heel verontwaardigd om zoveel onrechtvaardigheid.

“Ik denk, dat ik een speciale moed heb gekregen om deze dingen aan te pakken. Ik ben blij, dat ik die heb en dat ik er zoveel mee kan doen voor andere vrouwen. Ze kijken naar mij hoe ik daar werk en ze proberen mij als een voorbeeld te zien hoe ze zelf zouden moeten doen.”

Tina Lumentut is 44 jaar en al ruim 20 jaar predikante in Centraal Sulawesi. Gemeenschapsontwikkeling en het omhoog brengen van de levensstandaard van de mensen in de 258 dorpen in het gebied waar zij werkt is een taak, die zij met verve verricht. Ondanks de enorme uitgestrektheid van haar werkterrein kent zij vele mensen persoonlijk en zet zij zich in voor problemen, die vaak niets anders zijn dan een verstarring van de menselijke verhoudingen in de greep van de nog heersende adat.

Met woorden als discriminatie en emancipatie zou zij in conflict kunnen komen met de Indonesische overheid omdat na de staatsgreep van Suharto in 1965 elk streven naar emancipatie en vrije ontplooiing van de vrouw verboden is. Volgens de ideologen daar moeten de Indonesische vrouwen “nieuwe orde” haar bestemming vinden in huwelijk en moederschap, waarbij als eerste taak geldt een toegewijde echtgenote en moeder te zijn.

Samen overleggen

Haar werk is speciaal gericht op de dorpingen uit de wijde omgeving, die in het trainingscentrum Tertena Poso het nodige wordt bijgebracht. Ervan overtuigd, dat in alles wat de samenleving betreft ook de vrouw een rol speelt, maar daarin geen officiële zeggenschap heeft, probeert zij hierin veranderingen te brengen. Om vrouwen en mannen er bij te bepalen, dat ze elkaar nodig hebben wil het in een dorp goed gaan, heeft ze bepaald, op de trainingen voor de dorpsbewoners, waarheen uit elk dorp 5 personen worden afgevaardigd, er tenminste twee vrouwen moeten komen. De cursussen duren zes weken en zijn bestemd voor telkens 8 dorpen. Elk dorp vormt een eigen groepje en kiest een leider. Naast de leider moet er ook een assistent zijn met wie alles overlegd moet worden. Is de leider een man dan moet de assistent een vrouw zijn of omgekeerd. Tina:

“Zo leren mannen met vrouwen rekening te houden en worden ze gedwongen overleg met haar te plegen en met haar mening rekening te houden. Vrouwen krijgen dan meer zelfvertrouwen.

Gedurende die zes weken wordt hen geleerd hoe ze de levensstandaard in hun dorp verbeteren kunnen, hoe ze allerlei problemen moeten zien op te lossen. Ze krijgen voorlichting over het drinkwater, gezondheidszorg, landbouw, enz. Dan gaan ze terug naar hun dorp. De vrouwen hebben in die cursusperiode een stuk aanzien gekregen, dat niet meer weg te denken is. Ze komen als andere mensen terug in hun woonplaats.”

Christen in de praktijk

Omdat 99% van Centraal Sulawesi Christen is werken regering en kerk nauw samen. Tina Lumentut is er van doordrongen welke grote mogelijkheden zij heeft en hoeveel invloed deze manier van werken op de bevolking kan hebben.

Vlak voor haar bezoek aan Nederland, na de vergadering van het Centraal Comité van de Wereldraad van Kerken in Dresden (najaar 1981), heeft een vrouwenconferentie, waarvan Tina Lumentut voorzitter is, besloten de plaatselijke adat-raden te bewerken om ook vrouwen toe te laten in die raden. Tina:

“Dat is enorm revolutionair. Sinds eeuwen bestaan deze raden uit mannen. Ze beslissen over alles wat met de oude gebruiken over situaties in het familieleven te maken heeft. Stel je voor: alléén mannen die beslissen over zaken waarbij altijd vrouwen betrokken zijn. Ik woonde zo’n adat raad bij i.v.m. een echtscheiding. Die raden zijn openbaar maar behalve de leden mag niemand iets zeggen. Dat huwelijk werd ontbonden omdat de familie van de man een andere vrouw voor de man had uitgezocht. De adatraad bepaalt dan de prijs, die de verlaten vrouw krijgt. Het was een belachelijk lage prijs. Ik heb toen het woord gevraagd. Ze hebben respekt voor mij en ik heb ze aangepakt.

Ik heb ze stuk voor stuk aangewezen en gevraagd: ben jij Christen, en jij en jij? Denk je eens in: het leven van deze vrouw is totaal verknoeid en durven jullie haar dan met zo'n laag bedrag weg te sturen.

Ik ga niet eerder weg dan dat jullie je werk hebt overgedaan. Ja, toen kwam er een goede prijs uit. Later kwam de familie van de vrouw naar me toe om me te bedanken. Ik heb ze gezegd: ik kan hier niet blijven, maar jullie hebben nu zelf gezien wat je moet doen. Jullie moeten zelf verder vechten.”

Een aanbod om hier in Nederland haar doctorsgraad te halen heeft dominee Lumentut afgeslagen. Ze zegt:

“Ik ben erg dankbaar, dat ik deze positie in Indonesië heb gekregen en dat ik zo veel moed heb om te zeggen wat nodig is.”

Intussen is Tina als enige vrouw vertegenwoordigd in drie van de belangrijkste kerkelijke bestuurslichamen van Indonesië en Sulawesi.

Uitluiden en inhalen

Kerkleven in Oost-Gelderland, donderdag 1 april 1982, 40e jaargang nr. 14

1 april is het dan zover — dan is mevrouw Delhaas geen eindredactrice meer van ons blad ‘Kerkleven’. De reden daarvan is, dat zij gaat verhuizen en in Den Bosch gaat wonen. Daarmee komt zij een flink eind uit de buurt van het gebied, dat door “Kerkleven” bestreken wordt: de Achterhoek. Zij meende zelf dan ook, dat het beter was, dat zij haar functie als eindredaktrice neerlegt.

Dat spijt ons wel, want zij heeft met veel ambitie dit werk sinds 1 september 1975 gedaan. Toen ik haar in het nummer van 28 augustus 1975 verwelkomde, schreef ik: “Zij is met het kerkelijk leven in het algemeen goed op de hoogte en zij volgt de kerkelijke en geestelijke gebeurtenissen met grote belangstelling.”

In die 6½ jaar is gebleken, dat ik niets te veel heb geschreven. In haar werk is haar grote betrokkenheid bij het kerkelijk leven gebleken. In het bijzonder noem ik 2 gebieden, waarop zij zich bewoog: de vredesbeweging en de vrouwenbeweging. Ook in ons blad kwam dit geregeld — volgens sommigen zelfs te veel — naar voren.

Wij zijn haar grote dank verschuldigd voor de betoonde inzet. Door haar toedoen is het zo geworden, dat “Kerkleven” een goede plaats inneemt onder de vele kerkelijke bladen.

Wij wensen haar met haar man, ds. Krijger, en haar kinderen een heel goede tijd toe in Den Bosch.

Namens de redaktieraad ds. G.J. van Andel

Dank u wel...!

Gedurende de 7 jaar, dat ik de eindredactie van “Kerkleven” in Oost Gelderland mocht verzorgen, heb ik naast kritiek van lezers ook veel steun gehad van allerlei gemeenteleden en predikanten. Dat heeft mij in perioden waarin de kritiek op mijn beleid sterk was erg bemoedigd en mij de moed gegeven op de weg, die ik dacht te moeten volgen, voort te gaan. Ik wil nu, aan het eind van mijn taak in deze classes iedereen die mij gebeld of geschreven heeft, mijn dank daarvoor teruggeven.

Ik kan iedereen met wie ik kontakten heb aangeknoopt in deze tijd niet meer persoonlijk groeten.

Daarom nu vanaf deze plaats een hartelijke groet: ik heb veel voldoening gehad van dit stuk werk, waarvan ik hoop, dat het af en toe een stukje Koninkrijk heeft zichtbaar gemaakt.

Sieth Delhaas

